

Karel Makoň

Z K N

ZÁKLADNÍ KURS NADŽIVOTNOSTI

pro ty, kteří si myslí, že nevěří,

a

ZÁKLADNÍ KURS NÁBOŽENSTVÍ

pro ty, kteří si myslí, že věří,

**neboť jsou si všichni rovni, pokud umírají,
aniž by se během života znovu narodili.**

1967

I. díl

Autor zakazuje jakékoliv úpravy textu (včetně gramatických).

Úvod

Úkolem tohoto spisu je poskytnout netradiční formou, avšak za použití všech dostupných tradičních pramenů i poznatků vědy a techniky, člověku, který touží se něco dovědět o hlubším smyslu života, pohled na jeho vlastní cestu, po níž jde, aniž o tom ví, a dát mu směrnice, jak by mohl učinit svůj život plnější a dosažnější.

Mnohým čtenářům bude vadit, že poznatky jsou tu přednášeny téměř výlučně deklarativním způsobem, tedy jak se říká, nevědecky, avšak mohu je ujistiti, že tuto formu podání jsem zvolil jen proto, abych nezabředl do komentářů, které by svým obsahem přesáhly rozsah tohoto skromného dílka a odvedly od cíle.

Autor si přeje, aby přinejmenším podnítil zájem čtenářů dovědět se něco více o sobě a touhu zařídit se podle poznáního.

Je si vědom toho, že žádná kniha nemůže zodpovědět všechny otázky o životě, a proto zůstává na poli návodnosti a nikoliv dokonalé poučenosti.

Postup výkladu v této knize je po určitých stránkách bezohledný. Není oděn do odborné hantýrky, takže jej pochopí každý duševně dospělý člověk. Výklad nedbá na to, co se na Západě ještě neví a co se ani netuší a k čemu se tu vědecky budeme pracovat hodnou řadu let.

Nepodceňuji vědecký postup, avšak zde považuji za nutné je přehlédnout, protože se stává stále těžkopádnější a formálnější, čím se jím postupuje do větších podrobností a hloubek. Všechny dnešní vědecké obory jsou vysoce analytické a to má kromě kladných výsledků vždy jeden velký nedostatek, že každý vědec se uchytí na některou periferii vědy a v zásadních otázkách života zůstal buď naprosto nepoučen nebo polopoučen, jak mu to dovoľoval jeho jednostranný přístup k věcem všeobecně platným. Co tím myslím? Biolog je schopen se dívat na svět jen očima biologa a vytváří si svou filosofii o životě jako nadstavbu biologie, stejně tak technik se dívá na svět očima technika, ontolog očima ontologa, helmontolog očima helmontologa, atd. Nikdo se neodvažuje všeobecně usuzovat a překročit hranice své specializovanosti z obavy, aby se svým oborem neztratil krok, aby se nezpronevěřil svému povolání, aby nepřestal něco znamenat ve svém oboru. Specializace a z ní pocházející neschopnost širšího rozhledu je zvláštním druhem konkurenčního boje.

Neomezuje se jen na pole vědy, nýbrž vstupuje až do života specializovaného dělníka a technika, i když tito poslední pouze nevidí souvislost mezi sebou, svým povoláním a všeobecným posláním života, avšak nebojí se myšlenkových proudů a filosofické nadstavby. Čili jinak řečeno: vědec se bude musit zapřít více, bude-li chtít tuto knihu přečíst a podle ní se zařídit, než člověk neučený. Pořád je tomu stejně, vzdychl by se mnou starověký filosof.

Chci-li mít co největší užitek z předložené látky, radím vám, abyste k ní přistupovali zapomenuvše, čím jste ve svém povolání, jak jste staří, vážení, kolik máte povinností a starostí nepřesahující hranice tohoto života. Povedu vás nejen za hranice, ale i před hranice tohoto života, do země nové, nezbádané. Radím vám, abyste se tedy chovali jako objevitelé, abyste se ozbrojili vším, co umíte, všemi zkušenostmi, které máte, ale nebáli se proniknout kupředu se zrakem otevřeným a bez předsudků vůči novému, které je mnohem starší než celá západní věda.

Jestli budete postupovat správně, bude vám přinejmenším odměnou touha po poznání širšího života než který žijete dosud a při nejlepším dalším studiu a životní praxe vás dovedou k tomu, že během života, který povedete jako ostatní lidé a z něhož nikdo nepozná, co podnikáte navíc, dospějete k takovému rozvoji svého rozšířeného vědomí, že ještě před smrtí hmotného těla přestanete být závislí na životě v těle a začnete být živi před a za hranicemi hmotného života. Tento fakt dodá vašemu životu mezi lidmi takovou jistotu a nezávislost, že se stanete vzorem šťastného člověka. Jen vás už napřed upozorňuji, že nelze obejít hmotný život, že se při tomto školení bez něj ani chvíli neobejdete, že jej nesmíte podceňovat, nýbrž že jej musíte považovat za nejlepší nástroj k provedení "nadživotních" záměrů, nadživotních ve smyslu širšího než je hmotný život.

Máte v ruce základní učebnici, a to bud"

1. Základní kurs nadživotnosti pro ty, kdo nevěří ničemu o čem se nepřesvědčí a pouze si přejí nebo budou si přát bez pomoci víry rozšířit svůj život za hranice smrti. Píši proto, že si říkám: a proč by toto právo mělo být upíráno nevěřícím a mělo být vyhrazené doménou věřících,

2. nebo Základní kurs náboženství pro ty, kdo věří, nebo si myslí, že věří. Proč by tito lidé plní víry a naděje měli obojí v okamžiku smrti ztráceti, až uvidí, že jim života kvapem ubývá a nový se nedostavuje?

Prvým i druhým se tu vykládá, že je možnost, už během život se nespokojit s rodným břehem života, jak bychom mohli nazvat život ve hmotě, tak jak ho známe svými smysly a rozumem, a odebrat se na jiný jeho břeh - nechci říci druhý - a přesvědčit se, že dosavadní břehy nebyly koncem světa. Kdysi koncem světa bylo pro Evropany Portugalsko, nyní jím je už vesmír, a já chci, aby jím nebyly ani hranice vesmíru. Podnikáte tedy plavbu daleko odvážnější než kterýkoliv kosmonaut, a až ji provedete, zjistíte, že vesmír je pouhou fikcí - a to velmi úzkou, která by vám už nikdy nestačila. Teprve pak se stanete skutečně svobodnými bytostmi, nezávislími na jakékoliv částečné svobodě, kterou vám dopřává kdokoliv a cokoliv na světě a to jak politický, právní a mravní účín, tak i omezené možnosti lidského těla, smyslů a rozumu. Jestliže máte možnost disponovat více než lidským rozumem, smysly a tělem, pak je všechno to proveditelné. Podívejme se na to zblízka!

Historický pohled na řešený problém

Ve starověku ve všech civilizovaných svazcích lidí převažovalo individuální školení a výchova nad kolektivní. Velmi málo vědění se poskytovalo všem. Drobný lid, tj. většina lidí, byla považována za neschopnou být nositelem nějakého hlubšího poznání, a konečně se to považovalo i za zbytečné a nebezpečné, aby se lidu poskytovalo takové vědění. Vzorem takového způsobu myšlení byl starý Egypt a Babylon. Myslím, že jedním z hlavních důvodů, proč tyto kultury zanikly, byla neschopnost rozšířit okruh vzdělanosti na širší lidové vrstvy. Proto méně hluboká, ale více lidem přístupná vzdělanost řecká vytlačila vzdělanost a politickou moc egyptskou, a později jistě masovější, ale daleko povrchnější kultura římská moc řeckou.

Stalo se pravidlem, že čím více se zpřístupňovala kultura, tím se stávala povrchnější? Do určité míry ano. Zpřístupní-li se vzdělanost všem lidem, nemůže se od nich chtít tak velké odříkání, které vydrží jen jednotlivec a s nímž je nezbytně spojeno každé velké vzdělání, ať už jednostranné nebo všeobecné. Kolik potíží už máme i s nadanými studenty a uční, aby vydrželi u knihy, nebo aby své poznatky dokonce prověřovali, jako je tomu zapotřebí v matematice, v cizím jazyce, technice, při řemesle apod.

Představte si, jak by to dopadlo, kdyby byl někdo dnes tak náročný na své žáky jako byl Pythagoras, který ve své škole

matematiky stanovil sedmileté přípravné období, při kterém vyžadoval mlčení a vysoké mravní hodnoty dříve než vůbec začal někoho učit matematice.

Obvykle čím všeobecnější se stávala vzdělanost, tím méně se člověk stával závislý na těžkých přírodních podmínkách, v jakých žili primitivní lidé. To mělo všechny dobré následky až na jedno: Lidé už nepotřebovali být tak sveřepí, ostražití a obětaví, nepotřebovali si tolik věcí odříkat jako dříve. Objevil se stále stejný problém: Generace těch, kteří těžce dobyli vyšší hmotný i duševní standard, byla schopna většího odříkání než generace, která po ní následovala. Tak se stalo, že např. Římané dokázali dobýt téměř celý tehdejší známý svět, jako před tím Řekové, ale nedovedli si své panství udržet.

Nejvíce nás mrzí, že totéž platí ve všech oborech lidského podnikání. Všechno na světě se musí umět nejen dobýt, ale i udržet. Z matematických výdobytků slavných řeckých matematiků, jako byl Pythagoras a Euklides žila matematika přes 2000 let, avšak po celou tu dobu se nenašel nikdo, kdo by byl zdvihl jejich štít a šel s ním dále, naopak znalosti matematiky upadaly. Teprve v 17. stol. se v matematice začaly zdvíhat hlavy, které začly obnovovat dědictví dávno zapomenuté a na něm budovat dále. A tak se vytvářely podmínky pro technickou kulturu, která už existovala ve starém Řecku a která nanovo začala existovat až v 19. a 20. století.

Nejen tu jdeme spolu za stejným znovuzobjevením něčeho, co už tu dávno bylo, ale co bylo příliš náročné, než aby se našli lidé schopni si to udržet. Je to vědění o člověku, myslím o celém člověku, nejen o jeho dosud objevené části, vědění, které není proto tak náročné, že by bylo těžko pochopitelné, nýbrž proto, že mu nelze věřit, pokud se člověk o jeho správnosti nepřesvědčí. Minulá doba znala jen osobní prostředky, jimiž se mohl člověk přesvědčit o své celé podstatě, avšak v nynější době začínám mít naději, že se najdou i tzv. objektivní prostředky tj. technické pomůcky, stojící mimo člověka, které nám umožní ověřit si správnost některých prastarých tvrzení prověřovaných vždy znovu a znovu osobními zkušenostmi hrstkou odvážlivců.

Proč si myslím, že dnešní doba je zralá pro znovuzobjevení těchto pravd? Nejen proto, že technická stránka života je na nebývalé výši, avšak i proto, že nastala velká nerovnováha mezi technikou života, která využívá jen malé části lidských možností a všechno ostatní ponechává strojům a organizaci práce a myšlení a mezi uměním života, které spočívá v tom, že činí člověka nezá-

vislým na zevních a tedy i technických prostředcích života, v nejširším slova smyslu i na lidském těle, které bychom mohli také považovat za technický prostředek, jakmile bychom si ověřili, že je závislý řekněme na čemkoliv trvalejším než je samo. Zdá se to být paradoxní (protismyslné), ale je tomu tak, že čím více nahromadíme technických prostředků života - a nahromadili jsme nejen techniku, ale i lidská těla, je nás více než kdykoliv nás bylo na světě - musíme se ohlížet i po jejich vyšším poslání. Jinak nám hrozí, že se jimi vzájemně zničíme, jak jsme si už náznakem předvedli ve dvou světových válkách tohoto století. Všechno nasvědčuje tomu, že přímo pud sebezáchovy dnes velí člověku, aby se hleděl uplatnit mimo už úzkou a těsnou substanci hmoty naší zeměkoule. Hledět se v životě uplatnit na jiných planetách nebo i světech je sice v běhu, ale než se vyřeší, může být už pozdě. Je ještě jiné řešení, nadto není nové, nýbrž jen dávno opuštěné. Nyní se odebíráme do všeobecně neznámé země. Jak jsem řekl v úvodu, nezbyvá mi nic jiného, než prostě předložit tyto zapomenuté poznatky, abych mohl své dílo dovést dále, k praktickým závěrům.

Mluvili jsme o tom, že staré kultury zanikly také proto, že nedovedly rozšířit svou vzdělanost na stále větší počet lidí své kulturní oblasti. Řekli jsme si také, že charakteristickým rysem těchto kultur byla vysoká a hluboká vzdělanost malé skupiny jednotlivců. Ani bychom si nedovedli představit, co bylo obsahem této individuální vzdělanosti, protože byla předána ústně z mistra na žáka, kdyby se nám nezachovala velká indická kultura s obdobným způsobem zajištění hlubokého vzdělání pro vybrané jedince. Je to dnes jediná kultura, která přežila několik tisíc let a ještě dnes dokáže několika málo jedincům sdělit poznatky, které se jinde na světě už dávno zapomenuly a ztratily.

V dalším pojednání budu přihlížet hlavně k těmto poznatkům a pouze je oživím technickým způsobem vyjadřování naší technické kultury.

Proč právě technickým a ne filosofickým způsobem? Protože filosofie je dnes hluboce kompromitována v očích člověka nefilosofa a technika, jelikož mu už dávno neposkytuje návod k životu, kterého by se mohl chopit a dokonaleji prožít svůj život, nýbrž se utápí v duchaplných formulacích, které, jak se mu zdá, neslouží k ničemu jinému než k učeným hádkám, a k těm běžný člověk nemá ani chuti ani si pro ně nenajde času. Na druhé straně úcta k technice, přes katastrofální zneužití, ke kterým vedla, je téměř všeobecná, takže i ten, kdo nestačí řešit velké technické problémy, rád se stává aspoň kutilem ve své domácí dílně, a z ta-

kových kutilů mnohdy vznikají dobří konstruktéři a jasně myslící lidé s konkrétní představou o svých cílech.

Nehledám však roztržku s filosofií, nýbrž bych ji chtěl přimět, aby opravdu sloužila co největšímu počtu lidí a přestala vyrábět zmetky. Jestliže technik vyrobí nebo dá podnět k výrobě něčeho, co nefunguje, má z toho malé potěšení a vůbec se nediví, když se s takovým výplodem jeho mozku a zručnosti naloží jako se zmetkem - dá se do šrotu. Zkuste si však sešrotovat nepotřebné a škodlivé myšlenky, které během staletí a tisíciletí přivedla na svět filosofie. Snažte se je zakázat, zesměšnit, pranýřovat, nejvýše se převtělí do nouzového stavu, do nějakých těch myšlenkových spór, a až už na ně zapomenete, začnou znovu vegetovat, ba začnou se znovu vnucovat, znovu začnou infikovat ostatní myšlenkovou půdu. Nezbyvá mně nic jiného, než je přebít silnějšími a účinnějšími myšlenkami. A v té obrovské konkurenci myšlenek má ta naději na úspěch, která se dá uskutečnit k dobru a prospěchu všech.

Teoretická část pro ty, kdo nevěří, dokud se nepřesvědčí

Materialismus s náboženstvím se dohaduje, zda existuje duše, nebo dokonce nesmrtelná duše, zda člověk přežívá svou duší smrt atd.

Tyto spory dosud nevedly k žádnému rozuzlení a zdají se mi být zcela neplodné. Proč bych měl věřit něčemu, o čem jsem se nepřesvědčil? Měl bych však uznat, že všechno nemohu probádat sám a všemu nemohu rozumět z vlastní zkušenosti. Přitom nikdo z nás nepovažuje za chybné, když už ve škole se děti učí mnohému, o čem se ještě a namnoze nikdy nemohou osobně přesvědčit, pokud jsou to fakta, která si ověřili jiní lidé. Kdo by pochyboval, že existuje Austrálie, že existují různé fyzikální zákony, i když je třeba velmi obtížné si je dokázat. Někdo však může tvrdit, že ho bolí hlava. Bolest hlavy může předstírat, může ji zamlčovat nebo zveličovat. Jak si ji můžeme ověřit, když ji s ním nemůžeme pociťovat?

A tu jsme u zkušeností o člověku samém. Ty jsou vždycky dvojího druhu:

a) o anatomii (hmotném složení člověka) a funkci lidských orgánů. To jsou zkušenosti naprosto objektivní, které zajisté mají své meze dané metodami, přístroji a prostředky, jimiž si ově-

řujeme existenci různých částí těla, avšak jsou do té míry znovu a znovu dokazatelné, že o nich nelze pochybovat,

b) o stavech myslí, pocitech a citech, o nichž lze usuzovat buď jen z jednání lidí jakožto jejich nositelů nebo z jejich prohlášení. Protože však jeden a tentýž vjem - třeba poslech určitého druhu hudby má na každého člověka jiný vliv a zanechává v něm jiný dojem, vzbuzuje v něm jiný pocit, nelze říci že je to zkušenost všeobecně platná. Těmito zkušenostmi se v našem spisu nebudeme zabývat.

Budeme se zabývat pouze funkcí lidských orgánů, ale nebudeme se omezovat na zkušenosti dnešní a nebudeme žádat, aby byly prokázány způsobem, kterým nemohou být prokázány, nebudeme zkušenosti, které nebyly získány v Evropě považovat za méněcenné. Připadá vám možná směšné, činím-li si takové samozřejmé výhrady, mám však zkušenosti, že lidé, a to právem, jsou velmi nedůvěřiví vůči zkušenostem, které nejsou všeobecné, nýbrž velmi těžko ověřitelné. Řeknu však v pozdějších kapitolách, za jakých okolností se dají ověřit. Více učinit nemohu.

Člověk je bytostí, pomocí níž se projevuje určitý stav a míra vědomí. Jsme zvyklí, že se v něm projevují dva stavy vědomí.

Vědomí bdělé a vědomí snové, čili stav bdělosti a stav spánku.

Připadá nám, že jsme schopni udržet se např. v bdělém stavu proto, že mozek a smyslové orgány jsou napájeny krví a ta jim opatřuje náboj, pomocí něhož mozek je schopen myslet, udržovat nás v bdělém stavu, ucho je schopno slyšet, oko je schopno vidět atd. Poslední dobou však lékařská věda se přesvědčuje o tom, že není to přímo krev, která umožňuje funkci mozku a smyslových orgánů, nýbrž že krev je nositelkou náboje, který tuto funkci způsobuje. Krev je vodivá pro tento náboj. Většina smyslů nepotřebuje ke své funkci ani tolik krve jako tohoto náboje. Budeme ho jmenovat jeho starým sanskritským jménem prána. Napadá vám, že jestliže tato prána není totožná s krví, protéká jí sice nejvíce krevními tepnami, žilami a cévami, avšak může být vedena i jinudy. V lidském těle probíhá především nervy. Je všeobecně známo spojení krevního oběhu s nervovým systémem, čili je pochopitelné, že prána může přijít z krevního oběhu do nervové soustavy a také naopak. A toto je velmi důležité pro náš další výklad.

Hrstka Indů zasvěcených do této nauky - nezapomeňte, že právě v té hrstce přežívá ještě stará individualistická kultura - rozeznává sice různé druhy prány, jednu přijímanou vzduchem,

druhou potraviny a pitím a dalším, avšak my toto rozlišení pro základní kurs nepotřebujeme.

Zastavme se však u jejich poznatků, že pránu přijímáme dýcháním, jídlem a pitím. Co se tedy děje např. při dýchání. Se vzduchem přijímáme také náboj, který jsme si nazvali pránou, a tento náboj je naprosto nezbytný k životu, hlavně k vědomému životu. Přijímáme je především chřípím - tam přechází ihned do nervové soustavy - pak celým nosohltanem a celou vnitřní plochou plicních sklípků - tam zase přechází prána do krevního oběhu. Kdybychom chtěli být přesnější, řekli bychom, že se dýchá také kůží a také tamtudy přichází určitá míra prány do krve i do konečků nervů, ale tím se nemusíme v těchto základech zabývat.

Snad by se mohlo hned říci, na kterém místě přejímáme pránu z potravy. Zase na dvojím místě. Chuťovými pohárky na jazyku, především do nervové soustavy - a nezapomeňte, že toto je jiný druh prány, než kterou přejímáme dechem - a pak stěnami celého trávicího ústrojí, od žaludku přes tenké až po tlusté střevo - především do krve.

Je-li tomu tak, a má-li prána důležitou životní funkci, pak už i správným přijímáním prány můžeme podstatně ovlivnit jak své zdraví, tak i kvalitu vědomí, tj. především myšlení a činnost smyslů. Je pochopitelné, že když se prána pořád přijímá, že ji také někde spotřebováváme. Potřebujeme ji především k činnosti nervů, to znamená k duševnímu výkonu, k myšlení, k činnosti smyslů, sluchu, čichu, hmatu, zraku a chuti, pak jakékoliv tělesné činnosti, avšak i ke stavbě svalů, kostí, prostě veškeré tělesné hmoty. Živá hmota má vyšší a odlišný náboj než tzv. mrtvá hmota. Je např. dobře známo že zrakovou činností spotřebujeme celou jednu pětinu průběžně přijímaného pránického náboje dechem a stravou. Proto v noci zavíráme oči, abychom si odpočinuli, tj. ušetřili tu polovinu. Kdo to ví, i když nemůže spát, zavře oči, a odpočine si více než když by je nechal otevřené. Z dosavadního výkladu dále vyplývá: Dýcháme-li nosem, nepřijímáme pránu jenom plicemi a nepřichází prána převážně hned do krve, nýbrž především do nervů. Posiluje tedy nervovou činnost, s ní intenzitu myšlení a smyslového vnímání. Žvýkáme-li řádně potravu, nejen že nezatěžujeme trávicí ústrojí, nýbrž i přijímáme pránu z potravy rovnou do nervů. Je pochopitelné, že má pro zdraví velký význam jak pomalé vdechování nosem, aby se vzduch stýkal delší dobu s chřípím, tak i pomalé jedění, aby se jídlo déle stýkalo s jazykem. Nauka o dechu a nauka o správném jídle je celá věda, přičemž věda o dechu je celkem velmi zanedbaná, jakoby nás dech nežívil. On nás ale živí stále ve dne v noci, zatímco strava jen několikrát

za den. My se touto stránkou života nebudeme zabývat, protože míříme k výkladu o nadživotnosti, tj. k vědomému prodloužení života přes obě nám dosud známé hranice, narození a smrt. Podtrhávám, přes **obě** hranice, přestože to zatím čtenář nemůže pochopit. Pochopení se dostaví později. Necht' se zatím cvičí v paradoxní logice, chce-li.

Odmítám-li tedy psát o vědě dechu nebo o správné výživě a životosprávě, činím to ne proto, že bych obojí podceňoval. Naopak, považuji za správné, aby se každý především vyznal v těchto věcech, protože nelze pochopit a zažít vyšší, bez pochopení a uskutečnění nižšího, jako nelze stavět dům bez dobrých základů. Touto poučkou bychom se měli řídit po celý život, abychom se zbytečně nedivili, proč se nám to neb ono v životě nedaří. Měli bychom se stále sebekriticky ptát: Splnili jsme předpoklady pro dosažení toho nebo onoho?

Předpokládejme zatím o práně, že je to nějaká vesmírná energie, která je přítomna všude ve vesmíru, dále, že je zvláštním způsobem vázána na vzduch, takže ji nejsnáze vstřebáváme společně se vzduchem tak, že je aktivním podporovatelem života. Všechno, co dýchá, v nejširším slova smyslu, ji nutně potřebuje k udržení života. Každý z vás se může přesvědčit aspoň o tom, že lze této síly načerpat více než nevědomým čerpáním se vzduchem, že vedení dechu ve spojení s různými tělesnými pozicemi nás dokáže vyléčit z mnoha neduhů a prodloužit naši svěžest až do nejzazšího stáří. O tom pojednává hatha-joga, ale ne ta, jaká se nám nabízí v novinách a časopisech, kde se nám předkládá jako tělocvik, nýbrž taková, jak o ní píše např. Salva Radža Yesudian ve své knize Sport a jóga. (Přeloženo zatím pro soukromou potřebu). Tam se také dovíte to nejnütnější o vědě dechu. Budete-li praktikovat aspoň dechová cvičení tam popsaná, nebudete o práně nic předpokládat, nýbrž přesvědčíte se, jaká je to obrovská obrozující síla, na níž je nejdůležitější ta okolnost, že se dá vést nervovou soustavou jako elektřina po drátě a že se pomocí ní dají oživit určitá nervová střediska, která u běžného člověka zůstávají v klidu a nevyužita k velké jeho škodě. Takových středisek v těle jmenuje Yesudian podle nejběžnější nauky sedm, ale ve skutečnosti jich je mnohem více. A nyní už navazuji na Yesudiana.

Abyste si dovedli představit, nic více, k čemu ta střediska v těle jsou, otevřu vám nebyvalý pohled na člověka.

Celkem je vám běžně známo, že rostliny, zvířata i lidé jsou jakési transformátory živin původem nerostných na hmotu živou,

organickou. Zatímco však člověk neorganické látky dovede přeměňovat jen v malé míře na organické, tj. na vlastní tělo a na síly, v něm působící rostliny, až na malé výjimky rostlin masozřavých, vytváří most mezi nerosty a živočichy tím, že především nerostné látky přeměňují na organické, kterých se potom chápou živočichové a reprodukují si jimi svůj život. Stejně je vám asi známo, že rostliny, zvířata i člověk dovedou transformovat různé druhy záření a živou tkáň. Chlorofil listů rostlin, jejich zeleň je např. přímo závislá na přeměně slunečního záření nebo aspoň světla žárovky, která má ovšem také světlo vypůjčené od slunce.

Lze pozorovat, že čím vyšší tvor, tím dokáže více různých sil a hmot přeměnit. Protože u zvířat a lidí se tato přeměna děje za pomoci nervové soustavy, je nutno právě v ní hledat klíč v otevření dalších životních možností člověka. Ta hrstka vybraných lidí o níž byla již několikrát řeč, o tom věděla již ve Starém Egyptě, zachovaly se nám o tom obrazové a sochařské doklady, a obdobná hrstka lidí si toto vědění uchovává dodnes v Indii, žijí většinou na jihu Indie a na úpatí Himaláje nebo vysoko v něm. Toto vědění nemá povahu teorie nýbrž zkušenosti. Teorie už není žádným tajemstvím, pouze uskutečnění je velmi obtížné a bez osobního vedení zkušeného mistra téměř nemožné. Naštěstí jsme si už v Evropě dokázali, že východní praxe kromě toho, že je nebezpečná a velmi náročná, je také nahraditelná daleko jednoduššími způsoby uskutečnění, ovšem ještě strmějšími, přestože pro nás přijatelnějšími. O tom však bude řeč až v praktické části. Vlivem těchto poznatků i teorii lze podat v trochu pozměněném hávu. Upozorňuji, že nejde o nějakou reformu myšlení, nýbrž jen o jeho přizpůsobení dnešním poznatkům vědy a postavení člověka v západní kultuře. Kdybyste totiž přijali indické učení tak, jak je nám podáváno v klasickém hávu, museli byste zcela změnit způsob života, zařídit se jako poustevníci, dodržovat přísnou životosprávu, přísný řád meditací, o řízení dechu a pozicích, které málokdo dokáže, ani nemluvě.

Začali jsme mluvit o tom, že také člověk, jako ostatní živočichové a rostliny, je transformátorem všeho co přijímáme. Nepřetváří však jen stravu a vzduch pro potřebu svého těla, nýbrž přetváří i myšlenky, které na něho dorážejí ze všech stran. Vybírá si z nich, skládá si z nich vlastní myšlenkový poklad, a totéž platí o vjemech všeho druhu, o citech apod. Pak se vytváří lidská individualita, která je daleko vyhraněnější než u zvířat. Také u koně, psa a jiných vyšších zvířat nacházíme rozdílné povahy, přece však jejich rozdílnost je jen náznakem diferencovanosti (rozdílnosti) lidí, a to proto, že člověk má v sobě velkou rezervu

přeměňovacích možností, jakou zvíře nemá. Člověk je transformátorem, jak jsme si už řekli, jehož přeměněné možnosti jsou využity jen z malé části.

Nás nyní zajímá, jaká je možnost přeměny vědomí, protože ve vědomí je klíč k životu vůbec. Život, který si neuvědomujeme, ve kterém nežijeme vědomě, přestává být pro nás žádoucím životem. Ještě lépe řečeno: Zatím neumíme prodloužit hmotný život v lidském těle, zda tedy je možno změnit kvalitu vědomí během života v těle tak, aby něco jiného než lidské tělo mohlo být nositelem nového typu vědomí. Přáli bychom si, aby se vědomí přitom stalo jemnější, širší, zkrátka dokonalejší.

Na to vše indiští mudrci znají odpověď, ale praví nám, že je třeba začít včas zajišťovat pokračování vědomého života, protože je to úloha velmi těžká. Až teprve některá budoucí generace, které přímo uložíme, co nyní jen jednotlivě podnikáme, může dokázat opravdové prodloužení vědomého života, který zakládám např. v lidském těle. Kdo se těchto perspektiv lekáte, hned vás musím upozornit, že indické i naše zkušenosti jasně dokazují, že vědomí, které nyní máme, může přetrvat lidské tělo, a že právě vědomí napojené na lidské tělo představuje nejstrastiplnější způsob života. Jiné symbiózy vědomí s jiným prostředím je daleko dokonalejší. Asi vám vyvstanou na mysli náboženské kategorie nebe, peklo, ráj, nad kterými jste si zvykli krčit rameny, nebo se jim smát. Opravdu vám to nikdo nemůže mít za zlé, protože jsou to pojmy velmi mlhavé, a proto nijak neslouží k lepšímu pochopení stavu, ve kterém žijeme.

Všimněte si, kam mířím. Přál bych si, abyste zároveň se mnou přestali směšovat stav vědomí s prostředím, ve kterém se projevuje, přestože jejich svázanost je tak dokonalá, že si ani neuvědomujeme, jak je možno stavem mysli ovlivňovat tělesný stav a tělesným stavem stav mysli. Toto vzájemné působení jednoho na druhé jen proto, že jak mysl tak i tělo jsou jen značně na sobě závislé, ale netvoří nerozlučnou jednotu. Je to společenství, které můžeme zlepšovat, zhoršovat, rozšiřovat, zužovat. Děje se to, aniž to činíme vědomě a záměrně. Teď si představte, že byste uměli záměrně rozšířit své vědomí za hranice běžného vnímání a myšlení, jako to dovedou někteří Indové, že byste s tím však nedělali fakirské kousky, nýbrž že byste toho užili lépe k prodloužení nebo nastavení svého lidského vědomí. Já věřím, že to dokážeme. Západní lidé mají větší smysl pro realitu. Vždyť např. Číňané znali dávno před Evropany střelný prach, avšak nastojte, používali jej na děláni bengálských ohňů při slavnostech. To zase Evropané, jakmile získali vědomost o něm,

hned se jím začali pobíjet i trhat skály, tedy obojí velmi reálné úkoly. A tak také Indové - chudáci, vědomosti, které vám předvedou, znají už tisíciletí, ale co s nimi dokázali. Mohou se chlubit jen řadou mudrců, ale žádným masovým využitím, žádným dobýváním světů, které tak dávno už objevili.

Jste už nedočkaví, chcete vědět, co vlastně objevili. Objevili, že člověk, vlastně především jeho živé - nikoliv mrtvé - tělo je dokonalým transformátorem vědomí, že totiž vědomí, které se v lidském těle projevuje lidsky, kdyby se svázalo s jinou strukturou hmoty nebo s jinou úrovní existence, že by nabylo ihned nový charakter. Ovšem také by muselo do nového prostředí vrůst, jako se děje u dítěte, když mentálně roste. Podle nich není dětství způsobeno jen tím, že se vyvíjí tělesné a duševní vlastnosti, ale že si vědomí, které proniká do lidského těla ještě nepřizpůsobilo a neotevřelo všechny cesty, jimiž je možno, aby se v těle projevilo. Když řeknete např. takovému indickému mudrci slovo "anděl" a vyložíte mu, co si pod tím křesťané představují, nebude se tomu smát, jako by učinil náš člověk na anděly nevěřící, přestože Indové ani ve své mytologii anděly neznají. Podle povahových znaků anděla, nikoliv zevních, jako jsou křídla a andělský vzhled, by poznal, že jde o projev téhož vědomí, které se projevuje v lidském těle, avšak na jiné úrovni hmoty a v jiném časoprostorovém měřítku. Umožním vám nyní aspoň teoreticky vycházet z jeho praktických zkušeností, protože toho máme zapotřebí pro pochopení dalšího výkladu. Počínáme si nyní jako žáci ve škole. Chápu se hotových poznatků, dosažených dlouhou a trnitou cestou trpělivého bádání, aniž by sami museli projít veškerým tím badatelským úsilím. Maximálně si nějakým pokusem ověří, že vědci mluví pravdu. I to si budete moci zařídit, ale až později.

Transformátor, který nazýváme lidské tělo, přeměňuje kromě jiného nerozlišené, volné, k ničemu nepoutané vědomí na vědomí rozlišené, částečné, schopné sloužit k vnímání a procitování hmotného světa, obdobně jako se transformuje třeba 3000 Volt na 220 pomocí elektrického transformátoru.

Technika této přeměny je však v lidském těle trochu jiná než v elektrické síti. Dá se technicky vysvětlit, ale s určitou nepřesností, protože pouhá Aristotelova logika, kterou ji budu vysvětlovat, na tak velký úkol stačí jen částečně.

Z toho důvodu si budeme zprvu představovat, že nerozlišené vědomí existuje mimo lidské tělo, i když jakákoliv místní představa o něm, už z něho činí nikoliv vědomí nerozlišené,

nýbrž už rozlišené prostorem. My s touto chybou máme zatím usnadněnou představu toho, co se děje v lidském těle, a o to nám jde. Důležité je, že o chybě víme, a že ji budeme moci kdykoliv odstranit, až se ve svých počtech bez ní obejdeme. Zatím to nejde.

Naše nerozlišené vědomí může vstoupit do lidského vědomí jen přetvořené přechodem přes některou ze sedmi hlavních zdírek našeho lidského vědomí. Z toho zatím vyplývá logický závěr, že se v lidském vědomí nemůžeme setkat s čistým vědomím a do smrti nejdelší budeme přísahat, že nic takového jako čisté vědomí nezávislé na mozku a na těle neexistuje. Budiž vám to prominuto. Naše dosavadní zkušenosti nám toto tvrzení umožňují.

Nyní si zodpovíme technicky otázku, proč nám naše smysly a rozum předvádějí právě tento svět a nikoliv něco jiného, co existuje kromě tohoto světa, jak se o tom přesvědčili nejmoudřejší lidé všech dob.

Nerozlišené vědomí přichází totiž nyní do naší nervové soustavy a pomocí ní do našeho mozku a smyslů z konce páteře, kde je transformační středisko č. 1 (sanskrtsky muladhara). Je to nejspodnější styčný bod v našem těle s nerozlišeným vědomím mimo naše tělo a vědomí. Je to v něm zařízeno celkem shodně jako v dalších šesti.

Jsme-li v bdělém stavu, skládá se toto středisko ze dvou částí, z nepohyblivé a z pohyblivé, přesouvatelné. Přesouvatelná část, již se v sanskritu říká kundalini (hadí síla), dá se za určitých okolností přiřadit k jinému z dalších šesti středisek. Důležité je vědět, že jen to středisko, ke kterému se přiřadí pohyblivá složka, je v činnosti, všechna ostatní jsou v klidu. To je také řečeno zatím jen pro vrcholné zjednodušení celého pohledu na naše schopnosti výběru z dané skutečnosti, ze které jakožto lidé vnímáme jen určitý výsek, abychom byli lidé a abychom jako takoví mohli splnit svůj lidský úkol v souladu s ostatními složkami bohaté skutečnosti.

Kundalini se udržuje v muladhaře především proudem prany, který za bdělého stavu proudí převážně shora dolů. Je pochopitelné, proč prana za bdělého stavu proudí právě tak. Na myšlení a vnímání smysly se spotřebovává prana. Většina míst, kudy se prana přijímá do těla i kudy se vydává (smysly, mozek), se nachází v horní části těla. Prany se obvykle přijímá více než kolik se jí spotřebuje, aby tu byla určitá rezerva. Její shromažďování v těle je však omezeno kapacitou buněčných tkání a krevních tělísek. Prana v těle však tíhne k uplatnění. Jakmile je unavena mozková tkáň a smyslové orgány přestanou přijímat stále pomocí dechu

přibývající pranu. Tu pak ve větší míře odpadá nohama pryč z těla, čili mění směr proudu více do dolní části těla, začne bez našeho přičinění silněji narážet zespodu na kundalini usídlenou v muladhaře a tím s ní hne maximálně o jeden stupeň výše, do svadhistany. Její tlak na nervové středisko svadhistanu pocítujeme jako touhu po spánku, její vstup do svadhistany je okamžikem, kdy usínáme, čili kdy náš bdělý stav se mění ve stav spánku. Jakmile si mozek a smysly odpočinou, začnou zase přijímat větší dávku prány, tím ustane tlak zdola, který uměle udržuje kundalini ve svadhistaně, a ona spadne zase do muladhary. Nastává bdění, před našimi smysly se zase objeví celý svět, který jsme při usnutí opustili.

Kdo z lidí má otevřené středisko muladhara, může vnímat cokoli se nachází ve vesmíru. Muladhara je klíčem k celému vesmíru. V tomtéž smyslu je otevřená svadhistana, tj. stav vědomí ve spánku, klíčem k jiné oblasti hmoty, sice jemnější, ale na úplně jiné úrovni, takže naše hmota nepřekáží této jemnější hmotě. Pojem "jemnější hmota" je velmi nepřesný. Spíše by se dalo říci, že je to hmota se zcela jiným chvěním, než všechna, která se dá vnímat lidskými smysly. Indové říkají, že na této úrovni žijí téměř všichni lidé, kteří umřou ve hmotném těle, čili po smrti. Jak to zdůvodňují? Zcela jednoduše. Člověk nemá zbytečně sedm transformačních zdírek. Ty jsou důkazem, že při jeho příchodu na zem všechny aktivně spolupracovaly a dokonce do určité míry stále jsou v činnosti, jenže zcela neznatelně pro lidské vědomí. Člověk je tedy vybaven nejen hmotou z úrovně muladhary, tj. lidským tělem, ale i tělem z úrovně svadhistany, dále ještě vyšší úrovně manipury, anahaty a višuddhi. Z toho by mělo vyplývat, že když usne, měl by mít otevřenou cestu ke styku s mrtvými. Proč se to stává jen v řídkých případech? Nebo snad většina lidí zaspí co se jim zdá o mrtvých? Představte si oblast svadhistany právě tak prostornou jako oblast naší hmoty. Jak mohu zařídit, abych se při vstupu do spánku ocitl zrovna tam, kde žijí mrtví. I na Zemi tak hustě obydlené nacházíme místa, kde bychom se neseťkali ani s človíčkem, ani s jiným živým tvorem. Je tudíž dokonce velmi málo pravděpodobné, že bych se ve spánku setkal s mrtvými, přestože tam žijí na stejné úrovni jako oni. Nesmíme každý sen o mrtvých považovat za skutečný styk s mrtvými. Většinou jsou to naše vlastní představy o nich, a totéž platí o spiritistických projevech.

Ovšem na úroveň svadhistany se dá vstoupit i s bdělým stavem mysli. Ačkoliv indiští mudrci nedoporučují spiritismus jako důkazový prostředek o existenci záhrobí, vědomého vstupu do úrovně svadhistany dokonce záměrně dosahují, neboť na této

úrovni téměř neexistují prostorové překrady. Není problémem setkat se na ní v Evropě s Indem žijícím v Himaláji, ačkoliv přitom nevykročíme z domu. Tento stav vědomého vstupu do úrovně svadhistany Indové nazývají jóga-nidra, není to stav úplně totožný s bdělým stavem, obvykle se při něm nedá chodit nebo pracovat, aby se neporušil, za to však se v něm jeden člověk může vystavit vlivu jinak velmi vzdáleného člověka, může být od něho poučen i veden, což je vyšší stupeň poučování, může v něm být též nadán silou nebo schopností, které by sám neměl. V žádném případě však to není sen. Nemyslete si však, že např. indický mudrc může kohokoliv v tomto polospánku vést a osobně se s ním stýkat. Kdyby se o to pokusil u většiny lidí, kteří neumí se svým vědomím pořídit nic jiného, než být bdělí nebo spát, dosáhl by jenom toho, že by silou svého vědomí přivedl poučovaného do transu, ve kterém by nevěděl, co dělá a o čem je poučován. Ovšem pak by si mohl vypůjčit jeho ústa a někdo jiný by si jeho poučení mohl vyslechnout. Mí přátelé byli svědky takového případu v ČSSR. Mistrem, který tehdy u nás z Indie mluvil ústy člověka, dlícího v ČSSR byl dosud žijící Sundhar Singh. Nebyl tím nijak nadšen, protože Indové považují za ponižující pro člověka, když něco dělá nebo mluví a neví o tom. Proto u nich spiritismus nekvete. Singh si však nemohl pomoci. Jeho vědomí bylo příliš silné a v pravém slova smyslu porazilo vědomí dotyčného Evropana. Protože však dotyčnému dal slib, že ho povede, musel svůj slib plnit i za tu cenu, že někdo musel jeho angličtinu v Evropě zapisovat a pak pracně překládat, neboť ani jím "posedlý" neuměl anglicky. Kdyby však dotyčný Evropan vydržel stav jóga-nidra, nebyl by mu musel nikdo překládat, nýbrž byl by měl dojem, že poučování poslouchá ve své mateřštině, přestože ji onen indický mistr neuměl. To je další výtečná vlastnost našeho vědomí na úrovni svadhistany a na všech vyšších úrovních hmoty. Lze se tam dorozumívat obsahem, smyslem beze slov, jaksi pojmově. Nejen, že se dá daleko rychleji všechno sdělit, ale dá se to sdělit zároveň s mnoha souvislostmi. Jestliže má však člověk chabou paměť, zapamatuje si jen to, co jej nejvíce upoutalo a zajímalo, čili zkreslí vnímané svou osobností. Různé jazyky potřebujeme opravdu jen ve hmotném světě, jinde tyto překrady nemají. Kdyby se lidé uměli stýkat na úrovni svadhistany, nepotřebovali by se učit ani jednomu cizímu jazyku. Jednou k tomu zaručeně dojde aspoň v určitém měřítku u lidí k tomu nadaných a zvláště školených. Dnes to dokáží na celém světě jen desítky lidí.

Ještě je třeba upozornit, že z hlediska naší známé hmoty jsou tato nervová střediska nehmotná. Víme sice přesně o místech, kde se v těle nacházejí, ale pitvou na ně nemůžeme

přijít. Ovšemže mají souvislost s naší hmotnou nervovou soustavou.

Tyto věci nepředkládám jen jako výsledek tisícileté indické jógy, nýbrž i jako vlastní zkušenost. Nepředkládám ji však k věření, protože sám bych jim byl nikdy nevěřil, kdybych se byl o nich nepřesvědčil. Rovněž nikomu nedoporučuji, aby se se mnou přel o hodnověrnosti mých zážitků. Prozrazoval by pouze, že tyto zkušenosti nemá, a to není důvod k diskusi.

Tyto věci je třeba psát už proto, že oblast muladhary se nám stává těsná. Nemá cenu létat z planety na planetu. Na této úrovni hmoty je všechno únavně obdobné a pohyb i nejmodernějšími prostředky bude vždycky velmi pomalý a těžkopádný. Nadto čím dále, tím lépe uvidíme, že se přece jen pořád pohybujeme v kleci vesmíru, v kleci jedné úrovně hmoty. Mně by nestačila ani klec této úrovně hmoty nastavená dalšími čtyřmi rozlehlejšími úrovněmi hmoty se všemi netušenými poklady. Nebojte se být nároční. Život vám může za určitých okolností poskytnout daleko bohatší zkušenosti, než na jaké jste zvyklí. K tomu, aby se tak stalo, nepotřebujete být nijak výjimečně nadáni, nýbrž jen střízliví za všech okolností, vytrvalí a umět po celá léta sledovat jeden a tentýž cíl - nelekejte se - tím cílem nesmí být nic menšího než chtít být vědomě věčně živ. Kdo si přeje např. vědomě žít ve spánku, dosáhne toho, kdo si přeje mít vyrovnanou povahu, dosáhne toho, kdo si přeje vědomě přejít za hranice hmotného života v okamžiku hmotné smrti, dosáhne toho, pokud nezemře násilnou smrtí nebo za stavu omámení, jaké lékaři např. uměle způsobují u pacientů, kteří by trpěli příliš velkou bolest. To všechno jsou však jenom dílčí výsledky. Přejde-li např. někdo v okamžiku smrti na úroveň svadhastany, musí za čas i tam zemřít, jako musel zemřít zde na zemi. Všechny dílčí výsledky představují jen jakési záplatování života. Člověk však má možnost během života na zemi přejít přes hranice vesmíru, přes hranice času a prostoru, je k tomu uzpůsoben, jen svých možností nevyužívá. Přes tyto hranice se nedá přejít jindy a jinak než v lidském životě, protože jen lidské tělo je úplným transformátorem životní síly. Jestliže jím je, a o tom se může každý přesvědčit, pak je jisté, že nejvyšší smysl života drtivá většina lidí ještě ani nepochopila, neřku-li aby nastoupila přímo a uvědoměle cestu k němu. Jedním z klíčů, kterým lze otevřít brány celého věčného života, aniž by bylo zapotřebí věřit ve věčný život, je naše běžné lidské vědomí zasazené do zdravého těla a mysli. Dalším z klíčů je naše existence, lidská jsoucnost a konečně třetím klíčem je naše schopnost být blažený a šťastný. My se zabýváme v tomto spise

převážně jen prvním klíčem, protože v úvodu, jímž je tato kniha, může být řečeno jen to nejdůležitější. A i zde si vybíráme jen nejvyšší smysl života, protože všelijaké ty nižší, postranní cíle jsou tak lákavé, že kdybychom si je jenom přednesli, odvedli bychom mnohé labužníky od vrcholného cíle. Proto si nyní jen zcela zběžně a nenávodně projdeme střediska 3 až 5, a nejrady bych stejným způsobem naložil se střediskem 6, avšak to není z metodických důvodů možné.

Střediska 1 až 5 zůstávají v oblasti času a prostoru, jejich otevření a využití nás nepouští na svobodu z klece, kterou nazýváme vesmírem.

Kdybychom se domohli vědomého vstupu do oblasti svadhistany, mohli bychom se stýkat se zemřelými ne tak jako spiritisté, ale tak vědomě, jako se stýkáme s lidmi v bdělém stavu vědomí. Začaly by se však jevit také vážné nedostatky, pro které se nedoporučuje něco takového podnikat:

1. Především bychom neprodloužili svůj bdělý stav za běžné hranice, ve kterých se pohybuje tak jako tak. Zemřevší člověk žije v této oblasti rovněž, jen s tím rozdílem, že do ní vstupuje po přechodné ztrátě vědomí, takže dříve nebo později po fyzické smrti v ní procitá, jako se procitá z bezvědomí.

2. Porušili bychom výlučnost způsobu vlastní bdělosti, tj. nedokázali bychom nakonec rozeznat, kde vlastně žijeme a kam patříme, zdali zde v oblasti hrubé hmoty prostřednictvím průchodu vědomí muladharou, nebo tam v oblasti jemnější hmoty průchodem svadhistanou.

Tím bychom si znemožnili založit další svůj vzestup na "naši" hmotě, ztratili bychom pevnou půdu pod nohama, kterou bezpodmínečně potřebujeme k odstartování za hranice hmoty. Člověk je utvářen tak, že pro něho je jediná vhodná startovací plocha na zemi, v nejširším slova smyslu, tj. vesmír, čas a prostor, jak se nám nyní jeví. Do svadhistany a dalších středisek jiné úrovně hmoty, by si měl chodit jen pro poučení o svém startu ze země a neměl by usilovat o přenesení vědomí na jinou základnu a úroveň hmoty.

3. Ve všech ostatních případech oblast svadhistany nás může právě tak přesvědčit, že existuje posmrtný život, jako že neexistuje. To se dá lehce vysvětlit analogií. Vypraví-li se člověk do vesmíru a stane-li třeba napřed na Měsíci a potom na Marsu a na jiných planetách, - což ještě ani neopustil naši sluneční soustavu - zjistí, že nikde nežijí lidé a bude z toho mylně usuzovat, že vesmír je mrtvý. Dejme tomu, že pro podobné živočichy, jako jsme

my, je právě příhodná jedna jediná planeta v jiné sluneční soustavě, řekněme na nejbližší Alfa Centauri. Jaká je naděje, že se ocitneme ve svém vesmírovém letu právě tam? Nepatrná. Stejně široké jsou ostatní oblasti "jemnější" hmoty do kterých se vstupuje přes svadhistanu, manipuru, anahatu a višuddhi. Kdo mi zaručí, že se tam setkám např. se zemřelými? Není přece správné zaměřovat vesmír se životem člověka v něm. Vesmír je oblastí, ve které žije člověk, ale kdyby vnikl do vesmíru, kdo v něm nežije, a dělal by si dojem o životě v něm, ztěžil by dospěl ke zkušenosti považovat ho za oblast života člověka, protože není pravděpodobné, že by se s ním setkal. Podobné podmínky vládou v oblasti, do které se dá vstoupit svadhistanou, manipurou atd. Kdybychom chtěli být úspěšní v tom smyslu, že bychom tam hned narazili na člověka, který si tam žije po hmotné smrti, museli bychom umět nejen vstupovat do této oblasti, nýbrž i umět si vybírat místo, kde bychom člověka našli.

To všechno jsou důvody, proč rozumní lidé nikdy nebudou do této oblasti vstupovat proto, aby se tam setkali se zemřelými, nýbrž pokud toho budou potřebovat, jen proto, aby odstranili překážky prostoru ve styku s lidmi žijícími ve hmotě, na zemi. Takovým způsobem se můžeme například domlouvat z Evropy s Indem žijícím v Himálaji, máme-li toho zapotřebí. Při tomto styku odpadají nadto překážky jazykové. Mohu mluvit česky a on hindustánsky, a oba si rozumíme, neboť se dorozumíváme v oblasti obsahu vědomí a ne jen povrchovou pamětí, s níž je spojena schopnost mluvit česky nebo hindustánsky. Je tedy dokonce výhodné, i kdybych už fakticky seděl u nohou onoho Inda v Himálaji, abych k němu nemluvil - vždyť bychom si nerozuměli - nýbrž abych vedle něho mlčel a převáděl zároveň s ním své vědomí aspoň do svadhistany. Pak odpadá potřeba jazyka a všechno, co potřebuji vědět, se dovídám daleko rychleji. Jediná potíž je v tom, zdali jsme schopni si to všechno zapamatovat.

Namítnete možná: Je-li tomu tak, pak musí být poměrně snažší styk i s mrtvými v této oblasti než s živými ve hmotě, kteří se musí setkat pomocí nějakého technického prostředku. Je v tom kus pravdy, ale zde vysvětlujeme všechno jen velmi zhruba, jaksi v letu. Neřekli jsme si, že prostor se průchodem svadhistanou nejen neruší, jenom se usnadňuje průchod jím. Je např. daleko snažší setkat se s pomocí svadhistany s člověkem žijícím za humny, než s člověkem v Indii a je nesmírně těžké těmito hmotnými cestami se dostat za Mars, i když to není ani zdaleka tak obtížné jako se tam dostat vesmírnou lodí. Meze času a prostoru se ruší jen postupně jak stoupáme z jednoho stupně hmoty na další. Tato

cesta vzestupu, i když bychom se na každém jejím kroku setkávali se "zázraky", je přece jen velmi těžkopádná, a kdybychom jí chtěli použít, nestačil by nám k ní lidský život. Je třeba volit postup přímější. Nezaměstnávat se zbytečně různými oblastmi hmoty, protože v nich je jenom klíč k trvalému vědomému životu, ale nikoliv trvalý život sám. Proč bychom tento klíč hledali pomocí svadhistany nebo adžny, když jej máme k dispozici už tím, že žijeme ve hmotě, v lidském těle.

Přesto však znalost těchto nižších stupňů vývoje je velmi důležitá, umíme-li ji rozumně použít. Především je dobře znát funkci čtvrtého stupně - anahaty.

Mluvili jsme o kundalini jakožto o součásti vždy toho uvědomovacího střediska, přes které prochází nerozlišené vědomí do rozlišeného vědomí. Řekli jsme, že spojení pohyblivé složky kundalini se střediskem muladhara, způsobuje zaměření nerozlišeného vědomí na hmotnou oblast, ve které, jak nám pro tento výběr připadá, potom žijeme jako vědomí lidé. Ve skutečnosti se věci mají tak, že nerozlišené vědomí v tomto případě používá střediska muladhara k tomu, aby se mohlo projevit skrze ně rozlišeně jako lidské vědomí, aby se v člověku proměnilo z nerozlišeného na rozlišené, a tím velmi omezené, lidské vědomí. Ve skutečnosti, je-li naše rozlišné vědomí lidské součástí nerozlišeného všeobecného vědomí, je možný jeho návrat do všeobsáhlosti. Je to logické: Jestliže skrze tělo a středisko muladhara, které je v něm, se transformuje neomezené vědomí na omezené, lidské, pak také omezené lidské vědomí zase přes středisko muladhara, ovšem s kombinací ostatních průchodů, ostatních transformačních středisek, se může přeměnit na neomezené.

Zbývalo by zodpovědět při této příležitosti mnoho otázek, avšak i bez jejich zodpovězení je nám jasno, že je-li uskutečnitelný zpětný postup z částečného vědomí do úplného, pak je možno v těle, během tohoto života na zemi, zažívat nesmrtelnost v pravém slova smyslu.

Proberme si aspoň teoreticky techniku tohoto zážitku. Indové dokáží myšlenkovou silou spojenou s pranickou silou - obojí se nedá rozpojit - přesunout pohyblivou složkou lidského transformátoru, kundalini, postupně a kterémukoliv ze sedmi středisek transformujících vědomí. Pokud je mi známo, nikomu se však nepodařilo celou složku kundalini převést do čtvrtého a vyššího střediska. Dotlačíme-li tedy kundalini do anahaty (čtvrtého střediska uprostřed prsou), část jí zůstává i nadále při muladhaře.

To má své kladné i záporné následky. Kladným následkem do jisté míry je, že se můžeme zároveň vědomě stýkat s touto oblastí velmi "jemné" hmoty, a zároveň si zachovávat vědomí tohoto světa, čili bezprostředně přenášet zážitky z vyšší úrovně na nižší. Záporným následkem je, že všechna svá zjištění na úrovni anahaty ztotožňujeme lidským pohledem. Mluvme na chvíli křesťanskou terminologií, abychom dokázali odbourat jeden blud, který je v křesťanství velmi rozšířen. Díváme-li se zmíněným způsobem, abych tak řekl lidskýma očima na úroveň anahaty, můžeme tam vidět anděly v lidské podobě, což vzbuzuje u rozumně myslících lidí právem velké podezření, že dotyčné vidění anděla v lidské podobě je nějaký druh halucinace. Proč by měla mít bytost, která případně žije na úrovni anahata, jež není hmotou v našem smyslu, tělesné, lidské orgány? Vždyť jich tam nepotřebuje. Vždyť např. pohyb krokem je cizí už pro daleko nižší úroveň než je anahata. Řekli jsme si např., že nemusím dojít do Indie, chci-li se setkat myšlenkově z Evropy s Indií. Taková možnost je pro nás zcela snadno pochopitelná ve věku radiových vln. Proč má tedy anděl nohy, proč má křídla, oči, nos atd., proč je obrazem dokonalé podoby člověka? Protože z důvodů rozdělení kundalini připojujeme všechno lidské k nadlidskému, čímž značně znevažujeme a kompromitujeme všechny vyšší zážitky v očích všech, kdo je neměli. Jen velmi zkušený člověk umí oddělit lidské od nadlidského. Ostatní všichni se jen smějí nebo se tváří velmi rozpačitě. Ve skutečnosti nikdo na úrovni anahata nemá nohy, ani křídla, ani oči, ani jiné lidské orgány. Ty vznikly dlouhou vývojovou cestou jen zde na zemi, a žije-li člověk na jiných planetách, jistě tam vývoj vzhledem k pozměněným životním podmínkám šel jinou cestou, a my bychom zaručeně tamního člověka nepovažovali za sobě podobného. Ocitneme-li se my lidé na úrovni anahata, také nemáme nohy a ostatní lidské orgány, i když se nám zdá, že jich užíváme. To jen ten člověk se pleče někam, kam by měl patřit jen svým vědomím a ne svými představami o nezbytnosti lidských orgánů. Mnozí z vás toto zatahování člověka s jeho orgány na vyšší úroveň vědomí dobře znají. Zdá-li se někomu ve spánku na úrovni svadhastany, že létá, přestože nikdy nelétal vlastními silami, ukazuje se mu, že nepotřebuje ani rukou ani nohou, že ani nemá křídla a přece létá, avšak protože je člověk, pomáhá si často nohama i rukama. Tento myšlenkový pohyb údy mu ve skutečnosti slouží jen k snazšímu vmyšlení do letu. Bez tohoto vmyšlení by totiž neletěl. Kdo nemá schopnost tohoto vmyšlení, ten ve snu nikdy nelétá. Obdobně jako andělská křídla je podezřelá i lidská řeč anděla. Tím chci jen říci, že ocitneme-li se bez lidských předsudků a domněnek na úrovni "andělské", prostřednictvím

anahaty, vůbec tam neuzříme ani jedno andělské křídlo, ani jednu andělskou bytost, avšak o to větší bude užitek, čím méně lidského tam uzříme.

Jaký užitek si můžeme přinést prostřednictvím otevření střediska anahata?

Především středisko anahata má zvláštní vlastnost, že tu část kundalini, která do něho jednou přejde, nikdy už nepustí zpět. Dříve jmenovaná střediska neměla tuto zadržovací schopnost. Po vyspání např. se kundalini beze zbytku vracela do muladhary, připojila se k ní a způsobovala výlučně bdění v našem známém světě. Stoupne-li však kundalini do anahaty, člověk se stává zároveň bdělý na její vznešené úrovni. Proč pravím vznešené? Především proto, že ten, kdo se tam ocitne se svým vědomím, může myslet naprosto nediskursivně, nerozmlouvavě, a tento způsob myšlení se mu stává hlavním zdrojem poznání. Člověku se jeví potom myšlení jako náhlé "osvícení", to znamená, že se přibližuje k myšlenkové látce přímo, že se jí dotýká téměř bez spotřeby času. Vedle dřívějšího zdlouhavého způsobu myšlení, vedle postupného chápání a hloubání myšlenek se mne tento způsob myšlení nemusí jevit jako něco zázračného. Avšak není to nic zázračného. Jenom se člověk ocitl u kořene myšlenky, která svou podstatou není povídavá. Řeč je jenom pláštěm, obalem myšlenky a pochopení čehokoliv, a je tu k tomu, aby sloužila k dorozumění na hmotné úrovni, jak ji známe pomocí smyslů, a též aby se této úrovni přiblížila jaksi vykrystalizováním do určité pevné formy, arci velmi těžkopádné. Přesune-li člověk vědomí na úroveň anahata, přesvědčí se, že může myslet bez prostřednictví smyslů a vyprávějíčího rozumu, čili lidské paměti. Paměť obsahuje kromě jiného řeč, schopnost mluvit. Člověk se ocitá za nutností mluvit a za nutností především vnitřně a pak také zevně se stýkat pomocí mluvy. Ještě však se nezbavuje potřeby mít tělo, přestože si tuto potřebu přímo neuvědomuje. Ocitá se u kořene své tělesnosti, nikoliv nad ní. Je sice daleko svobodnější než byl dříve, ale je pořád ještě smrtelný. Jako kdokoliv jiný. Má však jednu vlastnost, kterou nikdy před tím neměl. Odhodlá-li se vyrazit z úrovně anahata dále, nachází v ní výpadní můstek. Tuto vlastnost anahaty, že má schopnost v sobě udržet kundalini, je třeba považovat za nejdůležitější. Člověk se v tomto středisku nachází někde jako u zrodu hmoty, nikoliv až u zrodu člověka, který se dostavil až někdy mnohem později. Ocitá se na začátku vývoje něčeho, co souvisí s vývojem hmoty, na začátku rozvinutí času a prostoru. Smyslům se to jeví jako nesmírný pocit bezpředmětné blaženosti, jako stav ničím neodůvodnitelné lásky, a proto těžko

opadávající, rozumu jako zbavení myšlenek, jako klidné spočinutí, prostorovému pocitu jako rozšíření se do prostoru, jako zbavení se hranic těla.

To proto, že se člověk se svým vědomím ocitl jaksi před vznikem těla. Může dokonce upadnout v omyl, že není na těle závislý. Pravý opak je pravdou. Tělo je zdrojem poznání celého vesmíru a jeho vzniku. Plným právem se materialisté brání, že není nic kromě vesmíru, protože nikoho z nich nenapadlo se přesvědčit o tom, zda se nemusejí spokojit s životem v něm a v jeho rámci. Žijí ve vztahu k zemi a k vesmíru jako dítě ve vztahu k matce. Dokud dítě nepřeroste přes tento vztah, dokud se nevyvine v samostatnou bytost nezávislou na matce, dokud se vůbec nebude moci přesvědčit, čím vlastně je a jaké má možnosti, protože se zatím nepouští ruky matčiny. Je vám zřejmé, že to, co vám zde vypisuji, představuje samostatné kroky, první samostatné kroky bez přidržování se ruky matčiny. Dokud dítě věří, že nemůže nic učinit bez matky, neudělá ani první samostatný krok. Nikdy bychom neměli dopustit, aby dosavadní úroveň poznání nám diktovala, co smíme a co nesmíme poznat dál. Je ovšem nerozumné vydávat dítě za dospělého člověka, ale stejně pošetilé je odkazovat dospělého člověka do napodobivého období dětí a dovolovat mu vyžívat se jen tam.

Takovým zákazům se podobaly středověké příkazy víry a dogmata, přírodní zákony vynesené na světlo vědou devatenáctého století a ve dvacátém století obdobné myšlenkové zábrany, které vyplývají z jednostranného technického a vědeckého pokroku jen na úrovni muladhary, tj. jen na úrovni vědomí, které se omylem pokládá za jediné možnou a správnou.

Zde je nutno poznamenat, že na Západě se činí pokusy proniknout aspoň do úrovně vědomé svadhastany. Činí to Freud a jeho následovníci všech možných odstínů na straně jedné, a spiritisté zase po svém na straně druhé. Nechci je házet do jednoho pytle, i když svým způsobem tam patří. Zmiňuji se o nich jen proto, že se při pronikání na tuto úroveň opakují stejné chyby jako při pronikání do hloubky úrovně vědomí muladhary. Zase se považuje tento malý krůček za všelék. Řekněme si to přirovnáním: Vstup na kteroukoliv úroveň vědomí se podobá vstupu do zahrady, ve které jsme před tím ještě nebyli. Je plná krás, ze kterých se nemůžeme těšit do nekonečna, podle toho jak jsme nároční. V každé zahradě roste strom poznání, ze kterého můžeme začít trhat plody. Jak s tím začneme, otevrou se naše oči a my začneme toužit jíst dál, protože poznáváme, že jsme měli z té zahrady tuze málo, dokud jsme se v ní jen procházeli. Takovým

způsobem jsme se zahryzli už dávno do plodů úrovně muladhara. Zbytečně se přičítá naše ulpění na této úrovni nějaké bezbožnosti, materialismu, atheismu, hedonismu apod. Prostě zalíbilo se nám tu, našli jsme tu mnohé, okolo čehož lidé dřívějších věků jen chodili, a budeme-li takhle postupovat, všude důkladně ochutnávat, dostaneme se jen do hloubky jediné zahrady, nejvýš dvou zahrad, ale dál ne. Rozlišujme však život lidstva od života jednotlivce, čiňme rozdíl mezi nimi. Náš individuální život každého z nás je krátký. Je nerozumné dát se svést chutěmi lidstva jako celku a nepřihlížet k potřebám jednotlivce. Také možnosti jednotlivce jsou nesčetněkrát větší než možnosti lidstva. Kdyby se kdokoliv z nás chtěl jen vyhřívat na výsluní pokroku lidstva, byl by to jeho pád z té úrovně, na které lidstvo je. Dítě by se nechtělo učit od svého okolí a od rodičů, chtělo by být jen jimi hýčkáno, školák by se nechtěl učit, chtěl by žít jen z poznání ostatních, dospělý člověk by chtěl od společnosti jen přijímat, nechtěl by jí nic dávat. Kdyby to dělala třeba jen část lidí, přivedilo by to pád civilizace. Vždyť jiným způsobem nepadla žádná dřívější civilizace. Až se nám jednoho dne nepodaří přimět své dítě, aby si osvojilo, co my známe a přidalo k tomu další poznání, je to konec našeho světa, naší civilizace. Protože jsme v jediné zahradě, do které se vstupuje dvířky muladhary, naše vědění se rozrůstá především do šířky, jako bychom se po té naší zahradě rozběhli všemi směry, každý se ocitl na jiném jejím místě a různými komunikačními myšlenkovými spoji podával ostatním zprávu o tom, co zjišťuje na svém místě nebo nosil též ostatním, co na svém stanovišti získal a dobyl. Kdykoliv bychom však stanuli pod stromem poznání v té které zahradě, vždycky by to znamenalo vyhnání z ráje, pád z úrovně, na které jsme se ocitli. Musíme nutit sebe i své děti, aby šly dál. Je to stále těžší, stále namáhavější, odpor učňů je stále větší. Zatím v nás tento stav nevzbuzuje obav. Žijeme bezstarostně jako Řím před svým pádem, a dokud jsme ochotni bojovat za výdobytky své civilizace dalším jejím rozšiřováním, není tak zle. Horší je to s jednotlivcem. V této mnohosti úkolů pro celek se zapomíná téměř úplně na možnosti vzestupu jednotlivce. Necháváme ho sbírat ovoce vypěstované v naší zahradě a plodů je tolik (od krásných bytů, přes televizory, auta až po cesty do světa a do vesmíru), že vnitřně jedinec trčí na jednom místě, nemá ani čas, ani chuť zvednout hlavu od svých hodů. Přejeme si to? Jsme tu na světě opravdu jen proto, abychom si vzájemně přichystávali hostinu a u ní zůstávali až do sklonku svého života? Je správné, že zůstáváme dětmi své matky země a nevyjdeme až do smrti z tohoto stavu dětství? Přiznejme si, že dítě není bezpečnější, pustí-li se máminy sukně, ani pták není bezpečnější,

spustí-li se ze svého hnízda na první let. Měli by proto rodiče ponechávat děti pořád pod svým přímým dozorem? Je správné dítě poučit, jak si má počínat, až bude samo, ale nezabraňovat mu v osamostatnění. Osamostatnění není odrození. Totéž platí pro vnitřní vzestup jednotlivce. Neměli bychom se obávat, že se vyspělí jedinci lidstvu odrodí. Naopak měli bychom vědět, že každý osamostatnivší se člověk je i celku prospěšnější, než ten, který je na něm zcela závislý.

Zatím situace vypadá tak, že každý člověk nejdéle v okamžiku smrti padá z ráje, který si chtěl na světě zbudovat. Četli jsme dobře: "Který si chtěl zbudovat?" Dítě závistivě hledí na dospělé, kteří se v jeho očích mají moc dobře, protože, jak se mu zdá, už nemusejí poslouchat, nemusejí se učit, smějí si dělat co chtějí. Až vyroste, uvidí, že se mýlilo. Dospělému se zdá naopak, že dítě oproti němu žije bezstarostněji, a závidí mu jeho postavení. Je to vlastně přiznání dospělých, že se mýlili ve svých předpokladech o dospělosti.

Ve skutečnosti každý člověk, i ten nejgeniálnější, pokud se svým vědomím zůstává na úrovni muladhara nebo se s ním vyšplhá do dalších čtyř, ztrácí v okamžiku smrti všechno, co zde nabyt. Ostatní, chtějí-li dosáhnout jeho výše, musí o ni bojovat jako on, a jejich boj je snazší o to, že se mohou opřít o jeho zkušenosti. Ztráta však zůstává ztrátou. Jak k ní dochází? Člověk nevystoupil z hnízda, ve kterém se narodil. Jen se v něm naučil všelicos dělat. A přece hnízdo mělo být pouze základnou pro jeho vzlet. Když nepochopil, že má letět a nevyužít doby kdy jeho křídla byla k tomu schopna, promarnil čas rozkvětu svých tělesných a duševních sil. Umírá se vzpomínkou na své ideály, které zpočátku byly dětsky naivní, potom neuskutečnitelné.

Zatím však je možno provést toto: Využít schopností a vlastností těla a vědomí v něm k tomu, aby si člověk zajistil vzlet do netělesné existence - dokud má zdravé tělo a mysl. Taková existence není úprkem ze světa, jak si to představovali mnozí náboženští myslitelé, nýbrž nejracionálnější využití světa. Nedosáhnou-li věčného života nerušeného smrtí jen proto, že podceňovali tělesnou základnu, z níž se má odstartovat. Není-li na startovací základně všechno v nejlepším pořádku, start se nepovede a musí se vždy znovu a znovu odložit. Pochopili většinou jen tolik, že život na zemi je zkušebním místem, na němž se rozhoduje, jak se bude žít po smrti, ale skládali všechnu svou naději na život po smrti, budou-li žít ctnostně a bohabojně. Se zrakem upřeným na posmrtnou blaženost proběhli životem, potírajíce zbytečně mnohé přirozené funkce těla, zanedbávajíc

pohled kolem sebe, nesbírajíce se země všechno, čeho bylo zapotřebí k věčnému životu. Podobali se donu Quijotovi, sice ideálně založenému, ale nemajícimu předpoklady, aby své ideály proměnil ve skutek. Hledali spásu až po smrti. Bylo to pohodlnější, ale naprosto nereálné počínání. Pozdě se přesvědčovali o tom, že jen ten, kdo zde na světě vstoupil do širšího života, může a smí v něm zůstat. Dosáhnout tohoto cíle je těžší než žít asketicky po celý život a denně se modlit několik hodin. Je třeba rozvinout všechny tělesné a duševní síly se stejnou svědomitostí, jako sportovec a vědec dohromady, nepodceňovat ani jedinou lidskou vlastnost a schopnost. A přece toto je jenom první, přípravná část cesty, není to ještě ani cesta sama. Zároveň s přípravami má probíhat školení a uplatňování vzepětí lidského ducha. Je to velmi namáhavá výchova a největší překážky tkví právě v duševním postoji k majetku, v problému, který se v posledních stoletích tak krvavě řeší ve velkém měřítku. Jedinec si jej musí vyřešit pro sebe dříve než lidstvo, jinak se mu nepodaří experiment, o němž je tu řeč.

Tělo nám skýtá možnost napojit vědomí nejen na muladharu - čímž se začíná žít ve vesmíru - ale i na další čtyři transformační střediska, jimiž lze nabýt vnímání něčeho čemu se lidově říká "vyšší světy", které nejsou ničím jiným než variantou tohoto vesmíru, s tím rozdílem, že jsou "širší" a že obdobně s jejich "šířící" se při průniku do nich rozšiřuje i naše vědomí a nabývá schopnosti snáze se spojovat s vědomím jiných lidí a bytostí a postupně rušit vázanost na prostor a na čas.

Tělo, a nic jiného na světě, nám skýtá dále možnost, abychom pomocí jeho transformačních schopností přesunuli vědomí do oblasti bezčasové a bezprostorové. Této oblasti odpovídá šesté a sedmé středisko. Přesně je možno se spojit s touto oblastí vědomí. Je to však nejtěžší úkol, jaký na sebe vůbec člověk může vzít. Jen tak si dovedeme vysvětlit, proč tak málo lidí dosahuje vědomého spojení s touto úrovní vědomí, přestože toto spojení je velmi lákavé. Je totiž pochopitelné, že napojí-li se naše vědomí - které je jinak ve spojení se vším možným, co je pomíjivé, jinak řečeno, co v čase začíná a v čase končí, co je vázáno na čas - na něco, nebo lépe řečeno na vědomí, které není vázáno na čas a na prostor, to znamená, které nepomíjí, pak se pomocí tohoto spojení vlastně stáváme podílníky věčnosti, stáváme se vědomě nesmrtelní.

Špatně poučení lidé kladou existenci tohoto věčného vědění někam do nebes, jiní do lidského nitra, ale kdekoliv by bylo, nemohlo by to být právě nekonečné a nesmrtelné vědomí, protože

by začalo být vázáno na prostor, který má povahu relativní, přechodnou. Nemyslete si však, že největší potíží ve spojení s ním je, že z našeho časoprostorového lidského hlediska prostě nikde není, ale to, že jsme celým dosavadním životem vychováváni k tomu, že je jenom to, co je v času a v prostoru.

Řekněme si krátce, co překáží tomuto spojení.

Především paměť, způsob myšlení, výchova a pocit vlastnictví, zkrátka všechno, co nás poutá ke světu jako k jedinému existujícímu. Nestačí uznat, že neexistuje jen tento svět, ba i uznání, že existuje něco jiného kromě něj, je celkem bezvýznamné pro dosažení tak vznešených cílů, o nichž je zde řeč. Slyšíme často věřícího říkat: "Věřím ve věčný život, věřím dokonce v Boha, chci dosáhnout věčného života, snažím se žít mravně, ale nic věčného nepoznávám." Měl by si vzpomenout, co o tomto případě řekl sám Kristus bohatému mladíkovi. Řekl mu, že musí navíc být chudý. Nevěřící lidé vidí chybně v tomto požadavku důkaz, že Kristus nepochopil hodnoty tohoto světa, že si je nevážil, pobídku k útěku ze světa apod. Nejodvážnější křesťané vlastně je v tomto omylu ještě více utvrdili, když odcházeli do klášterů nebo na poušť, aby uskutečnili požadavek chudoby. Jde však o chudobu zcela jiného druhu než jakou si představovali mniši a poustevníci, chudobu, kterou musí prokázat každý třeba neměl s náboženskou vírou nic společného, kdo chce něco výjimečného dokázat. Vědec, který se zabývá nějakým vědeckým problémem, technik technickým problémem, každý člověk, který má rád své povolání a chce ho provádět dokonale, umělec, který žije svým uměním - všichni ti jsou v jistém smyslu pravým způsobem chudí.

Všimli jste si dobře? Naopak jsou "v jistém smyslu". Tím jsem chtěl říci po určité stránce, nikoliv po všech stránkách. A to je důvod proč nevstupují do vědomí, které přesahuje hranice času a prostoru, i když je jisté, že se mu přibližují, že jsou na cestě k němu, kdežto ti lidé, kteří nemají žádný ideál, nebo kteří se nezříkají sama sebe natolik, aby se obětovali výhradně nějaké činnosti nebo myšlence a nemohou osvobodit své vědomí z tenat života, omezeného do určitého času a do určitého prostoru.

Být chudý v potřebném a užitečném smyslu tak, aby nám tato chudoba pomáhala k otevření brány do širšího vědomí, než jaké známe, znamená nemít nic natolik, abychom v tom byli spokojeni, abychom ulpěli na vlastnění. My beztak nic na světě nemáme na věky, ode všeho musíme nejpozději v okamžiku smrti odejít, od mnohého dokonce mnohem dříve než při smrti, avšak

děláme tu nehoráznou chybu, že ke všemu, co si na světě vydobudeme, usedáme jako k věčnému prameni blaha a jako ke zdroji věčného života. Když se s tím máme rozloučit, rmoutíme se. Jakým nedopatřením, z jaké nevědomosti! Jako bychom nevěděli, že nic, ať živého, ať mrtvého, nám nemůže zůstat na věky. Rozumné přece je, abychom všechno, co máme považovali za provisorně propůjčené, ať už je to vlastní život na zemi, soužití s jinými lidmi nebo jakékoliv vědomosti, schopnosti a hmotný majetek, vlast, národ. Rozumné je, abychom se zbavili předsudků i o ostatním svém majetku, jako je např. řeč, paměť, vlastní názory.

Řeči jsme se naučili jen proto, abychom se mohli dorozumět s prostředím, ve kterém přechodně žijeme po dobu své existence na zemi, a také proto - abychom mohli tohoto prostředí využít pro výpad za tuto úroveň. Pomocí řeči se naučíme číst, třídít myšlenky, klasifikovat jejich úroveň, vybírat z nich pro sebe vhodné, pojmout cíle na úrovni myšlenkové, a posléze - a to dosud z neinformovanosti nečiníme - stanovit program pro vniknutí do oblasti, kde už není třeba řeči, a kde by řeč byla velkou překážkou, kam nelze vstoupit, dokud mluvíme. Toto vyžaduje pozdějšího vysvětlení, avšak zatím budiž řečeno aspoň tolik, že řeč, právě jako paměť, jejíž je řeč svým způsobem částí, má dvojí povahu. Je naprosto nepostradatelným prostředkem k postupu do oblasti kde jí není zapotřebí a zároveň je nepřekonatelnou překážkou vstupu do širšího života než je lidský život. Stejně obdobnou dvojí úlohu má činnost všech smyslů, schopnost pohybu, rozumová činnost. Odevždy při užití všech těchto lidských prostředků života vznikaly rozpory, jejichž vyrovnání připadalo mnohým lidem nemožné.

Zdánlivě neřešitelná situace se okamžitě mění v řešitelnou, když považujeme všechny složky svého života nejen za relativně nutné, tj. potřebné pro život na zemi, ale i za dočasně propůjčené jen proto, abychom měli příležitost poznat celý život na světě jako nezbytný prostředek k vyšší formě života. Pak je ovšem zapotřebí, abychom zkorigovali svůj pojem vlastnictví vůči všem životním prostředkům, abychom vědomí považovali za střed své bytosti a všechno ostatní tělo, řeč, paměť atd. za přídavky ke vědomí, kterých se ono na čas zmocňuje a jimiž na čas vládne, ale nikoliv aby zůstalo trčet na úrovni, na které žijeme, nýbrž aby pomocí nich se dostalo dál. Jakmile však člověk začne s nimi zacházet jako se svým majetkem, připoutá se k nim tak, že se s nimi ztotožní, a to je konec veškerého dalšího pokroku. Jakmile trvám na předsudku: "Já jsem tělo", "já jsem ten, který v sobě rozmlouvá" apod., zahrazuji si cestu k poznání, že vůbec nejsem tělo, a že

mohu být živ, aniž bych je měl, že mohu myslet, aniž bych povídal, atd.

Jako rozum se svou povídavostí je výrazem mé výchovy ve světě mezi rozumy jiných lidí, a jimi určen k pozemské existenci, "abych se v ní neztratil", tak tentýž rozum musí zůstat stát v okamžiku, kdy chci překročit práh jeho možností. Nemám-li ho k tomu, abych se až k tomu práhu dostal a nemusím-li ho zastavit, jakmile se k němu dostanu, nikdy se nepřesvědčím, že nejsem jen rozum, že nejsem jen povídavá mysl, že nejsem jen tělo, nýbrž že jsem vědomí, ze kterého je má povídavá mysl odvozena pro službu v těle a ve světě, jak jej známe, že jsem existence, ze které je odvozena existence mého těla, že jsem blaženost, ze které jsou odvozeny všechny drobné i větší blaženosti, jichž jsem schopen v odvozené, krátce trvající existenci svého pozemského života.

Dokud se přidržuji rozumu jako svého jediného majetku, jako něčeho, co jsem já a nad co není, dokud se přidržuji tělesné existence jako něčeho, kromě čeho není pro mne života, dokud se přidržuji drobných i velkých pout lásky a odporu, nenacházím klidu, ze kterého se rodí poznání o tom, že jsem více než co dosud poznávám. Indičtí mudrci považují za správné všechno jmenované považovat za ne - já a tak se rychle odpoutat od pozemské existence. Tato rada sama však nestačí k vítězství nad sebou, to oni dobře vědí, vede k odchodu ze světa na poušť nebo do hor daleko od lidí, vede k podceňování pozemského života, třeba jen přechodně.

Ono není na škodu, když si jsme vědomi toho, že naše pozemská existence není pouhým nic, když si ji vážíme jako něco, co je zatím tím nejlepším, co máme, a podle toho s ní zacházíme. To neříkám proti vůli a jako oponent staré indické moudrosti, nýbrž v naprosté shodě s ní. Na Západě jsme uskutečnili takovou samoučelnou péči o tělo a o existenci v něm, kterou Indie vůbec nikdy neuskutečnila. Začalo to v Řecku, které žilo jen jaksi na periferii indické kultury, a vedlo to k holdu těla, jaký v Indii nikdy neznali. Z hlediska takového způsobu života, který vede k objevu nadživotnosti, k objevu dalšího života než je náš, to byla velká oklika. Dnes však už jsme vlivem těch několika tisíc let okliky tak daleko v tělovědě a ve znalosti hmotného prostředí, že kdybychom se neopřeli o tyto zkušenosti, nevytěžili bychom nic z toho, že jsme podnikli zmíněnou okliku. Jsme-li si vědomi toho, že hmotné prostředí je nezbytná základna a že je důležité, aby byla uspořádána co nejlépe - a k tomu nám pomohla tisíciletí, po nichž jsme šli oklikou - můžeme z této základny vykročit daleko jistěji, než když zaujmeme stanovisko, že ona není ničím skutečným,

ničím pravým. Zkrátka přidali jsme k indické tradici něco málo, nový prvek, kulturu těla. Ta se v Indii nemohla vyvinout, jako v Řecku a potom vlivem biologie, lékařství a přírodních věd v Evropě a v Americe. Indové prostě vycházeli a vycházejí z té pozice, ve které se ocitli, a my musíme vycházet rovněž odtamtud, kde jsme. Pomineme-li cokoliv, co užitečného nám přinesla naše kultura, nejednáme svobodně. Proto nelze schvalovat ani odchod na poušť, ani do Indie, nelze schvalovat nic, co je výrazem odklonu od těžce vydobytých vymožeností západního života. Pouze je zapotřebí přisoudit svému postavení správné místo a správnou relativní hodnotu, nezříkat se jí, ale zároveň nevydávat ji za absolutní a nepřekročitelné. Po celý středověk výroky Bible byly považovány za absolutní pravdu i v těch pasážích, které byly diktovány neznalostí přírodních zákonů nebo někdejší znalostí světa přibližovali lidem pravdy absolutní. Pak se lidé dopracovali větších znalostí přírody a pochodu v nich, shledali že tyto pochody nebyly v Bibli pochopeny a zavrhnli ji celou. V devatenáctém a dvacátém století jsme zase na cestě ke kořenům hmoty, nejsme však zatím ještě za nimi. Má to být důvodem k tomu, abychom se zhlédli v stavbě hmoty, toho nejvzácnějšího prvku ve vesmíru? Proti umíněnosti není léku, protože ona je součástí hlouposti, která je někdy po celá staletí nevléčitelná. Kdo studuje historii, ten o tom ví moc dobře. I z největšího vědce se stává omezenec, jestliže řekne, že tam kam došel, jsou meze všeho, co se dá nalézt.

Máme ještě v Evropě mys, který se nazývá "Finis terrae" z dob, kdy se myslelo, že v Portugalsku končí svět. Zachovejme si však ten název jen na mapě, která nám zároveň ukazuje, že za tím domnělým koncem je teprve začátek dnešního světa. S touto nadějí jděme životem a nedejme na nikoho, kdo předčasně resignoval a řekl: "To je konec, dál nic není." Neměl pravdu, pouze resignoval, a to není důstojné pro naši zvědavou kulturu. Galileovi zakazovali věřit v kulatost země a v to, že se točí okolo země. Jak jsme to mohli zakázat, když měl v ruce důkazy o jejím otáčení. Opatřte si důkazy, že jste věčnou bytostí, a ani vlastní smrt těla vám nedokáže, že umíráte!

Tato knížka si vzala za úkol vám tento důkaz přednést, protože si jej musíte sami předvést, abyste nepotřebovali věřit, abyste věděli. Odpůrci trvalého života vidí slabost v tom, že žádná kniha nepodala důkaz o tom, že jsme věční. Tento argument neobstojí. Nikdo se nemůže najíst za hladového, aby i jemu přešel hlad. Tím méně může se někdo najíst duchaplným povídáním o jídle. Být věčným, to je obdobná potřeba člověka, která se

neuspokojí jinak, než když se předloženého nají až do ukojení hladu.

Kdo tuto potřebu nemá a spokojuje se s životem v těle a se smrtí v těle, může si být jist, že nedosáhne ničeho dalšího.

Všeho, co se dá napsat o dobývání vědomé nesmrtelnosti, je třeba chopiti se s vytrvalou touhou po uskutečnění. Lodka našeho života, která se s námi zmítá na vlnách oceánu bytí, byla vytesána ze dřeva, které vyrostlo někde na pevné zemi. Chceme-li k ní doplout, musíme usilovně veslovat a vědět, kterým směrem. Toto se dá ukázat, ale žádná kniha za nikoho neučiní ani jedno máchnutí veslem. To je práce každého z nás. Kniha může být jen mapou, kterou pořídily generace mořeplavců, které už tamtudy pluli. S mapou se můžeme jen seznámit, můžeme ji jen nosit v kapse, nebo podle ní můžeme vyplout. To záleží zcela na nás.

Podniknete-li cestu, kterou vám tato kniha jen velmi zhruba ukáže, nepovede se vám lépe než Kolumbovi na jeho první objevné cestě do Ameriky. Čím dále se ocitnete od staré pevniny, od života, který ostatní znají, tím nepochopitelněji se bude zdát vaše počínání těm, kdo nenastoupili tuto cestu, nýbrž jsou s vámi jen v jakémsi bezdrátovém spojení na dálku.

Radostné je, že ani na Západě se nikdy neztratilo vědění o tom, že člověk má dvě životní možnosti:

1. Ztotožnit se přechodně na celou délku svého pozemského života s tělem a s prostředím, v kterém žije, rozvinout rozumové, smyslové a tělesné schopnosti, předat tuto zkušenost dalším a pak přihlížet k tomu, jak schopností tělesných i duševních ubývá, pomalu se loučit s domem, který jsme si tu zbudovali a nakonec z něho odejít. Tito lidé si musí být vědomi toho, že všechno, co zde začalo, také skončí, ať už tvrdí spiritisté nebo náboženští myslitelé cokoliv jiného.

Rozhodnout se ke zjištění, z jaké podlože vyrostl strom pozemského života, zdali tu nejde o dvojí descendenci (posloupnost, nástupnictví) a) zdali následujeme jen své rodiče v životě, na vlas podobnému jejich, či b) zdali nenásledujeme také v životě vědomí, které se tu objevuje v těle hned při narození a pak pouze vrůstá do těla a jaksi se zmocňuje života ve hmotě. Podařili-li se nám vrátit se ve svém vědomí až ke svému narození a ověřit si, že je možnost vědomí bez těla a bez života v něm, pak jsme objevili prvek, který nezačal existovat naším životem na zemi, a proto s ním také nekončí. Jestliže se potom se svým odděleným parciálním vědomím vytvořeným po narození a pěstovaným ve své oddělenosti až do dneška přimkneme k onomu prvku

nezávislému na času vzniku našeho pozemského života, přešli jsme hned za pozemského žití do věčnosti. A zase není třeba dbát na řeči materialistů, kteří tvrdí, že to nelze učinit, protože ustaneme-li v pozemském životě, a každého, kdo to neučinil podivuhodnou logikou považují za zpátečníka a tmáře, a není třeba dbát na náboženské myslitele, kteří tvrdí, že na věčnost se vstupuje po bohabojném životě až po smrti. Nikdo z nich nevstoupí do věčného života a jen si vzájemně budou dokazovat, že to není možné, jako to činili až dosud. Život materialistů je totiž důkazem nábožensky založeným lidem, že je to život vedoucí k věčné smrti, a život nábožensky založených lidí je pro materialisty důkazem, že lidé si nedovedou vážít toho, co mají a žijí v neskutečném světě a o neskutečný svět bojují. Vlastní způsob života a myšlení je pak pro všechny dohromady snůškou ustavičných nejistot. Chybí jim důkaz, čím ve skutečnosti jsou. A k tomu důkazu jim nepomůže ani zarputilé tvrzení, že jsou jen hmotným tělem, ani tvrzení, že budou-li poslušní příkazů Božích, dostanou se po smrti do nebe, nýbrž jen zkušenost, kterou si může opatřit jen ten, kdo ani nezůstane trčet a spokojovat se s tím, co "má"!, ani se nespokojí s obdivem věčnosti, kterou ještě "nemá".

Je na čase, abych se představil čtenáři v tom smyslu, v jakém je to užitečné. Jak jsem se dostal k vědomostem, o nichž zde píši.

Vědomosti, o nichž zde píši, se dají nabýt několikerým způsobem, nejnáze četbou, ale zkušenosti o nich se nikdy nezískávají četbou, nýbrž:

1. cestou spekulativní filosofie,
2. cestou náboženskou a
3. proti vlastní vůli.

Vědomost nabytá jakýmkoliv způsobem, ale neověřená zkušeností, není na tomto poli bezcenná, avšak nevede nikdy k jistotě a především nepřináší osvobození ze spárů smrti. Tedy pozor, uznáte-li, že mohu mít pravdu v tom co píši, učinili jste velmi málo, ne-li nic, pro to, abyste se ocitli na břehu věčného života. Proto mi nezpůsobíte ani radost, že jste se mnou zajedno, ani žal, že se mnou nesouhlasíte. Nabídnu vám samozřejmě prostředky, kterými se budete moci přesvědčit o pravdě mých tvrzení, avšak nedělám si ilusí o tom, že jich mnozí použijete, protože jsou příliš náročné. Přece však chován naději, že aspoň někdo pomocí nich zvítězí nad sebou. Vítězství nad sebou, tj. nad

tím, kdo vznikl teprve zde na světě, je v podstatě cílem celého uskutečňování toho, co zde bylo a bude řečeno.

Zatím však zůstáváme na poli teorie. Způsobu jejího uskutečnění bude věnována pozdější kapitola. Uskutečnění má své etapy, nikdy není okamžité. Po tom úvodu vám tedy musím prozradit, že jsem první etapu uskutečnění nastoupil tím třetím způsobem proti vlastní vůli, tj. aniž jsem se o to přímo přičinil.

Situace ve světě je taková:

Spekulativní filosofii dokáží dovést dnes k uskutečnění jen Indové a podle nich tak vzácní jedinci jako je dr. Paul Brunton.

Jít náboženskou cestou k uskutečnění vědomého věčného života zde na zemi - a nikde jinde to nelze učinit - v tom nám brání samotný stav nynějšího náboženského poznání, jak si vysvětlíme hned v následující kapitole.

Naštěstí ani stav naší filosofie, ani stav náboženského poznání nemohou zabránit tomu, aby se nevyskytli lidé, kteří ke zkušenostem o své podstatě, přesahující meze lidského života, půjdou proti své vůli, aniž se o to přímo přičinili. Budu jmenovat několik takových případů na Západě dobře známých: americký básník Walt Whitman (1819 - 1862), francouzský matematik Blaise Pascal (1623 - 1662) nebo irský básník W. Buttler Yeats (1865 - 1939). Nemyslete si však, že jen nějakí slavní lidé, jako jsou tito tři, mohli dojít k podobným zkušenostem. Bohužel, dojde-li k nim prostý člověk, nedovede o nich tak duchaplně psát, aby jeho vyznání přetrvalo takové věky jako třeba Pascalův spis *Myšlenky*. Zkušenost o vlastní věčnosti nenaučí nikoho ničemu jinému než právě tomu, že je něčím více než jak si dříve myslel. Protože však tato zkušenost má své stupně, lze ustrnout na kterémkoliv z nich. A zase je třeba říci, že většina těch, kteří se přímo nepřičinili o zmíněné poznání, obvykle nedokáže je rozvinout dále. To byl případ všech tří jmenovaných a mnohých jiných. Přesto však lze říci, že zkušenost o vlastní nesmrtelnosti, která se mylně přisuzuje jen k lidem nábožensky založeným, je zkušeností, která se nedá shladit z povrchu zemského ani filosofii, ani zesvětštělým a zformalizovaným náboženstvím. Nikdo na ni nemá privilegium a vždycky se vyskytli lidé, kteří se k ní dostali, ačkoliv přímo k ní nemiřili, a na nich v dobách úpadku filosofie a náboženství leží celá zodpovědnost za to, zdali své poznání si nechají jen pro sebe, nebo zda se o ně podělí s ostatními. Kdybych byl básníkem, jako Walt Whitman, napsal bych o svém poznání báseň, která by povznesla mnoho lidí z prachu všednosti. Ale i když jím nejsem, není možné, abych nezapálil třeba jen

prostými slovy plamen i v duších jiných lidí, který jednou ve mně vzplanul a nemůže být ničím uhašen.

Považoval jsem za vhodné vám říci, jak jsem přišel k vykládaným zkušenostem, protože jen tak si můžete vysvětlit mou poměrnou nezávislost na kterékoliv filosofii a na kterémkoliv náboženství. Přesto by nebylo správné, abych si nevypůjčil filosofické a náboženské pojmy, do nichž bych mohl odít svou zkušenost, protože kdybych si vymyslel vlastní terminologii, mohli byste mít dojem, že jsem přišel na něco nového, nebo bych se stal těžko srozumitelným, jako třeba Jakub Bohme. Jeho nesrozumitelnost máme ve zvyku přisuzovat vznešenosti jeho poznání, zatím co však pravou její příčinou je, že neměl příležitost nabýt filosofického vzdělání, respektive že se neměl příležitost seznámit se srozumitelnějším způsobem vysvětlování. Člověk lehce podlehne omylu, že může opovrhnout vším dřívějším a nižším, nabude-li vědomostí o něčem novém a vyšším.

Teoretická část pro ty, kteří si myslí, že uvěřili

Náboženství si jde pro člověka tam, kde on je. V tom je jeho velká přednost a také největší nedostatek. Přednost v tom smyslu, že se snaží organicky navázat na prostředí, ve kterém člověk žije, vystihnout jeho potřeby, které mu prostředí nemůže poskytnout, a pomocí vlastních prostředků přinejmenším zvýšit mravní úroveň jeho života a přinejlepším člověka převést do vědomého věčného života. Každému náboženství však vždycky hrozí nebezpečí, že když vejde do materiálního prostředí člověka, samo se zmaterializuje tak, že pozbude schopnost vyvést člověka nad materiální úroveň, tj. přestane být náboženstvím. To vyjádřil výstižně Kristus slovy: "Běda vám, ..., máte klíče, avšak nejen sami nevcházíte, ale i jiným bráníte, aby vešli." Ano, náboženství, které se zmaterializuje, je samo největší překážkou vstupu do širšího života, než je pozemský život. Co je do soli, která nesolí.

Náboženství má umožňovat vědomé spojení člověka s Bohem. Nečiní-li to, a přesto se vydává za náboženství, podvádí nejen věřící, ale i sebe. Na takové podvodné náboženství se potom beztrestně vrhají všichni jeho odpůrci a ničí je, protože mu náleží, aby bylo zničeno, jako všechno, co už nesouží svému účelu. Tímtož právem předvídal Kristus zničení Jeruzaléma. Jeruzalém byl vybudován jako středisko vrcholného náboženského života na Blízkém východě. Jakmile se už jen

tvářilo, že jím je, stalo se největším nebezpečím pro samu existenci živého náboženství.

Má-li náboženství splnit svůj úkol, nutně musí být velmi náročné. Vždyť je to jediná nauka, která o sobě prohlašuje, že převedla člověka z dočasného života do života věčného. Tak náročný cíl si nestanoví žádná jiná nauka nebo věda, protože je zatím všichni na Boha nevěřící lidé považují za neuskutečnitelný. Nemuselo by tomu tak být, a právě tato kniha se snaží protrhnout přehradu mezi věřícími a nevěřícími, snaží se pomoci všem k dosažení zmíněného cíle, aniž by potřebovali začít věřit, a věřícím nechce vzít víru, pokud je jim opravdu oporou.

Zůstaňme však u náročnosti úkolu. Není tolik náročný ani proto, že by se muselo k jeho dosažení podnikat něco těžko proveditelného, jako proto že si žádná jiná lidská oblast myšlení kromě náboženství tento cíl vůbec nepostavila. Kdyby panovala naprostá tolerance vůči náboženství - což se neděje - přece by tu existovala nevyhlášená válka mezi náboženstvím a ostatním myšlením, které míří jinam, a v této nerovné válce mnoha odvětví myšlení proti jedinému vždycky musí prohrát jediné, pokud se neprokáže opravdu jedinečným úspěchem.

Účelem této kapitoly je ukázat, za jakých okolností se náboženská cesta nemine svým věčným cílem, neboť také bohužel pro samotné náboženství je třeba tento cíl objevovat. Smiřilo se v hlavách i v údech s tím, že za lidského života se věčného života dosahuje jen ve velmi výjimečných případech, a to ještě jen náznakem, nikoliv naplno.

To je kapitulace, která byla způsobena mnoha fakty. Abych se neopakoval, a neuváděl napřed příčiny tohoto hrozného úpadku, kdy náboženství o sobě tvrdí, že nemůže dokázat svá tvrzení, nýbrž že musí jen odkazovat na posmrtný život, uvedu jen podmínky ve kterých náboženství vede již za pozemského života lidi k vědomému věčnému životu. Z těchto podmínek buď samo vyplyne, co se zanedbalo, nebo bude stačit krátce na to upozornit.

Budu si všímat především křesťanství, protože podle všech zkušeností těch, kdo dosáhli během pozemského života vědomý věčný život, křesťanské náboženství tak, jak nám je podává Nový zákon, obsahuje všechny prostředky, jimiž lze přejít ze smrti, jímž je život dočasný do života, jímž je život věčný. Přitom je však naprosto nepostačitelý doslovný výklad Písma, a to z toho důvodu, že každá pravda, která přesahuje rámeček času a prostoru, takovými pravdami jsou všechny podstatné myšlenky Nového zákona - musí být převedena do časoprostorových pomůcek, do děje, do

postupného a částečného vyjádření a do řeči, aby se stala pro člověka, který ji ještě nezažil, napřed aspoň srozumitelnou. Takovým způsobem vznikl např. Nový zákon. Má-li být však tato pravda napřed pochopena jako prostředek k překonání času a prostoru, a má-li potom postačit jako prostředek k překonání dočasnosti ve všem všudy, musí být ustavičně chápána jako pouhý obal skutečnosti, která se nedá vyjádřit slovy, a to vůbec žádnými časoprostorovými pomůckami. To neznamena, že by se s ní mělo zacházet jako s něčím bezcenným, nýbrž naopak, nábožensky vyslovená pravda by se měla chápat jako obal nevyslovitelné pravdy a mělo by se vědět, že ustrneme-li na obalu, nedostaneme se k jádru, jehož je obal nositelem. Doslovný výklad znění Nového zákona představuje zabývat se vnějším obalem, o němž pravil Kristus, že kdokoliv se spokojí, že Ježíše slyší jako by ho vůbec neslyšel, právě tak jako když se někdo spokojí s věděním věčné skutečnosti zvnějška. A taková vidění nám skýtá pohled smysly, řízenými rozumem na svět kolem nás. Dokud se spokojíme jen s viděním tohoto obalu, nevzniká vůbec předpoklad, že bychom mohli vidět něco pod ním. Nic nepomůže, když podrobně prozkoumáváme látku tohoto obalu, jako činí dnešní věda a technika, je to pouhá manipulace s obalem, není to v žádném případě jeho odstranění. Pravé náboženství odstraňuje obal ze všeho, s čím přichází do styku, a tedy i slovní obal, obklopující náboženskou pravdu. Vyslovená pravda mu není cílem, nýbrž prostředkem k dosažení pravdy. Těžko potom rozhodnout, co je větším nebezpečím pro existenci náboženství jako nauky o dosažení věčného života, zda popírání věčného života ateisty nebo skromné setrvávání na doslovném smyslu Zákona. Ohradíme-li se totiž v náboženství na kterémkoliv stupni pochopení a z něho dosažitelném uskutečnění resignací na další pokrok v poznání i v uskutečnění, nejenom že nezůstaneme stát na dosaženém stupni, nýbrž z něho spadneme. Kristus tento fakt nejen znal, ale též nekompromisně trval na tom, aby se jeho učedníci nedopustili tak vážné chyby, že by chtěli prodlužovat pobyt na úrovni, na kterou se dostali. Řekl jim, že kdyby je neopustil na úrovni osobního vedení, nemohl by jim později poskytnout vyšší způsob poznání a uskutečnění, které je nepřístupno každému, kdo lpí na osobním vedení, za určitou vývojovou mezí. Na tohle vše se velmi často zapomíná a tím se maří každý významnější pokrok.

Z Kristova učení vyplývá, že existuje řada prostředků, jimiž se člověk dostává z přechodného stavu lidství, do stavu věčného života, nebo jak se v náboženství říká, do nebe. Jen je třeba dbát toho, že na každém stupni vývoje má určitý prostředek převážnou

platnost a v něm je třeba vidět těžiště úsilí. Není třeba proto prostředky již využitě považovat za špatné a překonané, nýbrž pouze za samy o sobě nedostačující.

Začne-li např. s plněním soustavy mravních příkazů, stane se časem, že pouhé jejich plnění nedostačuje, nevede dál přes určitý stupeň. Neznamena to však, že člověk může přestat dbát na mravní příkazy, pomocí nichž dospěl až tam, že může postupně regulovat celý svůj život tak, aby jeho způsob vedl k poznání vlastní nesmrtelnosti. Proto když přišel k Ježíši na radu bohatý mládenec, který žil od dětství ctnostně, neporadil mu Ježíš aby toho zanechal, nýbrž řekl mu, co má činit navíc. Rada, kterou mu dal, aby totiž rozdal své jmění chudým a následoval jej, výtečně se doplňuje s radou, kterou dal při podobné příležitosti farizeji Nikodemovi, od něhož chtěl, aby se znovu narodil z vody a z ducha. Škoda, že málokterý křesťan pochopil, jak obojí spolu souvisí, a co vlastně Ježíš chtěl. Toto nepochopení způsobil samotný přístup k evangeliím. Vykládají se jejich části, avšak nehledají se celkové souvislosti. Kdyby se na ně dbalo, zjistili bychom, že rady dané bohatému mladíkovi a Nikodémovi se v evangeliích neustále opakují, pokaždé z jiného východiska pojaté, aby sloužily různým lidem. Co však je hlavní, všechny jsou shrnuty a uspořádány ve smyslu celé historie Ježíšova života. Život Ježíšův je všeobecně platným návodem co dělat a jak žít, kdežto rady jednotlivým lidem jsou konkrétní řešení, aplikované na individuální postup.

Říká se právem, že kacíři jsou ti, kteří část vydávají za celek, kteří se dokonce děsí části a vědomě či nevědomě jí potírají celek. Tento nedostatek však projevují i ti, kteří bojují proti kacířům. Zamane-li si např. někdo umučení Páně na kříži vydávat za svůj celoživotní cíl, tj. snaží-li se, aby sám sebe celý život křížoval a trpěl křížování okolím, pak je vzorem kacíře. Ukřížování má v životě křesťana své ničím nezastupitelné místo, ale před ním je třeba pochopit, co je to narodit se ve chlévě, utéci do Egypta, naučit se tesařskému řemeslu, být při tom oddán rodičům, stát se dítětem, ocitnout se v Jordánu a být pokřtěn, nemít vlastní domov, milovat Boha a bližního, dělat zázraky, být zrazen, krví se potit, být odsouzen. Chtěl-li na nás Ježíš, abychom jej následovali, nesmíme začít s napodobováním někde pod křížem. Nestačí ani připravit se bohobojným, ctnostným životem, protože v něm možná chybí dostatek aktivit, která je jako symbol známa tím, že se Ježíš vyučil tesařem a jeho učedníci rybařství anebo něčemu jinému.

Některé stránky Ježíšova života se zdály lidem nenapodobitelné, jako třeba děláním zázraků, jiným zase ukřižování na kříži, a to všechno jen proto, že neuměli spatřovat ve všem, co prožil, všeobecný návod skrytý za konkrétním příkladem. Chceme-li následovat příklad Ježíšův, musíme se naučit:

1. převést všechny jeho ukázky správného myšlení a jednání do všeobecně platných pouček, týkajících se celého života,

2. naučit se všeobecné poučky zase převést do konkrétní své situace,

3. pak je uskutečnit,

4. přitom nevybírat jen něco, co nám připadá snazší, nýbrž chopit se Ježíšova příkladu jako celku,

5. nenapodobovat však všechna najednou nýbrž tak, jak to následovalo za sebou v Ježíšově životě,

6. nepotírat nově nastoupenou fází období už prošlo, tj. nevidět protiklad v tom, že se začínají užívat vždy další a nové prostředky a bývalé ustupují do pozadí,

7. neopouštět nikdy základní motiv cesty - najít království Boží - přitom na každém stupni mít další vůdčí myšlenku a ústřední prostředek vývoje,

8. nezaměnit nikdy prostředek za cíl.

Nechci tato tvrzení dokumentovat v základním kursu citáty z Kristova učení, protože bych popsal několik tisíc stránek a bylo by po základním kursu. Chci opravdu ukázat jen na základy, ale všechno, co zde píši, dokáži zdůvodnit Ježíšovými výroky nebo jednáním, ovšem převedenými z konkrétní podoby do všeobecné a ze všeobecné do našeho života. Tuto dvojí proměnu žádal Ježíš na svých učednících důsledně, dokonce jednou odměnil sv. Petra nejvyšším uznáním za to, že si tak počínal, a kde toho učedníci nebyli schopni, tam jim sám poskytoval převod svých slov a skutků do jejich hlubšího podpovrchového významu, aby jej mohli následovat "v duchu a v pravdě," nikoliv pouhým kopírováním, což bylo nemožné a nemožným navždy zůstane. Ani nejobyčejnější lidský život nemůže nikdo jiný přesně napodobit, protože každý jsme z jiného těsta, a i při nejlepší snaze a přesném napodobení nikdy nevyjde přesná kopie, nýbrž dost vzdálená podobnost. Při napodobení Krista přece nejde vůbec o to, a bychom pochopili především vyšší smysl našeho života, který nám dosud zůstal skryt, a z příkladu Kristova poznali prostředky, jimiž je možno tento smysl naplnit.

Ukážeme si aspoň to, že náš život nám poskytuje všechny prostředky, na které ukázal Ježíš svým životem. Přestože není třeba např. sestoupit do Jordánu, ani nepostačuje být pokřtěn ve chrámu jakéhokoliv ducha, je zapotřebí projít křtem. Přestože je nejvyšší nerozumné dát se přibít na kříž nebo chtít aspoň nosit na svém těle známky Ježíšova ukřižování (stigmata), přesto každý musí projít křtem. Přestože není možné vstát z hrobu a zjevovat se žijícím, je nutné z něho vstát a projevit se jako vzkříšený. Orientální paradoxní logika není pouhou slovní hříčkou, jak připadá mnohým západním myslitelům, nýbrž logickým zdůvodněním faktů, které před svým prožitím připadají být nelogické.

Moc Kristova učení spočívá právě v tom, že se dá napodobit Ježíšův příklad. Tato moc se oslabuje, napodobí-li se jeho příklad bez porozumění jeho vnitřního smyslu, a ruší se, napodobí-li se jen jeho část.

Ježíšův příklad nutno chápat jako duševní lék na všechny lidské neduhy, včetně neduhu jinak nevyléčitelného - na smrt našeho vědomí při fyzické smrti nebo po ní. Je to tedy lék proti faktické smrti, i když ne proti zdánlivé, kterou je fyzická smrt.

Největší chybou křesťanstva je, že chápe Ježíšův život jako historii, která se jednou stala a kterou nelze napodobit vlastním životem. Lze se chopit jen některých momentů a jeho učení. Avšak učení Kristovo není úplné, nepovažuje-li se jeho život do všech podrobností za neoddelitelný od učení. Nestačí si přiznat, že jeho život byl příkladný láskou k Bohu a k lidem, která je ve své velikosti nenapodobitelná, nýbrž je třeba vidět v jeho historii děj našeho vlastního života a umět si zjistit, kam až jsme dospěli, měříme-li svůj život jeho životem, přičemž vpravdě úspěšný život je jen ten, který dospěje až k zmrtvýchvstání během pozemského života. Vždyť Ježíš řekl svým učedníkům, že chce dosáhnout toho, aby byli jedno s Otcem jako on s ním jedno je, nic více a nic méně. Kdo k tomu nesměruje, není jeho učedníkem.

Nezapomeňme ještě na jednu důležitou okolnost. V době života Ježíšova na Blízkém východě a ve Středomoří dožívaly ještě mnohé pověsti o životě lidí, kteří se stali bohy, nebo bohů, kteří trpěli z lásky k lidem. Není těžké v nich nalézt větší či menší podobnost s životem Ježíšovým. Není divu, že i někteří vážní badatelé považují potom život Ježíšův za smyšlenou syntézu životů tehdy uctívaných bohů a hrdinů. Do této teorie však novodobý archeologický výzkum vnáší čím dál povážlivější trhliny. Ještě naši předkové se učili o Tróji jako o báji, jako o místu existujícím jen ve fantazii Homérově. Podobně tomu bylo s

labyrintem Minósovým apod. Nyní víme, že báj byla jen okrášlením nějaké skutečnosti. Považujeme chybně starověké lidi za příliš naivní a sebe za příliš rozumné. Pravda je někde uprostřed. Ve skutečnosti vždycky v kulturně vyspělé společnosti existovala hrstka lidí, kteří nabyli zkušenost, že jsou nesmrtelní a že tedy odvozují svou pomíjivou existenci na zemi od nepomíjících. S těmito nepomíjícími, ať se jmenovali jakkoliv, sami měli spojení. Toto spojení kromě jiného způsobuje, že ten, kdo je zažívá, nemůže se cítit oddělenou bytostí ani od těch, kteří nepoznávají že jsou nesmrtelní. Dobře ví, že všichni lidé jsou ve své dosud skryté podstatě nesmrtelní (viz Ježíš: "Bohové jste"), a přeje si, aby to poznalo co možná nejvíce lidí, a to nejen proto, aby se jim usnadnil život na zemi, ale aby se pomocí poznalých zvýšila celková úroveň života všech tvorů na zemi. Přímý způsob poznání vlastní nesmrtelnosti byl dosažitelný vždycky jen malé hrstce lidí (Viz Ježíš: Vy jste solí země), avšak pomalejší, nepřímým způsobem bylo schopno jít vždy poměrně dosti lidí. Jedním z takových nepřímých způsobů bylo napodobování ideálního vzoru. Toto napodobování bylo obrazem veškerých starověkých mysterií, veškerého zasvěcování při různých zasvěcovacích obřadech. Výhodou tohoto způsobu bylo, že ve vhodný čas a u dobře připravené osoby bylo v některých případech možno přejít k přímému poznávání osobní nesmrtelnosti. Takovým dobře připraveným se např. ukázal být Platon, takovými bylo i jedenáct ze dvanácti apoštolů a k takové připravenosti vede i život, v němž se napodobí příklad Ježíšův. Tento příklad se nemohl rámcově lišit od dříve před Kristem daných příkladů, protože pokud tyto vzory sloužily k dosažení téhož cíle a byly odvozeny z opravdové zkušenosti, přinejmenším nemohly odporovat zkušenostem, kterým svým životem učil Ježíš.

My jsme však především nepochopili Ježíšovu výzvu: "Zapři sama sebe, vezmi svůj kříž a následuj mě." Nepochopili jsme, že je to výzva všeobecně platná pro každého křesťana a pro celý život a že na každém stupni jak zapřít sama sebe, tak i vzít svůj kříž a následovat Krista znamená něco nového navíc, co jsme dosud nedělali, a na každém stupni něco kvalitativně jiného. V žádném případě ani jeden z těchto případů neznamena pasivní odevzdanost do osudu, trpné snášení všeho, co na člověka přijde. To vyplývá zcela jasně z učení Ježíšova jako celku. Kdo však se dívá jen na utrpení Ježíšovo před ukřižováním a při něm, ten ovšem dochází chybně ke zcela opačnému názoru. Zapomněl se podívat na celý jeho život. Ježíš byl pasivní jen od chvíle rozloučení s Jidášem při poslední večeři až do dokončení smrti na kříži, a to ještě ani tehdy ne ve všem. Důvodem k této pasivitě mu

však nebyla odevzdanost do osudu, nýbrž znalost účelu jeho života - a s tím života všech lidí - znalost toho, co je třeba dělat v té fázi vývoje, kterou představoval a nabízel k následování při svém umučení. Byla to jedna z forem zapření sama sebe, jedna z forem braní kříže a vhodný způsob následování vůle Otcovy, a to právě jen pro tu chvíli. Kdyby byl totéž učinil dříve, byl by zmařil své poslání, které bral na sebe. Kdyby byl býval totéž ochoten učinit až později, byl by rovněž zmařil splnění smyslu svého života. V tom je třeba jej umět poslechnout. Na každém stupni učinit, co náleží k jeho překonání a nečinit, co k němu nenáleží. To je ten zvláštní způsob sebezáporu, kterému tak málo lidí porozumělo, to je ten pravý způsob následování, který tak málo lidí praktikuje. Většina zaměňuje část za celek, čímž vždycky dochází k neharmonickému vývoji, tedy k většímu či menšímu utrpení. Mnozí jdou dokonce tak daleko, že zvýšené utrpení vydávají za přednost své cesty, za známku Boží milosti, a povyšují je na vývojový prostředek. A přece pravda je v tom, že jím byly jen tři dny ze života Ježíšova, který trval 33 let. Takové utrpení je úměrné. Ježíš však učinil vše, aby i tyto tři dny v celkovém vývoji byly pro nás daleko snažší než byly pro něho. I to je třeba pochopit, nechceme-li přehlížet jeho lásku k nám lidem. A věru, těžko je následovat Krista a nebyt veden vědomím, že nás miluje, že nás nechce trápit a mučiti!

Toto pochopení je nadmíru důležité, protože pomocí něho se stáváme vládci svého života. Dovolím si tuto poučku přiblížit obrazem. Každý z nás se svou životní lodí se nachází někde uprostřed oceánu bytí, daleko od obou břehů, jak od toho, od kterého odplul, tak i od toho, ke kterému míří. Nestačí jen pevně a cílevědomě zaujmout kurs k novému břehu a neměnit jej, nýbrž je také třeba využívat všech pohonných prostředků, které jsou na palubě a pod ní. Námořníci by vám řekli: "Jestliže z nějakých důvodů se zastaví stroje uprostřed širého oceánu, i když není bouřka, hrozí ztroskotání, neboť loď se začne zmítat vlnami a lodní konstrukce trpí tak, že by v ní mohla nastat trhлина, nebo by dokonce mohlo dojít k havarii. Podobně je tomu s lidským životem. Jestliže někdo má pevný životní cíl, ať je to cíl jakýkoliv, jen když je dostatečně velkodušný a odpovídá prostředkům, které má člověk k dispozici, aby ho splnil, veškerý osud jako by se člověku uhýbal z cesty. Ve skutečnosti totiž žádný jiný osud neexistuje kromě toho, že jsme lidmi. Jestliže však se snažíme o to, abychom jen udrželi, co jsme nabyli, počínáme si naprosto nerozumně. Na tomto světě nelze nic trvale mít, co jsme tu nabyli pouhým zrozením, vegetací a využitím prostředků. Z pomíjivých zdrojů nemůže vzniknout nic nepomíjivého. Pomíjivé zdroje jsou tu

opravdu jen k tomu, k čemu je palivo na lodi - aby ji dopomohlo dostat se do vzdáleného přístavu, nejen k tomu, aby ji loď pouze měla. Člověk, který se na tomto světě pouze snaží o to, aby "měl" zdraví, jeho vzdělání odpovídající zaměstnání, nějaký majetek, přátele a nějaký požitek ze života, podobá se lodi, která se ocitla bez pohybu uprostřed moře. Je před ztroskotáním, ke kterému zajisté dojde, nedá-li se loď včas do pohybu. Všichni lidé bezcílně se kolébající na moři života, mluví o těžkém osudu, o neduzích, o zklamáních, o neshodě v rodině atd. Sami si způsobují ten osud. Podobně nesprávně jedná ten, kdo si předsevezme jen sudý úkol v čase. Nikdy k jeho splnění nepotřebuje využít všech lidských schopností. Nevyužití schopností a možností jsou potom, protože nejsou zaměstnány, rušivým prvkem v jeho životě, přinejmenším aspoň brzdou i při dosahování blízkých cílů. Jsme-li u srovnání lodí na oceánu, podobají se takoví lidé kapitánovi, který používá jen části zásob paliva, jako by o ostatním nevěděl. Nikdy nedoplují do vzdáleného přístavu, vždycky ztroskotají. To je ten známý lidský problém, který řeší skvělým způsobem Goethe ve svém Faustu. Dábel Mefistofeles nemá moci nad Faustem, pokud tento neřekne, že se mu zalíbilo v nějakém dosaženém stavu. Jakmile však Faust začne být spokojen s nějakým dílčím výsledkem, Mefistofeles má právo si jej odvést do pekla. To je hluboce vystižená podstata utrpení na této zemi v lidské kůži dospělého člověka.

V uvedeném přirovnání je odhalena odpověď na otázku, proč Ježíš mohl slíbit: "Hledejte království boží a vše ostatní vám bude přidáno." Jestliže dovedeme soustředit všechny své síly k nejvyššímu možnému lidskému cíli, staneme se dokonalými strůjci svého osudu, neboť k dosažení nejvyššího cíle je třeba použít všech sil, takže žádná nezahálí, žádná tedy nezpůsobuje "těžký osud", nenaleptává, nerozvrací celou konstrukci lidství, celou v základě harmonickou stavbu života.

Nikdo nespočte, kolikrát už byl lidmi život prožit, ale kolikrát byl žit tak, aby se mohl stát universálně platným příkladem? Ježíš svým životem postavil jeden takový příklad. Než si odhalíme jeho skrytý význam, je nutno říci, proč má vedle snadno pochopitelného také skrytý význam. Každý druh vědění zavazuje, avšak v daleko menší míře než vědění o nejvyšším smyslu života. To je tu opravdu jen proto, aby je člověk uskutečnil, a ne proto, aby se z něho jen potěšil a neprovedl. Nebylo nikdy veřejně hlášáno, protože jedinci připravení, aby je uskutečnili, vždycky včas pochopili a uskutečnili, aniž o něm potřebovali něco číst. Proč je dnes tento skrytý význam odhalován? Protože lidí je daleko více

než kdykoliv dříve a procento uskutečňujících skrytý smysl života daleko menší než kdykoliv před tím. Byl učiněn velký pokrok v různých odvětvích věd a technice a vznikla velká nerovnováha mezi tímto pokrokem a znalostí celkového smyslu života. Je nutno usnadnit pochopení a tím i uskutečnění pravd, které upadly v zapomenutí, aby se zabránilo stále hrozící katastrofě z jednostranného rozvoje lidstva.

A ještě jedno vysvětlení ke všem bodům následování Krista. Proč od počátku vstupu Ježíšova na zem se děly zázraky, se kterými se nikdy a nikde nesetkáváme? Jimi se přece život Ježíšův v očích nevěřících stává legendární, nesměrodatný, nenapodobitelný. Zázraky se v očích moderního člověka kompromituje celé učení Ježíšovo. Proč se s nimi setkáváme na každém kroku Ježíšova života? Vždyť i Indové, zvyklí ze své historie světců na všelicos, se pozastavují nad tím množstvím zázraků.

Vysvětlení všech zázraků by zabralo mnoho místa: Do úvodu, kterým je tato kniha, nepatří. Zázraky však mají přece jen, kromě speciálního smyslu každého z nich, také smysl všeobecný, a ten si vysvětlíme hned teď. Jak se děje něco zázračného v Ježíšově životě, je to upozornění na to, že v životě každého člověka existuje prvek o němž člověk neví, a jenž je u Ježíše pomocí zázraků "postupně" podrobně vysvětlován. Život, jak jej poznáváme pouhými smysly a rozumem, by nepotřeboval přidávat ani jeden zázrak. Jaká je to však vymoženost, když my poznáváme, seznámíme-li se se životem Ježíšovým, nejen, čeho jsme nositeli, aniž to víme, ale i co se s námi děje navíc oproti jiným lidem, nastoupíme-li cestu následování Krista do všech podrobností, čímž rozumím nikoliv otrocké napodobování, nýbrž napodobování bez výhrad majících vždycky takovouto podobu: "Toto mohu ze života Ježíšova přijmout, toto nikoliv." Jaká je to vymoženost pomocí zázraků, to jest pomocí něčeho výjimečného, co každý i naprosto nevědomý a nevzdělaný musí rozeznat od nezázračného, vyznačit všechny proměny, které se dějí se člověkem a mají proběhnout už za života na zemi, nikoliv po smrti, to ještě jednou podtrhuji, už za života na zemi. Nikomu nemá být utajena ani jedna z těch změn. Život Ježíšův se takovému následovníku stává dokonalým ukazatelem všeho pokroku na cestě k vědomé nesmrtelnosti, prožívané už zde na světě. Kdyby člověk nepotřeboval vědět, kde se na cestě nachází a co má dělat dál, a jak a čím se jeho další počínání bude projevovat, mohla by odpadnout ze života Ježíšova dobrá polovina zázraků. Ta druhá byla určena k přesvědčení tehdejších nevěřících, ale i ta má pro

nás dodnes význam mezníku na cestě. Hned je dlužno říci, že není třeba aby např. někdo, kdo se dostane s Ježíšem na kříž, nosil jeho rány, ať už viditelné nebo neviditelné na těle nebo v těle. To se děje jen výjimečně u těch, kdo neumí následovat Krista jinak než hrubým, otrockým způsobem, nebo kdo chtějí dokumentovat život věčný lidem materialisticky založeným a schopným jen konkrétního chápání, nikoliv abstraktního. Tito se pak stávají opravdovou obětí zaostalosti lidí a jsou pro svou lásku k nim hodni nejvyššího obdivu a uznání, jako např. Páter Pius v Itálii a několik jiných před ním, počínajíc sv. Františkem z Assisi. Tito vůdci sami vycházejí z doslovného prostého pochopení, avšak vypracovávají se k dokonalému mistrovství vedení duší protože umějí, pro svůj vlastní nedokonalý začátek, sestoupit ke každé lidské nedokonalosti s úctou staršího bratra.

A teď už nám přece nestojí nic v cestě, abychom netradičním způsobem se podívali na jednotlivé prvky ze života Ježíšova promítnuté do našeho života, ale jen do toho, který přešel z pouhé příčinnosti do účelnosti, dané věčným cílem, který přešel od trpného snášení osudu k aktivní proměně, jak si to Kristus přál.

A nyní k základnímu poučení o příkladném životě a myšlenkách Ježíše Krista.

1. Ježíš se narodil ve stáji. Tato okolnost sama o sobě není obvyklá, ale není na ní nic zázračného. Opravdu, je zcela běžným zjevem, že vědomí, jehož existence není omezena na lidský život, vstupuje při narození do stáje - do lidského těla. Je třeba mít dokumentováno hned na počátku, že se nemáme ztotožňovat s tělem, že je to jen místo, v němž se při narození ocitá naše vědomí, a to dosud nahé, čisté, bez konkrétních vztahů ke světu.

K obrazu zrození Ježíše je přidána také zázračná část. Především jeho početí přičiněním Ducha svatého. Z toho je patrné, že Ježíš nechtěl jen ukázat, že od Boha, tj. z věčnosti přicházíme, nýbrž že jeho příkladným životem ukazuje, všechno, co se s člověkem děje, když vstoupí na přímou, vědomou cestu do věčného života za pomoci své lidské existence.

Z Bible se dovídáme, že Ježíš by se nebyl narodil, kdyby jeho matka, Panna Marie, nedala k tomu svolení. Svolení ono se událo za zázračných okolností, čímž je upozorněno, že život Ježíšův nemáme vysvětlovat jen jako běžný lidský život, nýbrž jako život člověka, který rovněž dal toto svolení, aby se v něm zrodil vědomý věčný život, onen "zázračný prvek", který v lidském těle nevzniká, nýbrž dám-li k tomu napřed svolení, později přidáme

všechno ostatní, co bylo ukázáno "zázračnou" stránkou Ježíšova života - v něm se rozrůstá až nabude vrchu nad dočasným, odvozeným pocitem jáství, které se ztotožňuje s tělem.

Zatím si tu předvádíme pouhou teorii, avšak aspoň na počátku je třeba říci, že v "zázračné" části Ježíšova života, je vždycky podán přesný návod, co máme dělat, abychom dosáhli podobných výsledků, jakých dosáhl Ježíš, tj. zmrtvýchvstání ještě v těle, zase tedy něčeho "zázračného", protože je to něco navíc, co nedosahuje nikdo, kdo nenásleduje Ježíše Krista.

Panna Maria je dospělá žena, která žila velmi mravně, tj. podle všech požadavků ortodoxní židovské rodiny. Je tím udáno několik předpokladů, které je třeba splnit, chce-li někdo nastoupit "zázračnou" cestu k vědomé nesmrtelnosti. Především musí být dospělý, předtím musí umět vytěžit všechno nejlepší po stránce mravní, co mu nabízí lidská existence a doba, ve které žije. Pak musí umět něco, co dokáže opravdu jen málokdo, dokáže upřímně svolit k něčemu, co ostatní neznají a čeho ostatní nedosahují. Situace je vždycky stejná, tehdy i dnes. Panna Maria dává svolení k tomu, aby se z ní narodil Syn Boží, tj. nikoliv lidské dítě, nýbrž věčný život. Člověk musí chtít žít věčným životem. To však má za následek převratné změny ve vědomí. Přestává být ve svém novém plodu života dítětem lidí a začíná být bytostí bez časových hranic. U toho se zatím nemusíme zastavovat, protože Ježíš to ještě ve svém životě mnohokrát podtrhuje. Avšak vzniká tu zásadní rozpor mezi tím, pro co dosud žil - a byly to vesměs cíle časné a mezi tím, pro co začíná žít - pro cíl věčný. Musí se vzdát naděje, že běžní lidé budou respektovat jeho přání, které se nerovná s ničím, co si oni přejí. Proto Bible nezapomíná říci, že Panna Maria ukryla slova zvěstování ve své duši. Nelze dost důrazně doporučit, aby se člověk, který nastupuje tuto cestu, snažil v ničem se nelišit od ostatních lidí, aby neprohlašoval, čeho zamýšlí dosáhnout. Ne proto, že by bylo nějak tajemné, co činí, ale že by si připravil možná nepřekonatelné překážky ze strany lidí. Kdo v sobě necítí volání, nemůže mít nejmenší pochopení pro toho, kdo je cítí, kdo nemá stání, dokud je nesplní. Je dlouhá cesta od pouhého probuzení věčného života v člověku ke zmrtvýchvstání, k převedení všeho lidského, dočasného, do věčného. Zásadní rozdíl mezi Pannou Marií a ostatními ženami byl v tom, že ona dala svolení ze sebe zrodit věčný život, kdežto ostatní dávají svolení ze sebe zrodit dočasný život. Vidíte, jaký je v tom propastný rozdíl. Je to rozchod se všemi dočasnými cíli. Zprvu se jen pasivně přivoluje mocnému volání a střed vůle se obrací jinam, než dosud vůle spěla. Avšak dlouho ještě nenastane chvíle, kdy by člověk mohl

opustit tento svět. V tom je velká potíž, a rozřešení tohoto problému si budeme muset vysvětlit postupně. Pozdější události vrhnou nové světlo i na Pannu Marii i na zrození ve stáji. Zatím stačí říci, že Ježíšem naznačená cesta je od počátku poznamenána rozchodem s konvenčními cíli lidí, ale nikoliv rozchodem s lidskou společností. "Zázračná" cesta člověka do vědomí o věčné jeho podstatě začíná svolením člověka, aby se v lůně jeho pomíjivého života zrodilo vědomí nesmrtelnosti. A to je ten zázračný prvek, který nazýváme pokud jsme křesťany, Ježíšem Kristem. Bez tohoto svolení, které bude nutno vysvětlit postupem výkladu a v praktické části, není možno se znovuzrodit pro věčný život, jak Ježíš požadoval. Toto svolení má dalekosáhlé následky vyjádřené symbolicky i fakticky celým Ježíšovým životem. Bylo by pohodlnější nedat toto svolení a sedět na dvou židlích. Ježíš však jasně vysvětlil, že tím způsobem se vývoj zastaví ("dvěma pánům nelze sloužit"). Celá řada dalších zázračných úkazů při narození Ježíše poskytuje další dané rady bez nichž by začátek cesty nebyl možný. Zvláště významné je vyvolení Josefa za pěstouna Ježíšova a za manžela Panny Marie. Protějškem Josefa je Herodes.

2. Vyvraždění mládětek v Betlémě a útěk Ježíšův do Egypta.

Zpočátku největší nebezpečí teprve jemně a nijak aktivně se projevujícím novému věčnému životu v člověku hrozí ze strany nepoučeného rozumu (Herodes), jenž se obává že přijde o svou vládu, kterou považuje za jediné oprávněnou, a proto pronásleduje nově se rodící povědomí věčného života. Rozum se nedá nikdy hned celý přesvědčit, je rozpolcen dvěma míněními (Josef a Herodes), která v něm bojují, a tento stav může trvat léta a brát na sebe nové a nové podoby. Rozum byl totiž zvyklý se dát poučit zevními důkazy a zkušenostmi přicházejícími zvnějška. Jen ty byl zvyklý považovat za směrodatné. A tu se najednou na něm chce, aby se řídil ještě dost neurčitou vnitřní zkušeností, která se zprvu podobá spíše tušení nebo náhlému vnuknutí. Historie Ježíšova života nabízí jediné možné řešení tohoto vnitřního rozporu: Utéci do Egypta, kam až nesahá moc Herodesova. Neznamená to v žádném případě útěk ze světa, nýbrž naopak hledání pomoci ve světě. V líčení Ježíšova života se neděje nic náhodně a všechno do posledního písmene je připraveno pro naše poučení a následování. Člověk si musí říci, chce-li mít pokoj od té části svého rozumu, která byla nastolena k moci od narození na tento

svět pracným skládáním zkušeností převzatých ze zevního světa, že tato část rozumu nemůže být se všemi svými zkušenostmi směrodatná pro vedení ke zkušenostem, které nelze sbírat pomocí smyslů. Vždyť v této části rozumu nic není, co napřed nebylo ve smyslech. I když by byl např. člověk poučen snem o tom, co má dělat, nikdy by to nebyla přímá zkušenost, nýbrž zkušenost oděná do smyslových představ, známých již z dřívějšího života, o nichž by si člověk mohl říci, že byly prvořadou součástí snu, a tak by mohl vyvrátit originalitu obsahu, která byla vetknuta do smyslového rámce. Zkrátka ta část rozumu nastolená pomocí tradiční zevní zkušenosti, vždycky dokáže všechno netradiční vyvrátit a zničit. Správně a vpravdě rozumně jednající část osvícená vnitřními přeměnami, které od počátku probíhají, nebude se stavět tradičním zkušenostem na odpor a umožní si zachovat jednotu. Tady bude třeba vysvětlit, čím byl Egypt pro Židy. Byly do něho pozváni, aby pomáhali při výstavbě pyramid. Byly s nimi sjednány podmínky, za nichž budou pracovat. Bývají charakterizováni větou: "Plné egyptské hrnce", ale zároveň zvyšující se poddaností egyptskému faraonovi. Egypt je tedy symbolem tradičního, tzv. "rozumného" způsobu lidského života, při němž výměnou za "plné hrnce", za pouhou obživu, člověk se vzdává přechodu do Zaslíbené země (Palestiny), do vědomého věčného života. Vědomí každého člověka, který se narodí na světě, se stává stále více závislé na světě - na Egyptu - ve kterém nakonec žije jako jeho zajatec, který má právo jen na jídlo a pití, ale nikoliv na návrat do věčného života, ze kterého pochází. Ježíš svým útekem do Egypta radí: Odejít do světa, ale ne z toho důvodu, ze kterého do něj vstupují ostatní lidé, aby mu sloužili, nýbrž aby mu naopak svět posloužil.

Z výroků z doby učitelské (z jeho 30 - 33 let) víme od Ježíše, že nalezení věčného života je nemyslitelné bez dokonalého zaujetí smyslů, bez dokonalé soustředěnosti na tento cíl. Ježíš správně říká, že nikdo nemůže milovat Boha, nemiluje-li ani svého bližního. Obdobně lze říci, že nikdo se nemůže zaujmout pro tak vznešený cíl, jakým je dosažení vědomé nesmrtelnosti, nedovede-li se zaujmout pro cíle konkrétní a blízké. Pro člověka, který míří za věčností, je konkrétní a pomíjející svět - cvičným polem, na kterém získává beze zbytku všechny zkušenosti nutné pro splnění věčného úkolu. Zcela v duchu Ježíšových pouček, neosvědčí-li se v malém, není naděje, že by se osvědčil ve velkém.

Nuže, útek Ježíšův do Egypta se dá krátce vysvětlit touto poučkou: "Rozum, který není ještě zaujat věčným cílem, by se stal nepřekonatelnou překážkou, protože není zaujat věčným cílem,

nýbrž sám sebou, kdyby mu bylo ponecháno rozhodovat o tom, co se má učinit s nově se rodícím vědomím nesmrtelnosti. Člověk rozumu musí umět upřít toto právo aniž by se stal nerozumný. Využívá všechny své lidské schopnosti tak, aby nezahlélely, aby byly zaměstnány ve hmotě při dospívání do úkolů, které jsou mimo oblast hmoty. Čili nejlépe se člověk připraví na splnění nejvyšších úkolů, když se naučí plnit úkoly zcela přirozené, avšak neopomíjí rady již osvědčené části svého rozumu (Josefa).

3. Ježíš se vyučil tesařem, tedy stejnému řemeslu, jakým se živil jeho pěstoun Josef. Kdyby se člověk oddal spekulativnímu filosofování, promarnil by zbytečně drahocenný krátký čas života. Zkušenost zastane veškerou spekulaci, neboť jednoznačně přesvědčuje. Jestliže však má člověk dospět ke zkušenostem v oblasti ducha, musí je napřed nabýt v oblasti hmoty. Zkušenosti o vlastní nesmrtelnosti se nemohou dostavit, není-li pro ně vybudována základna ve světě zkušeností vůbec. Zde je jednoduchým způsobem vysvětlen hlavní důvod, proč se člověk rodí v konečné podobě, má-li vyrůst do podoby nekonečné. Veškeré poznání probíhá od částečného k celkovému. Kdo podceňuje poznávání části, nikdy nedospěje k poznání celku. Učedníci Ježíšovi byli napřed rybáři, kteří lovili obyčejné ryby, a teprve potom se stali rybáři lidských duší.

Tomuto je třeba rozumět v nejširším slova smyslu. Člověk musí dokonce napřed vyspět fyzicky, stát se dospělým člověkem, než se může odvážit stát se vědomě nesmrtelný. Kdyby se o to pokoušel dříve, porušil by rovnováhu své mysli, případně by se zabil. Dále je třeba vědět, že druh lidské zkušenosti na poli hmotném představuje přímo vstupní bránu ke zkušenosti nadlidské, tj. ke zkušenosti o vlastní nesmrtelnosti. Výrazně se to projevilo např. při obrácení Maří Magdalény. Jde opravdu o jakési obrácení téže vlastnosti jiným směrem. Ježíš řekl této ženě, že může být spasena, tj. přivedena do vědomí v nesmrtelnosti, protože hodně milovala. Ježíš častokrát ukazoval, že ani nejhorší člověk nemá uzavřenu cestu k vrcholnému poznání. Stýkal se s tehdejší spodinou a mezi ní nacházel své učedníky, a na druhé straně zavrhoval tehdejší elitu národa, poněvadž se přetvařovala, úřad jí svěřený plnila pouze formálně, "sama nevstupovala a jiným bránila vstoupit" do stavu vyšší zkušenosti, ačkoliv k němu měla klíče v ruce. Kdežto spodina žila ve stavu v jakém si ji poučení přáli mít, byla jimi opuštěna a ponechána v nevědomosti, aby byla ochotna slepě sloužit, aby nebyla ničím rušena při plnění jim svěřených úkolů. Situace se ustavičně opakuje až dodnes.

Ještě jednou budu opakovat zde načrtnutou myšlenku na příkladu. Stane-li se někdo například dobrym matematikem, podtrhuji dobrým, přes tuto svou výtečnost nebo skrze ní se dostane ke zkušenosti o své nesmrtelnosti, a tato nová zkušenost bude organicky odvozena z matematiky, bude takovým člověkem zpět přetlumočována pomocí matematiky, otevře cestu k nesmrtelnosti především všem dobrým matematikům, jako kdysi tomu bylo u Pythagora. Nepochybujeme, že Ježíš se stal dobrým řemeslníkem proto, aby především u řemeslníků např. u rybářů, začal se svým vedením duší. Kdyby byl sám nebyl řemeslníkem, nebyl by měl u nich ten pronikavý úspěch. Jako způsob uskutečnění byl blízký jejich způsobu. Toto je třeba chápat zase i v nejširším smyslu slova. Obdobný důvod platí v tom, že se stal člověkem on, a že jsme se stali lidmi i my. Z téhož důvodu byl rodičům oddán, jak se praví v Bibli. Jen jednou nastala výjimka, když se dal unést nadšením pro věčný život a neodešel z chrámu společně s rodiči, nýbrž tam zůstal. I to je velmi významná poučka, neboť je na ní něco "zázračného". Ukázal se být zázračným dítětem, které svou moudrostí udivovalo i nejmoudřejší rabíny. Člověk, jemuž život ve světě není cílem, nýbrž prostředkem k nabytí života věčného, na sobě pociťuje, že takto pojatý život ve světě ho vychovává pro věčný cíl, že ho od něho neodvádí, i když se soustředěně věnuje svému světskému povolání a je poslušen lidskému řádu, jak je na něm uplatňován rodiči a společností. Podněcuje-li ho světský život k hledání věčnosti, není divu, že myšlenky na věčnost jsou mu blízké a milé. Řešení věčných úkolů mu nepřichází spekulací, nýbrž vnitřním bezčasovým poznáním, určitá jeho kvanta se prostě vlévají do jeho mysli, a je jimi často přeplněn. Pak má právo učinit výjimku a nebyť oddán svému okolí, čili jak se v Bibli praví, ztratit se svým příbuzným, využít chvíle takového požehnání. Tato poslušnost trvala do 30 let. Zase je třeba ji rozumět velmi široce jako přímé závislosti na zevním světě.

4. Ježíš je pokřtěn v Jordáně. Dostáváme se touto událostí k výkladu střední vývojové části, jenže předváděné mistrem, na to nezapomínejme.

Hned si povšimněme toho, co na tomto křtu bylo zázračného. Bylo slyšet hlas z nebe: "Tento je syn můj milý, v němž se mi zalíbilo."

Tento výrok jedinečně charakterizuje proměnu, která nastává u člověka, když dosáhl jisté dokonalosti v přístupu k věčnosti zvnějška, jímž je charakterizována celá první část cesty.

Po době dlouhé přípravy, o jejíž povaze jsme se stručně zmínili v bodech 1 až 3, nastává kvalitativní skok v poznání, který se dá charakterizovat takto. Do té doby se člověk považoval za dítě svých hmotných rodičů, a tím také za dítě hmoty. Od chvíle této proměny ve vědomí si uvědomuje, že je dítětem věčnosti. Ježíš to jedinečně vyjádřil slovy: "Dříve než Abraham byl, já **jsm**". Nebo obrazně vzpomínkou marnotratného syna na otcovský dům.

Při tomto poznání symbolizovaném křtem v Jordánu se člověk nestává vědomě synem věčnosti, chcete-li Božím, nýbrž začíná si uvědomovat, že jím vždycky byl, je a bude o čemž dříve nevěděl. Je to probuzení ze základní tragické nevědomosti, ve které s nachází celé lidstvo až na malé výjimky několika jedinců, z nevědomosti, kterou dokonce všichni považují za základní vědomost - a to je obsahem její tragičnosti. Před zmíněným křtem mohl člověk nejvýše věřit, že jeho vědomí je odvozeno z věčného vědomí, ale tato více nebyla podložena žádnými zkušenostmi, jejichž nepřeborné množství denně narůstalo pomocí činnosti smyslů a rozumu. Kdybychom chtěli hodně zdramatizovat stav člověka před křtem, vysvětlili bychom si slova modlitby Otčenáše, kde se na jejím konci máme modlit zdánlivě nesmyslná slova: "Bože, neuved' nás v pokušení!" Všechno, co je nám poskytnuto v oblasti hmoty k životu v ní nás svádí k domněnce, že kromě toho nic neexistuje a že jsme pouhými živočichy, kteří mají svůj začátek a při smrti neodvolatelný konec.

Ještě obtížnější bylo před křtem v Jordánu věřit, že i naše hmotná existence podobně jako vědomí, je odvozeno z věčné existence, a že dokonce veškeré naše schopnosti mít radost a žal jsou odvozeny z věčné jejich podstaty, takže na konci vývoje nebude zapotřebí mít tělo, abychom mohli existovat a nebude zapotřebí mít důvod pro radost, abychom mohli být šťastni. Vždyť trvale existovat může jen ten, kdo nepotřebuje pomíjejícího prostředku k existenci, trvale se radovat může jen ten, kdo není závislý na pomíjejících příčinách radosti, trvale vědomý je jen ten, kdo se neopírá jen o vědomí odvozené. Snad už teď někdo z vás pochopí totéž vyjádřeno paradoxní logikou: "Kdo kráčí nejde, kdo se raduje, vůbec se neraduje, kdo si myslí, že ví, vůbec nic neví, kdo si myslí, že existuje, vůbec ještě nezačal být. Tato slova nejsou odněkud opsána, a přestože jsou pravdivá, je lépe se takto nevyjadřovat, protože jejich špatný výklad by mohl lidi svádět k tomu, že nemají usilovat o život v těle, o radost a o vědění. Ve skutečnosti znamenají pravý opak. Z toho důvodu v této knize budeme užívat jen pomocně slova "Bůh", protože si pod ním každý

představuje něco jiného a všichni dohromady kdo nezažili křest v Jordánu někoho, kým není. Není to popírání Boha.

Základní kurs si nemůže dovolit vytyčit tak těžko pochopitelný pojem hned na začátku, zvláště když jde o kurs na podkladě skutečnosti a nikoliv na podkladě spekulativní filosofie, a tím méně pro její potřeby. Tento ZKN není psán pro uspokojení z myšlení, i když se nedá zabránit tomu, aby je nezpůsobil, nýbrž pro potřebu uskutečnění. Na rozhraní výkladu této střední fáze vývoje je třeba to říci, poněvadž mnozí pochopí, co si zde píši, ale málokterí z toho vyvodí důsledky pro svůj život. Ti, kdo pochopili, se budou domnívat, že jsou vývojově dále, než ti, kdo nepochopili. Mýlí se! Jsou na tom ještě hůře než oni, protože mají klíč k věčnosti a nevstupují do ní svým vědomím. Ježíš se vyjadřoval o svém vstoupení jako soudu nad lidmi, a plným právem. Prozradil tolik, že to bylo vcelku velmi náročné uskutečnit. Vždycky jen malá část lidí je schopna tak velkého sebezapření jaké Ježíš požadoval, ostatní jsou příliš pohodlní, dají se širokou cestou, po níž dosud šli a přijdou o všechno, co nabyli při narození na tomto světě.

Pomůžeme si několika pojmy z křesťanské mystiky. Budeme v dalším spisu onu část cesty vyznačenou jako přípravou v bodech 1 až 3 uvádět pod jménem očistná cesta, protože jí zhruba je. Na ni navazující část cesty, začínající bodem 4 budeme označovat jako osvěcovací, poněvadž se liší od předešlého stupně osvícení lidského vědomí novým poznatkem, že je odvozená od všeobsáhlého věčného vědomí. Celá tato střední fáze cesty se však bude vyznačovat ještě velkým nedostatkem, že poskytuje jen zkušenost, že člověk je dítětem věčnosti, ale nedopřává mu v ní trvale přebývat. Člověk si už dovede představit, co je to nebe, ale ještě v něm nesmí přebývat, a chce-li si je násilím přivlastnit, dostavuje se pouze přechodný stav ráje, ze kterého se krutě padá zpět do vědomí odděleného od universálního vědomí. Teprve po prožití smrti na kříži nastává trvalé spojení s věčným vědomím - proto plným právem budeme tuto poslední část vývoje nazývat spojovací cestou. Ona představuje zažívání nebe již za života na zemi. Tento zážitek není vyhrazen žádnému posmrtnému stavu, nýbrž je výrazem vývoje, kterým nutno projít už na zemi.

5. Ježíš pokoušen. Všimneme si zase jen toho zázračného. Ježíši se zjevuje ďábel a pokouší ho. Vysvětlení je snadné. Ono já, které se začalo vyvíjet od narození člověka, dokonale se ztotožnilo s tělem a vytvořilo nepravou individualitu. Nepravou proto, že člověk vlivem oddělených smyslů a rozumu od smyslů a rozumů ostatních lidí, cítí se sám se sebou a dělá ze

sebe boha, kterému se nejen klaní, ale kterému se ze všech sil slouží, kterému přivlastňuje mnoho věcí i osobních schopností. Všemmu tomu dohromady říká "mé" a nakonec se ocitá v naprostém područí svého vlastnictví, ono je jeho rámem, ať už je nazývá svým tělem, svými schopnostmi, svými přáteli nebo svým majetkem.

Jakmile však dojde u něho k poznání symbolizovaném křtem v Jordánu, změní se jeho hodnocení, nic pomíjivého nemůže považovat za své, musí se začít cítit být na zemi a v těle jen hostem, avšak já, které si od svého mládí tvořil a které obklopil svou péčí jako jediný střed své existence, se nezničí tímto poznáním. Je opravdovým živým středem jeho života, nelze je oddiskutovat, je třeba s ním bojovat. Dokud je člověk považoval za sebe, projevovalo se jako kladný prvek, i když s ním musel mít každý z nás, a tím více okolí, někdy svatou trpělivost. Nyní však je pro samotné vědomí démonem, který se hlásí o slovo, neboť je živý a chce žít, chce panovat jako před tím, nechce být ohroženo nově se projevující věčnou individualitou. Protože se člověk ve svém vědomí už neztotožňuje s ničím bývalým "svým", uvolňuje se jako samostatná bytost, vystupuje třeba jako satan, jako něco, co chce porazit nový prvek a dosáti návratu ke starému způsobu života a myšlení. Ovšem že taková zosobnění starého já, jaké zažil Ježíš, je neobvyklé, nepříhodí se vícekrát než jednou, avšak i když z něho vyjde nové já vítězně, přece jen je třeba po celou dobu trvání osvěcovací cesty "zapírat sama sebe", tj. bojovat se stejným já, se kterým už se neztotožňujeme, protože ono není mrtvé.

Jedním z hlavních požadavků Ježíšových je "zapří sama sebe". Tento sebezápor zase je třeba chápat v nejširším slova smyslu, neboť tím starým já, které se musí zapřít pokaždé, když se má projevit na osvěcovací cestě věčné já, tím starým já je i paměť, podvědomí a řeč, zkrátka všechno lidské. K tomu všemu však může dojít jen postupně. Některých lidských vlastností je třeba dokonce využít, není záhodno je potírat.

Život Ježíšův představuje podrobně podaný návod. Škoda, že jej můžeme zde podat jen v základních pojmech.

6. Povolání učedníků mělo v sobě ten zázračný rys, že Ježíš věděl od Boha Otce, koho si má vybrat za učedníka a podle toho jednal. To má pro nás dvojí význam:

a) Na osvěcovací cestě se neobejde člověk bez pomoci hlavních kladných vlastností (učedníků) které však musí naučit se projevovat podle potřeby cesty. Neobejde se ani bez některých

záporných vlastností (Jidáš), které hrají později důležitou úlohu zrádce. Vlastnosti, které si má vybrat, pozná nikoliv rozumovou úvahou, nýbrž tím, že se seznámí se svou nesmrtelnou individualitou do té míry, že ví, které lidské vlastnosti mohou dopomoci k jejímu vítězství nad starým já. Celá osvěcovací cesta se potom vyznačuje neustálým bojem s já, které chce vlastnit a zaměnit cíle věčné za časné.

b) Jaký způsob hodnocení musí mít ten, kdo se chce stát učedníkem Ježíšovým, kdo chce porozumět osobnímu vedení, které se každému na osvěcovací cestě nabízí a kam až toto vedení může jít, kde jsou jeho meze. Učedníci na zavolání Ježíšovo se vesměs rozhodují okamžitě, bez váhání, neboť následování Krista se jim jeví jako nejdůležitější ze všeho, co mohou provést. Opakuje se tu opět na vyšší úrovni moment svolení, jako se na nižších úrovních v průběhu cesty opakuje mnoho jiných základních prvků. Tak např. v Jordáně probíhá znovuzrození vodou a na kříži znovuzrození z krve a při zmrtvýchvstání znovuzrození z ducha.

7. První zázrak v Kani a další. Ježíš proměňuje vodu ve víno, když se svatebčanům nedostává pití.

Co se má stát na konci vývoje začatého v lidském těle a spějícího až k věčnému, vědomě žitému životu, se dá symbolicky vyjádřit různě. Ježíš dává přednost obrazům propůjčeným z lidského života: návrat marnotratného syna, svatba, nebo vzkříšení z mrtvých, přičemž tyto výsledné obrazy se zase různě připravují, neboť celý proces vrůstání do věčnosti probíhá pomalu, postupně. Děje se to zase jinými obrazy: proměna vody ve víno, zázračné nakrmení zástupů, vyléčení z různých nevyléčitelných chorob, prominutí hříchů atd. Aspoň letmo se podíváme na konkrétní smysl jmenovaných zázraků, abyste si udělali představu o tom, jaké nepřeborné bohatství rad se v nich skrývá.

Především nutno říci, že vpravdě zázračné začíná teprve od křtu v Jordánu. Dále, že se dopouštíme největší chyby tím, když pohlížíme na události ze života Ježíšova jako na historii jednou minulou, a ne jako na obraz našich osobních přeměn, které ustavičně probíhají v každém z nás a u každého z nás.

Jakmile se člověk dozví z vlastní zkušenosti, že je nesmrtelnou bytostí, musejí v jeho životě nastat "zázračné" neboli jinak neobvyklé změny už proto, že začne hodnotit všechno kolem sebe i vlastní život zcela jinak než ti, kdo tuto zkušenost postrádají. Lidský život se mu stává prostředkem k nabytí věčného života, ale i to se děje jen postupně, protože v samotné počáteční zkuše-

nosti o věčné podstatě člověka není tento poznatek obsažen. Kromě toho i zmíněný úvodní poznatek mívá různou hloubku, a buď se dále vyvíjí nebo se vůbec neopakuje a dále nepokročí. Může to být jen pouhé ovanutí věčností, které je postačující k tomu, aby člověk mohl z takové zkušenosti vycházet a jít dál, aby za malou milost přijímal stále větší. Ve všem záleží na tom, jak člověk se svou zkušeností zachází, co z ní vyvodí. To přece platí i ve zcela světském životě. Někdo nedokáže využít svého značného nadání, jiný začne s malým nadáním, a přece se houževnatostí dostane dál než velmi nadaný. Ježíš chválí takové sveřepé lidi a staví je jako vzor všem ostatním. Co to znamená: Nikomu se nevnucují žádné zkušenosti, každý musí přiložit ruku k dílu aby dospěl dál než kde je. Kdyby tomu tak nebylo, vůbec bych se nenamáhal psát tyto řádky. Povrchnímu čtenáři Bible se sice nabízí pokušení, aby všechno zázračné považoval za něco zcela mimořádného, co se dnes ani nemůže stát, ale mimořádného na tom všem je jen to, že je to vlastní jen určitému vývojovému stupni, avšak ten je přístup všem. Ježíš nelhal, když řekl: "Pojďte ke mně všichni, kdož pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím." Na důkaz pravdivosti svých slov učinil první zázrak na obyčejné svatbě, kde se nedostávalo vína. Často v lidském životě vysychají všechny prameny radosti. Věčný život je život ve věčné radosti. Toho však nelze dosáhnout naráz. Proto prvním jeho příznakem je, že člověk dosavadní radosti, které znal, a které mu poskytovaly smysly a rozum, začne považovat za horší než nové, které začíná poznávat, právě tak jak se praví o zázraku v Kani. Hostitel nakonec přinesl víno zázračně vyrobené z vody, a ono bylo lepší než předešlé. Člověk prochází celou školou, v níž se postupně učí zakoušet věčnost.

Zakouší ji napřed dokonce ve smyslech, neboť ony musí být také přesvědčeny. Pak je přesvědčován rozum, city, zkrátka všechny duševní mohutnosti. Avšak není to nic více než přesvědčování. Proto se o zázraku v Kani praví, že mnozí uvěřili, když to zažili. Všude jsou úskalí, na nichž je možno ztroskotat. Nejnebezpečnějším úskalím je záměna prostředku za cíl. Dá se to vyjádřit účinkem jiného zázraku Ježíšova na učedníky. Když se před jejich zraky proměnil na hoře Tabor a rozmlouval s Mojžíšem a Eliášem, zalíbilo se jim v tomto stavu blaženého poznávání spojitostí, které dříve neznali, a chtěli se na hoře Tabor usadit. "Nejzázračnější" na celém vzestupu člověka k věčnosti je právě poznávání čím dál hlubších a nečekanějších spojitostí, o kterých člověk neměl dříve ani zdání. Ve skutečnosti nic zázračného na tom není. Se stupněm dokonalosti života vzrůstá počet poznávaných spojitostí. Toho jsme svědky ve vědě a v technice.

Člověk může být snadno chycen odhalováním dalších a dalších spojitostí, a protože je jich nesčíslné množství, může při tom odhalování ustrnout, zapomenout na cestu vpřed. Spojitosti i sebe "zázračnější" jsou jen sluhou pokroku a musí jím zůstat. Člověk se má naučit rozeznávat nejen to, co slouží pokroku a co nikoliv, ale i to, co je pokrok a co je pouhý prostředek k jeho nabytí. Míříme konec konců ke spojitému stavu, který se nazývá nebe, to je stav, kde se nikoliv postupně, ale současně postihuje souvislost všeho se vším. Kdybychom ustrnuli u postupného zření spojitostí, které začínají u každého člověka rozvojem rozumových schopností, nedostali bychom se nikdy do nebe, tj. do nejširěji a nejplněji žitého života. Na všech cestách Ježíšových se setkáváme s tím ustavičným postrkováním lidí z místa, kde se poklidně uvelebili. Všude slyšíme: "Nestůj", "pojd' za mnou, následuj mne!" Pohyb z místa na místo je ovšem jen symbolem pravého pohybu, tj. pokroku, vývoje. Ježíš klidně přikazuje a zároveň slibuje Židům: Zbořte Jeruzalémský chrám, o němž věděl, že ho budovaly celé generace, a já jej ve třech dnech postavím. Není divu, že ho po těch slovech chtěli kamenovat jako rouhače a že mu tento výrok vyčítali ještě při odsouzení k smrti. Evangelista prozrazuje, že těmito slovy mínil své zmrtvýchvstání po třech dnech prodlévání v hrobě. Kdo z nás však může zničit své tělo a zase je oživit, kdo se může zabít, a zase se oživit? Nikdo a přece všichni, kdo by následovali Krista. Tímto "zázrakem", který na sobě provedl, nám dal najevo, že v nejvyšší vývojové fázi je bezpodmínečně nutné, abychom dokonale odstoupili, ovšem jen krátký čas, který on označil třemi dny, od pocitu, že jsme tělesní, abychom si předvedli, že jsme nezávislí na těle. Jedině tak se můžeme stát vnitřně opravdu svobodnými. Kdo tímto způsobem nerozbije chrám, jímž je jeho tělo, zůstává v něm pořád ještě vězněm, i když z dřívějších poznatků ví, že je nesmrtelný. Ježíš svým životem také přesně ukazuje, co musí předcházet onomu "zboření chrámu" a tak je to se všemi zázraky. Mají své místo v celé soustavě vývoje.

Kdybychom shrnuli tento letmý pohled na význam zázraků, řekli bychom, že na osvěcovací cestě se stává lidský život už daleko bohatší než byl dříve, a to z toho důvodu, že se v něm začínají projevovat důsledky vstupu vědomí do věčného života. I když se tento vstup uskutečnil jenom jednou nebo ve vzácných chvílích, přece jen člověku umožňuje, aby nejednal jako před touto zkušeností. Nemůže se dopustit takových dětinskostí, aby nerozeznával mezi hrou a skutečností. Dítě, které si umí hrát, považuje svou hru za stejně vážnou záležitost, jako dospělý člověk svou práci, ze které vycházejí konkrétní výsledky, u dělníka

třeba hotové výrobky, u úředníka vyřízená agenda, u technika uskutečněná myšlenka atd. A přece, kdyby umírající člověk, který už nemá naději, mohl znovu zdvihnout lopatu, kladivo, nebo pero, podívat na svůj prchající život, viděl by jasně, že se s ním děje něco obdobného jako s dítětem, které jím přestává být. Dospělý se dívá na hru dítěte jako na hru, jako na sbírání zkušeností. Kdyby si dítě nehrálo, nenabylo by obratnosti a jiných duševních vlastností, které potom potřebuje v dospělosti ke skutečné práci. Umírající se rovněž dívá na všechno své snažení jako na něco, k čemu by se třeba rád vrátil, ale co už nenávratně končí. Nikdy nebude dítětem, nikdy nebude pracujícím člověkem. Čím bude dál, to neví. Naproti tomu člověk, který se přesvědčil aspoň na chvíli, jak se děje na předělu mezi očistnou a osvěcovací cestou, že je nesmrtelný, v té chvíli umíral pro dosavadní život, ale zároveň se rodil do věčného života. Nezrodil se tam úplně, vždyť se teprve "znovuzrodil z vody" jak pravil Ježíš, a zbývá mu ještě "znovuzrodit se z ducha". I to však stačí, aby se díval na dosavadní život jako se dívá dospělý na hru dítěte. Dítě si musí hrát, protože kdyby neprošlo hrami, nedokázalo by jednou užitečně pracovat. Kdo se rodí do věčnosti, obdobně poznává, že kdo by se nenaučil užitečně pracovat, vůbec lidsky žít, nemohl by vstoupit do věčného života. Dítě se musí osvědčit ve hrách, aby se stalo dospělým člověkem, dospělý člověk se musí osvědčit v jednání dospělých lidí, aby se mohl stát vědomě věčnou bytostí. Stane-li se jí však, nemůže se cítit ve "svém" ani ve hrách, ani ve způsobu života dospělých lidí. V obou podobách života vidí prostředky ke vstupu do věčného života, avšak prostředky, bez nichž by se vstup ten vůbec neudál. Jedná-li přitom rozumně, nevzdává se předčasně způsobu života dospělých lidí, protože jej bude potřebovat až do smrti na kříži a zmrtvýchvstání, tj. do trvalého spojení lidského vědomí s vědomím neomezeným časem a prostorem, které do té doby dřímalo pod dynamickým odvozeným lidským vědomím. Může však bez přetvářky říci o sobě, co pravil Ježíš:

8. "Lišky mají doupat a nebeští ptáci hnízda, ale Syn člověka nemá kam hlavu sklonit." To říkal v době, kdy měl kolem sebe zástupy nadšených lidí, kdy byl všude zván, i do domů svých největších odpůrců-farizeů. Zmíněnou větu pronesl právě k farizeovi, který ho chtěl následovat. Tehdy měl kam hlavu sklonit, a přece nelhal, řekl-li, že nemá kam. Nejen v tom smyslu, že farizeové si od něho slibovali založení mocné židovské říše zde na zemi, a proto jim bylo třeba říci, že Ježíš neměl na zemi sídlo ani království, ale i v tom smyslu, že také my, chceme-li následovat Krista, nesmíme mít na světě svůj domov. Proto Ježíš sebe

srovnával s liškami a s ptáky. Pokud člověk žije zvířecím životem v tom smyslu, že má jen pozemský život, pak také má právo přechodně vlastnit věčný život, nebo aspoň k němu míří, nesmí mít na světě nic, co by bylo jeho vlastnictví. Nemůže žít zároveň životem zvířat, která se nemohou cítit věčnými bytostmi, a životem syna věčnosti. Většina lidí se nedostává nad úroveň života, v němž je věčnost naprosto neznámým pojmem, jako u zvířat. Ze šetrnosti k nim Ježíš mluvil tak, aby nerozuměli, co říká. Jeho slova je potom nemohla zavazovat k ničemu více, než čemu porozuměli.

Vybral jsem ze serie obdobných výroků o vlastnictví jen jeden. Ježíš však byl proti pocitu vlastnictví vůbec. Nejpádněji to dokázal výrokem "kdo je má matka, kdo jsou mí bratři,", když mu lidé hlásili, že jeho příbuzní ho hledají. Stejně tak se stavěl proti tomu, aby se jeho pravdy předkládaly odpůrcům jeho nauk. Výrok "neházejte perle sviním" snad dosvědčuje, že měl ve zvyku duchovně nevypělé lidi přirovnávat ke zvířatům a že předešlý výrok o liškách a ptácích odpovídá jeho způsobu symbolické mluvy.

9. Milovat Boha nade vše a bližního jako sebe, nazval největším přikázáním. Nezapomněl však podotknout, že není možno milovat Boha, kterého nevidíme, nemilujeme-li ani bližního, kterého vidíme. Tím vlastně opět podtrhl, že bez života mezi lidmi a s lidmi nelze dospět k nejvyšší formě lásky čili nelze ani dosáhnout vědomé nesmrtelnosti. Vždyť milovat Boha definoval jinde jako plnit jeho vůli a za cenu sebeobětování. Ježíš učil své učedníky milovat lidi. Třikrát za sebou se ptá sv. Petra. "Miluješ mne?", než mu svěřuje úkol, aby pásal jeho ovce. Učí učedníky milovat Boha především láskou k Ježíši, kterého viděli, ale nezapomíná říci, že kdyby ustrnuli na úrovni lásky, ke komukoliv, kterého vidí, nezískali by poznání, které vyplývá z lásky k tomu, koho nevidí.

Je třeba tedy mít nějaký jasný pojem, kdo to Bůh je, než jsme schopni jej milovat? Mnozí lidé jsou v této věci bezradní, a to proto, že chtějí v Bohu milovat dokonalého člověka a nikoliv věčný život jako takový se všemi přídomky, které mu můžeme dát a jehož jsme sami nositeli.

V tomto bodě výkladu se dá pochopit, proč jen životem mezi lidmi a s nimi se můžeme naučit této vznešené lásce. Co myslíte? miluje-li matka své dítě, miluje v něm něco jiného než život, který v něm je? Namítnete, že miluje své dítě, i když jí umřelo, a pláče nad jeho hrobem. Tím však dokazuje, že milovala a miluje jeho život. A tak je to s každou láskou. Je to láska k životu. Je-li pak

pomíjející forma života hodna velké lásky, jak by nebyla jí hodna i nepomíjející forma života? Veškerá potíže spočívá v tom, že straníme milované osobě nebo předmětu, protože si neuvědomujeme, že v nich milujeme život jako takový nebo jsoucnost jako takovou. Dáváme přednost, řečeno obrazně, výrobku před výrobcem, následku před příčinou, části před celkem. Pán Ježíš dokázal, že miloval-li v člověku věčný život místo pomíjející projev tohoto života, že miloval člověka daleko dokonaleji, než ti, kdo jsou schopni mít rádi jen jejich představám vyhovující projev života. Farizeům bylo nepochopitelné, jak se mohl stýkat s hříšníky a nedělat rozdílu mezi nimi a tzv. ctnostnými. Nám je to ovšem pochopitelné, nejen proto, že přišel léčit nemocné, jak pravil, ale i proto, že miloval Boha, tj. podstatu **všech** projevů života i bytí. Taková láska neubírá nic na velikosti lásky ke konkrétnímu člověku, naopak ji činí účinnější a hlubší o poznání, že každý, i ten osobně nám nelibý projev života, je hoden lásky.

Když chtěli kamenovat cizoložnou ženu, protože jim to zákon dovoľoval, a Ježíš měl rozsoudit, zda je to správné, navrhl, aby začal kamenovat ten, kdo je bez hříchu. Když se všichni postupně rozešli a Ježíš zůstal u studny sám s onou ženou, nekamenoval ji ovšem ani on, jen jí doporučil, aby už nehřešila. Mnohokrát jindy dokumentoval, že láska k Bohu nezmenšuje, ale zvětšuje lásku k bližnímu, že ji činí mistrovskou. Lidé nevědoucí o nesmrtnosti totiž sebe i ostatní milují tak, aby co nejdéle zachovali život na zemi. Také Ježíš křísil mrtvé a léčil různé neduhy, ale toto léčení a ožívání kromě již známých příčin mělo dokázat, že on, představitel věčného života, je dárce života odvozeného a že odvozený život má být žit a nemá být přetržen dokud se nevlíje do života věčného. Mezi těmi, které vyléčil nebo vzkřísil, nacházel totiž své žáky, které potom znovu křísil k věčnému životu. Mohl o nich proto právem říci: "Pravím vám, že mnozí z těch, kdo zde stojí, neokusí smrti", a mluvil o konci světa, při kterém si je se slávou odvede do věčnosti. To byl výraz nejvyšší lásky Boží vůči lidem, že je chtěl mít vědomě věčné.

Vysvětlil také zásadu, podle níž má člověk jednat a podle níž má rozsuzovat svou lásku k sobě a k Bohu. Řekl:

"Kdo hledá svůj život, ztratí jej, kdo jej ztratí, nalezne jej."

Kdo miluje jen sebe, snaží se, aby si zachoval pozemský život. Může si být však jist, že jako se stalo všem před ním, svůj život pozbude. Kdo však se vzdá svého pozemského života jako cíle, kdo jej přestane vlastnit, kdo jej bude používat jen jako svěřenou hřivnu, jako svěřené zrna, které má zasadit, aby vydalo

nový věčný život, ten sice ztratí "svůj" život dočasný, to znamená nebude se s ním ztotožňovat jako se svým pravým životem, ale zato nalezne život věčný. Upozorňuji, že Ježíš ztrátu života vysvětlil podrobně svým umučením a smrtí na kříži.

Myslím, že jsem dostatečně vysvětlil, co Ježíš myslel láskou k Bohu a proč ji nazval prvním přikázáním. Mohl si dovolit vznést tento požadavek, protože činil zázraky, kterými dokazoval, že je věčný život, takže potom i původně nevěřící mohl bez potřeby víry "uvěřit", když se přesvědčil. Pro ty, před kterými nemohl dělat zázraky, zanechal nauku, pomocí níž se dá provést největší "zázrak", vstát z mrtvých během pozemského života, neboli jak on řekl, znovuzrodit se z vody a z ducha. První zásadou, která se na této cestě musí splnit je "milovat Boha". Je to láska dosažitelná všem rozumným lidem, i těm, kteří v Boha nevěří, protože je to odhodlání žít věčně, a k tomu se může odhodlat každý. Ježíš jasně dokazoval, že na této cestě nemají přednost pravověrní Židé, nýbrž ti, kdo chtějí přijít na hostinu, ke které on zve (viz podobenství o velké hostině!)

Metod, jak se dostat do věčného života, navrhl mnoho a podrobně je rozpracoval symbolismem svého života i svými poučkami, avšak nejvýznamnějším prostředkem k jeho dosažení je nežít mezi lidmi jen pro sebe, nýbrž stejnou měrou, ne menší, ne větší, žít také pro ně, čili milovat bližního. Celý lidský život nám ustavičně skýtá příležitost vyjít a vycházet z úzké lásky k sobě už tím, že jsme od samého narození závislí na rodičích a na ostatních lidech. Lidský život prožitý bez lásky k lidem je z hlediska věčného života promarněný život, nadto je to život velmi strastiplný, protože je scestný.

A protože žít vědomě věčným životem znamená žít nejširším a nejobsáhlejším životem vůbec, není lepší průpravy pro nabytí této šíře než právě naučit se vycházet z úzké lásky pouze k sobě, lásce k bližnímu. Ježíš správně řekl, že nelze najednou udělat tak velký skok, od lásky k sobě k lásce ke všeobsáhlému životu, bez předběžné zkušenosti v menších skocích, a to z lásky k sobě - která zůstává východiskem, jež se nemá opustit - k lásce k bližnímu.

Obvykle se zapomíná, že Ježíš doporučuje milovat též sebe, a to do té míry, do jaké máme milovat bližního. Jestliže se přidržíme této rady a nezačneme sebe nenávidět, stane se naše já, naše tělo a naše všechny vlastnosti skvělými sluhy na cestě do věčnosti. Je tím např. dovoleno, aby člověk chtěl získat věčný život pro sebe. Ovšem bude-li se o to pokoušet, v zápětí začne

sama sebe ztrácet, a neustane-li ve své snaze získat pro sebe věčný život, nakonec sebe celého ztratí a bude "mít" věčný život ne pro toho, kterého "v sobě" poznával, než nastoupil tuto cestu za věčností, nýbrž pro věčnou bytost, kterou v sobě nepoznával, kterou však vždycky byl bez ohledu na to, zda o tom věděl či nikoliv. Nebojme se tedy chtít přijít na věčnou hostinu. Jen se nedivme, že až zasedneme k hostině, že se uvidíme v novém svatebním šatě, který mezitím ušijeme svým postupně měněným postojem vůči sobě, bližnímu a věčnosti.

10. Umučení a smrt Ježíšova skýtá nejvíce podrobných rad, protože celý přechodný život je postaven mezi dva mezníky, jimž je třeba dobře porozumět, mezi narození a smrt. Bez smrti, jak ji ukazuje Ježíš, není vzkříšení, které dokumentuje po ní. Přejděme si smysl těch událostí.

a) Ježíš byl zrazen vlastním učedníkem. Každý člověk je učedníkem Ježíšovým v tom smyslu, že Ježíš představuje věčný život a lidský život je z něho odvozen, jako by odkoukán od věčného života. Zrádným učedníkem Ježíšovým je člověk tehdy, jestliže život, který mu byl propůjčen, chce pro sebe, tj. pro toho, který nežije věčně. Tuto rozpornost Ježíš nemohl, ani nechtěl skrývat, nýbrž musel existencí Jidášovou potvrdit, že bez ní by nebylo došlo ke smrti Ježíšově na kříži. Ještě podrobněji:

Člověk se má rád, Ježíš mu přiznává toto právo na sebelásku, pokud nepřesahuje lásku k bližnímu. Sebeláska je však jen východiskem, je prostředkem k životu na zemi a k životu na věčnosti, není cílem. Jako každý prostředek má i sebeláska omezený smysl. Svou roli někde začíná hrát a svou roli také někde dohrává.

A teď učiníme skok in medias res, do podstaty rozporu vysvětleného vystoupením Jidášovým. Smíme si přát tak dlouho věčný život pro sebe, tj. pro smrtelnou bytost, která si říká "já ten a ten" dokud si tímto počínáním touto vůlí nepřivodíme vnitřní smrt. Chcete-li dobře tuto věc pochopit, doporučuji vám, abyste si pod Ježíšem se všemi apoštoly dohromady představovali celou jednu jedinou lidskou bytost se všemi složkami. Ježíš je lidským vědomím, které pochází z věčnosti, apoštolové jsou lidskými vlastnostmi. Jednou z vlastností, kterou každý z nás má, představuje nepostradatelnou funkci zrádce, je to sebeláska, která si přeje mít osobní prospěch z věčného života pro své já. Je to mocná vlastnost, neboť zatímco se ostatní chovají ještě pasivně, ona už vystupuje velmi aktivně a popohání proud událostí kupředu. Přeje si mít osobní prospěch z věčného života tak dlouho, až přivodí

zničení lidského vědomí, ovšem jen na tři dny, jak se praví symbolicky v líčení Ježíšova uložení do hrobu. Kdyby Jidáš předčasně upustil od snahy mít pro sebe prospěch z Ježíše, znemožnil by jeho smrt. Kdo necítí tuto poučku, nikdy vnitřně nezemře jako člověk a vnitřně se nenarodí z ducha jako vědomá věčná bytost. Byl bych rád, kdybyste pochopili že všichni musíme být Jidáši, a všichni jimi musíme umět přestat včas být. Ježíš se nemohl obejít bez Jidáše! Kdybychom si pročetli a prostudovali události kolem smrti Ježíšovy podrobněji, zjistili bychom, že roli Jidášovu do jisté míry hrají i ostatní lidské vlastnosti, každý po svém.

Ještě jednu poznámku o sebelásce. Nesepisuji tu chválu sebelásky, právě jako osoba Jidášova není právě tou nejsvětější postavou z Bible. Je to však vlastnost nepostradatelná a je-li správně orientována, je-li jí poskytnut patřičný prostor, ne větší, ne menší, aby se uplatnila, pomůže k vítězství nad smrtí. Ještě v dalším se přesvědčíme o jejich mezích.

b) Ježíš byl odsouzen k smrti. Být souzen znamená vždycky trpět, aby se se mnou stalo něco, co bych sám sobě dobrovolně nepřisoudil. Lidské vědomí původem věčné, chce-li se zase stát věčné, musí dopustit, aby bylo odsouzeno k dočasné ztrátě vědomí všeho, co má začátek a konec. Jen tím, že na čas opustí všechno přechodně přidané (život v těle v nejširším slova smyslu), může vstoupit do věčné podstaty všeho přidaného. Ježíš dává přesné rady, do jaké míry je možno a dovoleno tomuto soudu odporovat (události na Olivetské hoře, v zahradě Getsemanské, vystoupení před soudem, obhajoba.). Vykládá jedinečně svým životem, jakou povahu má ten soud, že má povahu odsouzení k opravdové nezměnitelné, věčné smrti, i když jím není. Zvlášť důležitá je skutečnost, že to byl soud - to znamená, že soudcem není myšlen člověk, který je souzen, nýbrž okolní svět, prostředí, ve kterém žije, stav lidství, i když je tu "vina", která je v samotném člověku. Kdybychom měli poskytnout praktické rady, jak projít takovým soudem, museli bychom si podrobně vysvětlit všechny jeho složky napřed teoreticky.

c) Ježíš popraven ukřižováním ne proto, že to byl tehdy rozšířený způsob poprav, nýbrž z toho důvodu, že tímto druhem smrti se dá do všech podrobností znázornit za jakých okolností dochází k začátku konečné proměny omezeného lidského vědomí ve vědomí věčné, jakým způsobem k tomu přispívá člověk svou vůlí, jak k tomu napomáhá sama povaha lidství. Na vás dělají tyto výklady možná dojem, že jsou mým zcela novým výmyslem, nebo při nejlepším, že jsou umožněny celkovým novým přístupem člověka k událostem před 2000 léty, daný vzdělanostní základnou

20. století. Proto vás bude zajímat, že v nejtemnějším středověku, kdy se lidé upalovali za odchylky ve výkladu Kristova učení, alchymisté, protože nechtěli být prozrazeni, že do všech podrobností znají právě vykládaný smysl Ježíšova života a smysl lidského života vůbec, skrývali svůj výklad symbolického života Ježíšova do jiného symbolického procesu, jímž byla přeměna obyčejných kovů (obyčejných smrtelných lidských bytostí) ve vědomé nesmrtelné bytosti (kámen mudrců). Kdo pochopil skrytý význam Ježíšova života, ani na chvíli nemůže váhat při výkladu alchymických předpisů. Hravě je všechny rozluští a najde v nich cenné rady pro svou přeměnu ve zlato, nemění se vegetativním stářím ani prostředím. Mám dojem, že praví alchymisté, kteří alchymii pojímali jako vědu o přeměně smrtelného v nesmrtelné, namnoze podleli síle myšlenky a velikosti zázraku, jaké představuje tato proměna, a že se domnívali, že těmito pravdami se dají dělat i menší zázraky, jako je proměna obyčejných kovů ve zlato. Zda je nebo není v lidském vědomí obsažena taková moc, o tom se dáme zanedlouho přesvědčit, zatím není třeba tomu věřit. Budu teď mluvit trochu alchymicky: "Chceš-li umřít a vzápětí se narodit ve věčnosti, a nemáš-li strachu to učinit, oddal Merkura od Země a rozprostři na obě strany, ovšem až po té když provedeš všechno, co jsem ti radil před tím. Dobře však uvaž, co můžeš upotřebit z toho, bez čeho ses dříve nemohl obejít, a co z toho musíš opustit a zanechat."

Aby mohlo dojít ku smrti Ježíšově na kříži, k tomu nestačilo jen odsouzení, nýbrž bylo zapotřebí, aby se učedníci až na jednoho (Jana, který symbolizuje lásku), rozprchli, aby se Jidáš zabil, aby Ježíš přestal činit zázraky atd.

Z toho by vyplýval podrobný rozbor, co činit s jednotlivými lidskými vlastnostmi, kterých nepoužít, o které se opírat, zdolat v sobě mocné pokušení nezemřít, a naopak odpomoci si od něho, jak zacházet se svou myslí, kam ji soustředit, jak se svou vůlí, čemu se ve které fázi odevzdat, čemu odporovat.

Zhruba lze říci, že Ježíš všechno lidské i lidské vztahy ponechal lidskému. To prozrazuje především jeho gesto na kříži, když Jana předává své matce a matku Janovi: "Hle matka tvá, hle syn tvůj." Z toho je patrné, že jde o ukázkou zcela jiné smrti než fyzické, i když se může zevnímu pozorovateli v některé fázi jevit jako hmotná smrt. Ježíš nic nezmařil, "co mu bylo svěřeno", Jidáš se zabil sám. Tady je jasná poučka, že člověk nemá zahynout při vstupu do věčnosti. Jenom mu lidské přestane být prostředkem k vývoji a začne být partnerem v jeho úkolech. Z učedníků se stávají apoštolové. Před smrtí na kříži jsme byli lidé, abychom si pomocí

lidství pomohli k vědomé nesmrtelnosti, po smrti na kříži zůstáváme lidmi, protože jako lidé můžeme působit na proměnu dalších lidí. Tak vzácná zkušenost nesmí zůstat nevyužita pro ostatní. Ježíš to výstižně vyjádřil slovy: "Až budu povýšen (myslel ukřižováním na kříži) potáhnu k sobě všechny." Tentýž úkol má každý, kdo jej v jeho smrti následoval.

11. Ježíš vstal z mrtvých a vstoupil na nebesa. Tento největší zázrak představuje také to největší, čím má člověk, následující Krista, dovést své pozemské poslání. Má povstat z mrtvých. Čtenář Bible ví, že Ježíš nazýval lidi, kteří se starají jen o pozemský život, mrtvé. Jsou mrtví v tom smyslu, že nepovstali k věčnému životu a ani k němu takovým ustaraným životem nedospějí. Těmto mrtvým, jak výstižně řekl Ježíš, nezbyvá nic jiného, než pochovávat mrtvé, tj. ty, kteří z hlediska nejvyššího smyslu života, prožili marný život.

V čem se liší prožitek vzkříšení například od křtu v Jordánu, kdy se člověk poprvé přesvědčil, že je věčný: Je to nový kvalitativní skok, větší a převratnější než prvý (označený křtem v Jordánu). Tam si člověk začal uvědomovat, že je synem věčnosti, že jeho pozemský život odtamtud vyšel a patrně tam zase vejde. Při vzkříšení tam skutečně vchází a už se nikdy nevrací zpět. Kvalita vstupu je tedy jiná než při křtu. Při křtu stačilo vejít jednou lidskou vlastností, třeba láskou, přesvědčit se a vyjít. Dlužno říci, že vyjít bylo nutné, protože ostatní člověk stál a čekal venku. Jinou zprostředkovala svědectví o nesmrtelnosti třeba jediná vlastnost, např. láska. Ostatní vlastnosti se chtě nechtě musely s touto skutečností smířit. Ježíš potom ukázal, jak se proto, aby nabyl zkušenosti vzkříšení, musel zřici všech lidských vlastností až na tu, která už byla přesvědčena v Jordánu - byla to láska, reprezentovaná Janem a jinými projevy Ježíšovými, - aby mohl zemřít na kříži. Tím přesně definoval stav mysli, za něhož člověk může vnitřně umřít a vstát k věčnému životu.

Zjednodušeně se to dá říci tak, že vůle (láska) musí zůstat upřena k věčnému cíli, ale zbavena všeho lidského způsobu chtění. Člověk chce, aby něco měl, teď však má chtít, aby byl. K tomu je třeba se zbavit všech lidských předsudků o existenci. Člověk si myslí, že je možná vědomá existence, jako je např. lidská nebo zvířecí, jen když je vázána na nějaké tělo, na nějaký předmět, konkrétní projev. Totéž si myslí o existenci lásky, rozumu, vědomí. Nedovede si představit existenci, vědomí, lásku nezávisle na jakémkoliv jejich předmětu a projevu. Ježíš skvěle vylíčil, jak to s takovou bezpředmětnou láskou je. Volá na kříži: "Bože, proč jsi mě opustil?", protože pociťuje, že je zbaven i nejmíc

odlidštěné, a proto zatím nejmocnější své opory. Vzápětí však odevzdává svého ducha Bohu. Odevzdává svého ducha, své vědomí Bohu, představě o věčnosti, přestože už v ní nenachází nejmenší opory. To je dokonalé zničení všeho, co vzniklo. To všechno zaniká v něčem, co nevzniklo, nýbrž je. Je to spojení stavšího se s nikdy se nestavším, nýbrž jsoucím.

Jakmile jednou vstoupíme do vědomí a do jsoucnosti, které nevznikly - a nikoliv jen jako svědci toho, čím jsme, což se stalo už v Jordánu - nýbrž jako vědomí a jsoucnost, opuštěné od všeho, co k nim bylo přidáno za pozemského života, nemůže už trvat dlouho, kdy vstoupíme též na nebesa, do stavu myslí ničím proměnlivým narušené.

Ježíš nás však nenechává na pochybách o tom, jaký je stav po vzkříšení, že se z člověka nestává metafyzická kaše. Jen musí být tím, čím by byl bez lidství. Nemusel by se stát ani přechodně synem matky, ani Synem božím. Co se tu tedy od nás chce? Vzdát se veškerého synovství, všeho začínajícího a končícího. Starý zákon to vyjadřuje obětí Abrahamovou, při níž se Abraham vzdává prvorozeného syna Izáka. (Jde tu o známou symbolizaci rozdělení osobnosti do dvou nebo více osob. Jedinec je dějem líčen jako Abraham i Izák) Nový zákon citovaným zvoláním Ježíšovým na kříži: "Bože, proč jsi mne opustil?" i jinak (rozprchnutím učedníků, předáním matky Janovi atd.). Ježíš vyjádřil stav vědomí po vzkříšení velmi výstižně slovy: "Dříve než Abraham byl, já jsem."

Vím, že je mi těžko rozumět. Protože však jde o nejdůležitější pojem, který je nutno aspoň částečně zvládnout, jelikož označuje to, čemu se říká "nebe", nebo "království boží", pokusím se ho přiblížit ještě z jiných stran. Ježíš ho definoval také ve větě: "Hleďte království boží a vše ostatní vám bude přidáno." O sobě pak řekl, že on je to království, které se k lidem přiblížilo. Z toho je zřejmé, že je to rozšíření života, existence a vědomí v nejširším slova smyslu. Kdo vstoupí do "království božího", tomu je všechno přidáno. Už na cestě do něho je člověku všechno přidáváno, co potřebuje k jejímu zdárnému zakončení. Tím více je mu přidáno, když cestu dokončí. Zbývá jen pochopit, co je mu vlastně přidáno. Ježíš mohl jako člověk ukázat a dokázat jen to nejméně důležité z toho přidaného. Všechno, co nemohl demonstrovat je totiž stav, který se předvést nedá, jako se nedá předvést žádný jiný vnitřní stav než průvodními jeho známkami. Radost se např. zračí člověku na tváři, projevuje se ve způsobu jeho mluvy, v jednání atd., ale je to stav, není to ten úsměv, změněná mluva a jednání. Někdo se dokonce může přetvařovat že má radost, může jen

napodobit vnitřní stav radosti. Podobně je tomu se stavem "nebe". Jako je radost něco málo navíc oproti běžnému, neradostnému stavu mysli, tak nebe je tolik navíc, že to představuje slávu, o které si neumí udělat představu nikdo, než ten, kdo se ocitl ve stavu před začátkem stvoření, dříve než cokoliv se stalo. Rozumějte, nechci zde rozhodovat, zda jednou vesmír nebyl, zda byl stvořen a zase bude zničen. O to také Ježíšovi nešlo, když mluvil o konci světa. Přece však jde o konec světa v prožitku. Proto Ježíš líčil poslední soud a konec světa. Nemohl to jinak říci a nemohlo mu být hůře porozuměno než čekat fyzický konec světa. Má-li člověk opravdovou radost, je povznesen nad všechny těžkosti světa. Žena, která porodila, jak se praví v Bibli, zapomíná na bolesti, které právě prožívala, protože se narodilo dítě, živý tvor. Nebe, to je stav, kdy člověk má toho nového, živého tolik, že to, co prožil, když se chystal k porodu tohoto nového života, mu všechno připadá jako klam (mája). Chystal se k takovému porodu, to je žít jako člověk. Porodit nebe, to je nežít už sám, nýbrž žít vedle nového života, který tu už vždycky byl, třebaže se pro nás projevil teprve ve chvíli vnitřního vzkříšení, ve znovuzrození z Ducha. Ježíš věru nemohl užít přiléhavějšího slova pro tento stav než slova "být znovuzrozen". Ještě jinak řečeno: Zrodím-li se takto v království nebeském, přestává být pro mne pozemský život rozhodující formou života, ne dříve. Dostávám se totiž ze všech forem, které na sebe život přechodně vzal a přestávám mít potřebu těchto forem proto, že jsem jich dokonale využil k jejich překonání. Umělec, který o svém stavu skládá báseň nebo hudební dílo, vždycky zažívá více, než kolik se mu podaří zprostředkovat lidem navenek básnickými nebo hudebními projevy. Tomu, kdo je ve stavu nebe se jeví omezený lidský život také jako báseň nebo hudební dílo, které má vyjádřit velikost a vznešenost umělcova stavu mysli, avšak, protože je omezeno mnoha činiteli (tělem, časem, lidskými schopnostmi), vyjadřuje ji jen nepatrně. Vstoupí-li někdo do stavu nebe, řekne, že i on a všichni lidé vlastně vědí, co to je, protože lidský život je vzdálený ohlas stavu nebe. Jen všeobsáhlost tohoto stavu nemohl si nikdo představit. Vždyť nevěděl, co je např. svoboda, jelikož zažíval zatím jen její odlesk a marně se snažil o její rozšíření jinými prostředky než vnitřním poznáním nebe, nevěděl, co je láska, protože prožíval jen její formy, nevěděl, co je život, protože se pohyboval na samotném jeho okraji.

Ježíš před učedníky po svém zmrtvýchvstání pojedl, aby mu věřili, že není pouhým duchem. Chtěl nám tím říci, že stavem nebe, se nevylučuje jakákoliv forma života, tedy ani forma života v těle, nýbrž jen se dovršuje smysl všech forem života. Každá forma

života, např. lidský život, představuje jen velmi vzdálené kroužení kolem jádra života, nikoliv přímý styk s ním. Avšak ono kroužení kolem jádra, ze kterého nebylo vyhnutí, muselo být přece způsobováno nějakou obrovskou dostředivou silou, proto bylo kroužení možné. V tom kroužení byla velká nesvoboda, protože se nemohlo nic jiného dělat než zpovzdálí kroužit. Stav nebe je rozřešení problému této nesvobody, je to přímá komunikace s jádrem, okolo kterého jsme dosud jen kroužili. Kdo je ve stavu nebe, poznává, že v tom kroužení byl obsažen i velký příslib stanutí ve zdroji přitažlivé síly. Stav nebe by se dal opisovat mnoha způsoby, ale všechny by představovaly jen vzdálené kroužení kolem pravdy, právě jako je to s lidským životem, právě jako je tomu s lidskými výrazovými prostředky. Tyto řádky byly však napsány hlavně proto, abyste se zbavili strachu z nebe a nemyslili si že je to místo, které lze zaujmout po smrti. Ježíš jasně dokumentoval svým životem, že je to stav, kterého lze dosáhnout během pozemského života, nikdy ne po něm. V tom tkví největší cena lidského života, že je nositelem věčného života, že je matkou schopnou porodit věčný život. Tato zkušenost způsobovala u Ježíše nesmírnou úctu ke každému projevu života, "třtinu nedolomil", všem pomáhal, nemocné uzdravoval, mrtvé křísil. Mohl lépe dokázat, že nepřišel tento život zničit, nýbrž naplnit? Nebojte se ani vy stavu nebe nebo království božího, není to stav zničení, nýbrž stav nejdokonalejšího naplnění života. Kdo to nepoznal, byl zatím opravdu mrtev.

Lidský život je proto tak nesmírně cenný, že je nezbytným stupněm k věčnému životu, že je stupněm, který se nedá ani obejít, ani přeskočit. Nezbyvá, než mu porozumět jako stupni k věčnosti, a jako s takovým s ním jednat, jako s takovým s ním neustále hospodařit, umět si vážit každého dne, každé chvíle, neboť ony jsou tady proto, abychom v nich dorůstali k všeobecnému životu, ve kterém bychom už nemuseli být udržováni jakoukoliv formou, nýbrž ustavičným vědomým jeho sdílením. Lidský život je těhotný věčným životem, nosí ho v sobě jako matka nosí v lůně svém dítě, dokud ho neporodí. Pak se dítě osamostatní od matky, která je zatím nosila a nepřetržitě se o ně starala. Ten poměr dítěte k matce může však přesto zůstat tím nejkrásnějším poměrem, jaký známe. Není třeba utíkat z hmoty, opovrhovat jí, protože už nejsme na ní závislí, protože nám dala vše, co nám mohla dát. Je místo pro vděčnost na každém stupni vývoje, a Ježíš prokázal nadlidskou vděčnost vůči lidství, když lidstvu ukázal cestu k absolutní svobodě.

Závěr teoretické části a úvod do praxe

Možná, že mnozí čtenáři byli zklamáni deklarativním tónem celého spisu. Neprávem. Přesvědčili jste se aspoň o tom, kolik je zapotřebí zkušeností, aby se mohla přednést tvrzení obsažená v tomto Úvodu.

Nejsou to zkušenosti jednoho člověka, nýbrž četných generací lidí v Evropě i v Asii. Zkušenosti, o kterých se málo psalo, které se však předávaly osobním stykem.

Proč se o nich nepsalo?

V Evropě hlavně proto, že úpadek náboženství byl tak značný, že každé dosahování v této oblasti bylo považováno za kacířství. Každý byl odkazován na posmrtný život, tam že lze dosáhnout nebe. Přičemž nebe, peklo, ráj se považovaly za nějaká pohádková místa. To vyplynulo z doslovného výkladu toho, co bylo psáno v Bibli, a z naprostého nedostatku náboženských zkušeností těch, kteří si osobovali právo rozkazovat, co se má a co nemá věřit. Byla to krize v duchovním vedení, která degradovala náboženství na snůšku předpisů, jímž bylo nařízeno věřit.

Mluví-li tato knížečka stejně autorativně, je to autorita zkušenosti, je to přece jen pouhé doporučení. Nikomu nelze nařídit, aby se podle těchto pouček řídil. Poučky ty však nelze přednášet jako něco, co možná platí a možná neplatí, protože jsou odvozeny z nezvratných zkušeností.

Jde o náboženské zkušenosti v tom smyslu, že celá řada lidí se osobně přesvědčila o tomtéž vnitřním vývoji člověka, o jeho zákonitostech a našla v učení Ježíšově jedinečnou oporu a zdůvodnění. Ježíšovo učení představuje vnější důkaz správnosti vnitřních pochodů. Takový důkaz potřebuje každá experimentální věda ve svém oboru.

Ještě jeden důvod byl k tomu, aby se o těchto věcech nepsalo. Psal jsem tu pouhou teorii, a přece se na každém kroku dotýkala skutečného lidského života. Ani jeden život se neutváří stejně, ani jeden člověk nedisponuje stejnými vlastnostmi, a tím méně stejným poměrem mezi nimi, nehledě k tomu, že každý z nás žije v odlišných poměrech, je vystaven jiným zevním vlivům, má jiné vrozené dispozice. Tím vším je vyučování praxe vnitřního uskutečňování věčného života nesmírně ztěžováno. Téměř nic nelze všeobecně zařídit, aby se nezpůsobilo více škod než užitku. Lze vytyčit všeobecné zásady, lze je dokonce do všech

podrobností vysvětlit, lze navrhnout různá řešení, ale nelze všeobecně nařídit: Toto dělejte, tam to nikoliv. O tom nám poskytl právě Ježíš Kristus skvělý příklad, který byl tolikrát nedodržován a opomíjen. Stále je zval, nikdy nenařizoval. Byl si dobře vědom, že každý musí jít dobrovolně. I toto pozvání bylo součástí individuálního vedení, které je charakteristické pro každé učení těmto nejvznešenějším záležitostem lidského života. Tady se zásadně "nepředhazují perle sviním", tj. lidem, kteří jsou schopni nad takovými poučkami jen se rozzuřit, protože jejich dosavadní zkušenosti se úplně liší od přednášených zkušeností. Napsané se vždycky může dostat před "svini", která poučky zuřivě rozšlape a ještě pošpiní toho, kdo je napsal. Proto praktické učení se děje odevždy individuálně, ústně, a je i z těch výše zmíněných důvodů jedinou bezpečnou metodou výuky. Přistupuje tu ještě jeden moment, který mocně podporuje tuto tezi. Téměř při všech rozhodujících krocích na této cestě je zapotřebí předávání zkušeností předáváním síly k jejich uskutečnění. Učitel, který by si takto počínal, podobal by se matce, která by chtěla uživit dítě jen poučkami a neposkytla mu stravu. Příkladem nám zase může být Ježíš. Vzal např. tři z učedníků na horu Tabor, kde se před jejich zraky "proměnil a hovořil s Eliášem a Mojžíšem", čili přenesl na ně aspoň na chvíli způsob svého poznávání nezávislého na času a prostoru. Jistěže ostatním poskytoval zase jinou, ale obdobnou pomoc, která vždycky představovala přímé přenášení vlastních zkušeností na učedníky. To není jen způsob přesvědčování, nýbrž fakt, že učedník na této cestě je schopen pouze se připravit k určité proměně, avšak samotná proměna, jichž je celá řada, proběhne skokem za přispění mistra. Pro tuto všeobecně známou povahu cesty k věčnému vědomí i dost dobře poučení lidé podleli dojmu, a samozřejmě mu podléhají i méně poučení a všichni, kdo chtějí omlouvat své neúspěchy na této cestě, že každý má mít na ní úspěch, musí mít něco vyslouženo z minulých životů. Jiní prý, ať dělají co chtějí, nehnou se z místa. Skutečnost je jiná. Ježíš to několikrát vysvětlil, když si přál, aby každý přípravu provedl buď bez výhrad, nebo aby zůstal tam, kde je. Řekl též, že haléř chudé vdovy, který ona daruje, má větší cenu než mnoho peněz, které daruje boháč. Obojí převedeno do všeobecně platného pravidla se dá vyjádřit takto: Jsme proto lidmi, abychom měli možnost ze svých omezených lidských sil se připravit jak nejlépe umíme. Kdo se umí lépe připravit, od toho se chce dokonalejší příprava. Kdo má menší schopnosti, od toho se chce méně. Nezáleží na tom, kolika "hřivnami" disponuje, záleží jen na tom, zdali je všechny vloží do hry a nenechá-li žádnou ladem. Neučiní-li však, co je v jeho silách a bez výhrad, není připraven k tomu, aby mu bylo

pomoženo odjinud. Příprava ze stupně na stupeň je stále náročnější. Proto je možno se zastavit na kterémkoliv stupni vývoje. Kdo se nemůže hnout z místa, prostě neprovedl přípravu, nedisponoval se pro pomoc, která se zákonitě dostaví, je-li příprava provedena. Jak se dá takový zásah "zhůry" vysvětlit? Velmi lehce. Není to žádný zázrak jako nic na světě není zázračné. Všechno je rozumně vysvětlitelné podle pravidla rovný rovného si hledá. Jsem-li hráčem golfu, vyhledávám styky s hráči golfu. Mohu to dělat buď tím, že přijdu tam, kde se scházejí, avšak daleko účelnější je začít hrát a naučit se hrát golf. Naučím-li se mu obstojně, stanu se pak vítaným partnerem pro ostatní hráče. Obdobně je tomu s řádně provedenou přípravou na kterémkoliv stupni. Četba nebo poslech myšlenek není ještě skutečnou přípravou, teprve jejich uplatnění v životě je pravou přípravou. Uplatním-li myšlenky se kterými jsem se seznámil v denním živém styku s lidmi a ve vlastním duševním životě, ocitnu se na jiném poli, než na kterém jsem se pohyboval dříve. Setkám se tam s těmi kdo tam jsou připraveni nám pomoci. Je tu však jeden velký rozdíl mezi tréninkem na golf a přípravou na vyšší stupeň vývoje ducha. Budu-li hrát golf někde na samotě, nikdo neobjeví můj talent. Budu-li se připravovat na kterýkoliv stupeň kdekoliv, vždycky budu objeven všemi, kdo tím stupněm prošli, avšak jen ti mi pomohou, kteří postupovali podobným způsobem jako já. Nemusím nikoho hledat, nemusím se starat, kdo bude mi vůdcem. Naopak staral-li bych se o to, nemohl bych správně provádět ani přípravu na nejbližší stupeň, protože bych tříštil své síly a pozornost. Ježíš ostře vytkl učedníkům, když ho probudili na lodi zmítané bouří, že jsou malověrní a domnívají se, že utonou, protože on spí a nemůže jim pomoci. Pluli přece tehdy společně za splněním dalších úkolů, plavba byla přípravou na další úkol, nebyla to zábavní vyjížďka. Jestliže se svým životem jednáme jako s přípravkem na věčný život, nemohou v něm být mezery, v nichž by nastoupil strach o život, nebo starosti všeho druhu. Ty jsme měli a mohli mít, dokud jsme nepluli v jedné loďce s Ježíšem. To neznamena, že nemáme už pečovat o to nejdražší co máme, o lidský život, avšak máme o něj pečovat jako o drahocenný nástroj, nikoliv jako o svůj majetek.

Proč mi mohou pomoci jen ti, kdo postupovali stejným způsobem jako já? Na každém stupni vývoje existuje něco jako paměť příslušná druhu, druhová paměť. Na naší úrovni, kde se dorozumíváme řečí, je napsána v knihách, zapsána v notách a ve všech uměleckých dílech. Něco podobného existuje na vyšších úrovních, jenže není zapotřebí, aby zápis byl proveden v knihách. Čím o vyšší úroveň jde, tím je paměť tomu stupni odpovídající,

trvalejší, výraznější, všestrannější a tím snáze dostupná. Abychom se jí zmocnili, není třeba mnoho studovat, mnoho číst, ale opravdově žít pro vytčený vyšší cíl. Potom se stane ten "zázrak", kterého byla historie často svědkem. Prostřáček, kterým všichni pohrdali pro jeho prostoduchost, se najednou nebo spíše postupně, stává mudrcem. Podrobně známe tuto přeměnu např. v životě sv. Jana z Vianney, zvaného farářem arským. Vysvětlení je jednoduché. Vyšší moudrost je snáze přístupná než postupně a těžce dobývaná vědomost. Kdo se připraví k jejímu přijetí, získává ji snáze než se učil postupným nabýváním vědomostí. Jen příprava, jíž se člověk disponuje k vyššímu než rozumovému poznání, je na každém vyšším stupni náročnější. Prostředky, jimiž jsme vystačili na nižším stupni vývoje, jsou na vyšším buď nedostačující, vůbec nestačí k jeho překročení, nebo dokonce překážejí a nesmí se jich použít.

Nejjednodušší návod, jak bez obtíží postupovat, by mohl znít jediné tak, že je nutné vždy znovu na každém stupni si prostudovat symboliku Ježíšova života, srovnat ji se symbolikou vlastního života a zařídit se podle toho. Není třeba osobního styku s nějakým žijícím mistrem, protože pomoc přijde už při každém vážném studiu života a myšlenek Ježíšových. Není třeba znát jméno a adresu vůdce. V této oblasti nezáleží na jménech. Je však nutné zařídit se podle nabytého poznání co nejvšestranněji, protože jednostranný vývoj přináší i velké utrpení, které se zhmotňuje v událostech přicházejících zdánlivě z vnějška a způsobených zdánlivě lidmi, prostředím, nemocemi, nepřízní osudu atd. Nepostaráme-li se o co nejdokonalejší pochopení vzoru, není to hřích - nevědomost zde opravdu hříchu nečiní - za to však každá nevědomost přináší utrpení, neboť vede k neharmonickému vývoji. Když na nás dopadne nějaké utrpení zvnějška nebo zvnitřka, vždycky se máme ptát, co jsme nepochopili a podle čeho jsme se nezařídili. Jakmile pochopíme vnitřní příčiny neblahých zevních událostí a odstraníme tyto příčiny, buď zpomalíme běh neblahé události nebo ji úplně zprovodíme ze světa. Záleží na tom, jak dlouho jsme ji nechali bujet.

Půjdu ještě kousek dále v těchto všeobecných radách. Když jsem radil, že je dobré vždy znovu studovat život a myšlenky Ježíšovy, chtěl jsem tím také říci, že se vždycky z nich dovíme něco nového a to vzbudí naši důvěru v ně. Tato důvěra má vliv na naše odosobnění. Odstupujeme od vlastního osobního názoru čili od sama sebe, od kusu svého majetku, a tím se povznášíme na vyšší stupeň pochopení, poskytujeme prostor inspiraci z vyšší paměti, která není omezena na paměť osobní a souvisí s ní jen

velmi volně. Teprve při přetlumočení takového vyššího poznání používáme lidské paměti, abychom poznání oděli do slov, tj. do obrazu. Vnitřní postup je tedy takový: obraz Ježíšova života nebo myšlenek se převádí do bezobrazného nazírání na pravdu a toto nazírání podle potřeby a vždy jen částečně se převádí znovu do obrazů a do slov. Důležitější je, že vnitřní bezobrazné nazírání působí mocně na vůli, podněcuje ji jako nejvtíravější volání.

Jak se při tomto výkladu, v němž zastávám zcela individuální vedení, řekl bych osobní vedení jednoho druhým, jak se nepozornému čtenáři bude zdát, vysvětlím, že Ježíš ustanovil sv. Petra hlavou církve, čili jmenoval jej představitelem kolektivního vedení? Z Nového zákona je dále patrné, že se kolem Ježíše shromažďovaly často davy lidí a on všem kázal, všechny vyučoval. Neopomněl však říci, že jen málokterým je dáno rozumět tak, jako porozuměli učedníci, a že ti, kdo porozuměli více a hlouběji a zařídili se podle tohoto pochopení, stali se solí země. Ježíš tedy zastává názor, že je zapotřebí duchovní elity a tato hrstka lidí, že se má starat o to, aby rozdmýchávala oheň ve velkém. Neomlouváme tento postup tvrzením, že na počátku nějakého hnutí se to ani nijak jinak provést nedá. Vždyť apoštolové si počínali stejně, jak víme především ze Skutků apoštolských a z Pavlových epištol. Pořád by se však dalo tvrdit, že i to byly přece jen pouhé začátky a že tehdy všude na Blízkém východě existovala ve všech náboženských soustavách hrstka zasvěcenců a pak zasvěcování. Něco na tom je. Vzdělanost tehdy ani zdaleka nebyla tak všeobecná jako je dnes. Dostane-li se člověku světská vzdělanost, a nikoliv vzdělanost duchovní, vzniká nerovnováha ve vzdělanosti, tato se stává jednostrannou. I církve musí zvolit jinou metodu přístupu k lidem, nebát se hloubek a nikomu k nim nezesnadňovat přístup. Je velmi mnoho toho, co by se dalo vykládat všeobecně, a vzhledem k postupující vzdělanosti by to mohli zvládnout už mladí mentálně dospělí lidé. V tomto Úvodu jsem vysvětlil jen nadpisy toho mnohého, co se dá pochopit. Každé rozumové pochopení přibližuje úroveň zdola úrovni shora. Budeme-li je stále podceňovat a necháme-li vstupovat lidi do života bez pochopení náboženských pravd anebo dokonce s dětským, historizujícím pochopením, vyřadíme náboženství na úroveň církví z provozu a odkážeme je všude, nejen tam, kde je pronásledováno jako tmářství, do oblasti individuálního vyučování.

Lidský život je tak uspořádán, že vždycky vede do jisté míry tam, kam by bylo možno jít vědomě, jak jsme si právě stručně naznačili. Nemůže se totálně lišit od života Ježíšova, musí se mu do jisté míry podobat, jako se podobá jeden lidský život druhému.

Jenže není-li si člověk vědom toho, že dříve než zemře fyzickou smrtí by se mohl stát vědomě nesmrtelný, mrhá svými silami a hlavní úsilí upře na dočasné, z hlediska věčnosti postranní cíle, takže se mu nikdy nepodaří dojít tam, kde začíná "zázračné", kde začíná proměna housenky v motýla, který dovede vzlétnout ze země. Záměna cílů ho stojí mnoho starostí, protože nic na světě nelze vlastnit věčně kromě toho, co je věčné, a tak jsme svědky toho, jak každý pracně schraňuje, co se mu na druhé straně neustále rozbíhá, postupně se vzdává jednoho po druhém neboť mu ubývá sil k tomu, aby všechno udržel, co nabyl. Ztrácí mládí, ztrácí své rodiče, své přátele a nakonec se musí rozloučit se vším, co měl rád. Musí se rozloučit proti své vůli, musí zestárnout a zemřít. Ježíš navrhuje ztratit všechno preventivně, úmyslně, vnitřně, což je nejdokonalejší ztráta všeho, již se nevyrovná žádná ztráta fyzická. Na této vnitřní ztrátě, jistěže postupně, jak bylo ukázáno, závisí vnitřní nabývání věčného života. Jedno jde ruku v ruce s druhým. Kdo je pln "vlastního", nemůže "mít" co mu Ježíš nabízí "království nebeské", protože v něm nemá pro ně místa především ve smyslu volném, mentálním. Naopak vyprazdňuje-li se člověk od veškerého haraburdí, jímž jsou všechny podoby vlastnictví v nejširším slova smyslu, začne v něm narůstat prostor pro to, co mu dosud bylo nevládní, zázračné, pro vědomý věčný život. Když hospodaří dobře se svěřenými hřivnami, je vědomě věčný dříve než fyzicky zemře a pak už mu celkem nemusí záležet na tom, kdy fyzicky zemře, protože už žije navěky. S touto proměnou "nezázračného" v "zázračné" však vzrůstá jasný pocit spojitosti, neoddělenosti nejen od věčného, nýbrž i od všeho pomíjejícího, ovšem pouto kvalitativně nové, takže např. narůstá láska k bližnímu založená na poznání vnitřní jednoty veškeré existence, neznající hranic a vědoucích, co bližní potřebuje. Člověk nejen se sám stává lepší, ale všechno se mu jeví rozumnější, zdůvodněnější, prohlédá tzv. osud a všechny "zákonitosti", které dosud neznal. Poznává, že zákonitosti platí na určitý stupeň vývoje. Svým zákonem se řídí zvířata, svým lidé žijící jen pro dnešek, že však základ jeho bytosti je nad veškerou tou velkolepou hierarchii zákonů. Dostavuje se nejen pocit, ale stav absolutní vnitřní svobody, poznání jedinečné harmonie stupňů vývoje, a tak není divu, že takový člověk si přeje, aby i jiní poznali. Proto má jeho život mezi lidmi větší význam, než měl před tímto poznáním. Protože hledal království věčné, je mu vše postupně přidáváno, co potřebuje k plnosti života.

A je bezpečně prokazatelné, že se člověk nemylí a opravdu dosahuje věčného života a vstupuje do něho? Nepodléhá nějaké negaci nebo autosugesci?

Na cestě se děje totéž, co naznačil Ježíš v Kani Galilejské. Voda se mění ve víno. To znamená, že se především člověk přesvědčuje o tom, že existuje v jeho životě něco navíc, o čem dosud nevěděl, co však je od počátku lepší než všechno, co si dosud ze svých osobních sil (rozumu, smyslů, zručností, schopností, spoluprací s ostatními lidmi a s přírodou) mohl přinést na stůl. Už sama skutečnost, že se přesvědčuje, že zatím dokázal využít jen z malé části své osobní možnosti v oblasti poznání všeho druhu, je velmi přesvědčující. Tyto nové možnosti se postupně rozvíjejí. Takto přímočaře však vývoj kupředu nejde. Člověk se dopracovává k dalšímu důležitému poznatku, že mu stojí v cestě dosavadní nedokonalý způsob postupného dosahování. Přesvědčuje se, že lze dosahovat, a u věčných cílů tomu ani jinak nemůže být, kvalitativně jinak drobnými nebo většími skoky. Asi tak, jako když někdo studuje obsáhlou látku. V určitém momentu se mu naskytne nečekaný a náhlý pohled na celý obsah naučeného a na spojitosti uvnitř studované látky, které během studia nepostřehl protože byl příliš poután, a musel být poután jednotlivostmi. Také tady, při vzestupu do věčného života, zažívá člověk, stále častěji momenty, kdy, protože dokázal a do jaké míry dokázal opustit jednotlivosti, se mu začne jevit netušeně krásná celková stavba jeho díla. Vidí, že je zapotřebí dvojího. Pečlivé snahy téměř mravenčí píle nikdy neutuchající, a té schopnosti stanout nad tím drobným, nepřetržitým úsilím. Tohoto druhého prvku je zapotřebí tím více, čím dále člověk stoupá. Náboženští myslitelé tomu říkají postupující mystická smrt a Ježíš to ukázal do všech podrobností od svého odchodu na poušť, ze kterého se vrátil jiný a připravenější, až po umučení a smrt na kříži, odkud se vrátil jako opravdový Spasitel.

Byl bych rád, kdybyste pochopili, že tu splnění této složky cesty málo prospěje odchod na poušť nebo jakékoliv umučení, že však čím dále, tím více je nutné těžít z vědomosti že všechno co tu na světě "máme" nebo "nabýváme" nemá význam nabytého nebo vlastněného, nýbrž význam odrazového můstku na cestě výš. Toto "vnitřní umírání" jde postupně do takových hloubek, že člověk přestává nadobro aspoň na čas tradičním způsobem nabývat (smyslovým a rozumovým vnímáním) a než se naučí vnímat jaksi nelidsky, přechází přes období smrti všeho minulého a narození nového, co Ježíš naznačil svým pohřbením. Po této proměně částečného a postupného v úplné a trvalé jsoucí nikdo nepochybuje, že překonal veškerou svou závislost na odrazovém můstku, jímž je celá jeho existence na světě se vším, co k ní náleží.

OBSAH

Úvod	_1 str. 2
Historický pohled na řešený problém	_1 str. 4
Teoretická část pro ty, kdo nevěří, dokud se nepřesvědčí	_1 str. 7
Teoretická část pro ty, kteří si myslí, že uvěřili.....	_2 str. 1
Závěr teoretické části a úvod do praxe	_2 str. 33